

УТВЪРДИЛ:

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

/ИВЕЛИНА ВАСИЛЕВА/

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОДДЪРЖАН РЕЗЕРВАТ „СИНИ БРЯГ“

СОФИЯ 2015 Г.

Планът е разработен с подкрепата на:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПРОЕКТ: № DIR -5113325-1-88, ДЕЙНОСТИ ПО УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТИ И ПОДДЪРЖАНИ РЕЗЕРВАТИ –
ИЗКЛЮЧИТЕЛНА ДЪРЖАВНА СОБСТВЕНОСТ В ТЕРИТОРИАЛНИЯ ОБХВАТ НА РИОСВ – СТАРА ЗАГОРА

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ В ТЕКСТА.....	8
РЕЧНИК – специфични думи и съкращения, употребени в ПУ.....	10
РЕЗЮМЕ.....	16
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.....	18
ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.....	18
ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.....	18
ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ.....	19
0.1. ОСНОВИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА.....	19
0.1.1. Законова и нормативна основа.....	19
0.1.2. Договор с Възложителя.....	20
0.1.3. Утвърдено Задание от Министъра на околната среда и водите.....	21
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ. УЧАСТНИЦИ ,ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ.....	21
0.2.1. Планът за управление се разработва от колектив от експерти в съответните области, в които е задължително участието на биолог и лесовъд.....	21
0.2.2. Описание на процеса на изготвяне на плана за управление – основните етапи и всички участници и заинтересовани страни- РИОСВ, ТП - ДГС/ДЛС, общини, институции, НПО и др.	25
0.2.3. Описание на проведените работни срещи, консултации, обществени обсъждания с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации.	26
0.2.4. Резултати от задължителното обществено обсъждане.....	26
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА.....	26
0.3.1. Описание на предназначението на Плана.....	27
0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия.....	27
0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за поддържан резерват „Сини бряг“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване.....	28
0.3.2. Главните особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия.	31

0.3.2.1. Локалните биотични и абиотични условия.....	31
0.3.2.2. Местните социално-икономически и културни условия.....	31
ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРОЕКТ „СИНИ БРЯГ“	33
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	33
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ.....	33
1.0.1. Описание на местоположението на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености.	33
1.0.2. Обзорна едромасщабна карта с разположението на поддържания резерват.....	33
1.0.3. Описание на границите на резервата съгласно заповедта за обявяване, като за основа се ползват актуалните данни от картата на възстановената собственост за землището на с.Божевци, общ. Сливен	33
1.0.4. Карта в подходящ мащаб, включваща площта предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Букова гора” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници.....	34
Виж Приложение № 6. Тематична карта "Фондова и административна принадлежност на поддържан резерват "Сини бряг".	34
1.0.5. Ортофото карта с нанесени граници на защитената територия	34
1.0.6. Констатирани несъответствия, установени при теренните проучвания между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена.....	34
1.0.7. Карта с границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти.....	34
1.1. ПЛОЩ	34
1.1.1. Площ на защитената територия по заповедта за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост.	34
1.1.2. Исторически причини за нейното изменение и коригиране, вкл. актуализиране в резултат на съвременни прецизни замервания.	35
1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ.....	35
1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ	36
1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото.	36

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия. 36

1.3.3. Законовият статут на резервата, произтичащ от Закона за защитените , територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за устройство на територията, Закона за водите, Закона за държавната собственост, Закона за лова и опазване на дивеча и др. закони и подзаконовни нормативни актове. 36

1.4. СОБСТВЕНОСТ 42

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА 43

1.5.1 Организационна структура и администрация 43

1.5.2. Персонал-функции 45

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване 45

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ 45

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА 46

1.7.1. Описание на зоните и режимите съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до защитената територия. 46

1.7.2. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от закони и подзаконовни нормативни актове. 46

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ 47

1.8. КЛИМАТ 47

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ 47

1.9.1. Геоложки строеж 47

1.9.2. Геоморфология на релефа 48

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ 51

1.10.1. Хидроложки условия на територията на резервата 51

1.11. ПОЧВИ 52

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА 54

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ 54

1.12.1. Биологична характеристика - на видово и екосистемно ниво. 54

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ 57

1.14. ФЛОРА	65
1.15. ФАУНА.....	75
1.15.1. Безгръбначни животни.....	75
1.15.2. Земноводни и влечуги	77
1.15.3. Птици	80
1.15.4. Бозайници	81
КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	85
1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ	85
1.16.1. Население и демографска характеристика	85
1.16.2. Селищна мрежа.....	90
1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради.....	90
1.16.4. Туризм и рекреация	90
1.16.5. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него	91
1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	91
1.17.2. Описание на ловно и рибно-устройствените дейности. Райони и начини на ползване.	92
1.17.3. Описание на настоящите дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризм, нарони занаяти и традиционни производства.	92
1.17.5. Описание на начина на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии.....	95
ПЪРВА ОЦЕНКА	96
1.18. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА.	96
1.18.1. Уязвимост.....	96
1.18.2. Рядкост	99
1.18.3. Естественост.....	100
1.18.4. Типичност.....	102
1.18.5. Размери.....	103

1.18.6. Биологично разнообразие.....	103
1.18.7. Стабилност и нестабилност.....	105
1.19. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА.....	107
1.19.1. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите.....	107
1.19.2. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията.....	107
1.20. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	108
Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ.....	109
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	109
2.1.1. Определяне на главните цели	109
2.1.2. Определяне на второстепенните цели	109
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	111
ВТОРА ОЦЕНКА	116
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	116
2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ.....	122
ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ.....	123
3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ.....	123
3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ	123
3.2.1.Общовалидни за цялата територия на резервата.	123
3.2.2. Валидни за зоните определени по точка 3.1.	124
3.2.3. 3.2.3. Други режими и норми	124
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ	125
4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ.....	125
4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ	125
I. ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ	125
II. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.	125

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

III. ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.....	125
4.2.1.ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ.....	125
4.2.2. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.....	126
4.2.3.ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.....	126
4.2.4. ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.....	126
4.3. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ.....	127
4.5. РАБОТЕН ПЛАН	127
ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ	128
5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	128
5.1.1. Преглед на актуалността на поставените цели на управление на Р и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на на плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите	128
5.1.2. Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии.....	128
5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ	128
Приложения:.....	129

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ В ТЕКСТА

БАН	Българска академия на науките
БРЗТЗ	Биологично разнообразие, защитени територии зони
ГИС	Географска информационна система
ДВ	Държавен вестник
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ДГС	Държавно горско стопанство
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕО	Екологична оценка
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИБЕИ	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания
КВС	Карта на възстановената собственост
КОПС	Комитет за опазване на околната среда
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство по околната среда и водите
МПС	Моторно превозно средство
МС	Министерски съвет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

НАСЕМ	Национална система за екологичен мониторинг
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
НСЗП	Национална служба за защита на природата
НСИ	Национален Статистически институт
ПБД	Персоналната база данни
ПР	Поддържан резерват
ПУ	План за управление
Р	Резерват
РБ	Република България
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
ТП	Териториално поделение
ФАО/FAO	Организация за прехрана и земеделие
GPS	Глобална система за позициониране
IUCN	Международен съюз за защита на природата
SOM	Хербарни образци на ИБЕИ-БАН

9

РЕЧНИК – специфични думи и съкращения, употребени в ПУ

Абиотичен	Отнасящ се до неживата природа
Абиотични фактори	Фактори на неживата природа
Антропогенен	Предизвикан от човека
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа
Асоциация	Основна синтаксономична категория при класификация на растителността
Бентос	Организми, обитаващи дъното на воден басейн
Биомаса	Масата на организмите на единица площ или обем
Биотичен	Свързан с живите организми и живата природа
Биотичен индекс	Показател, който се използва за оценка за качеството на водата чрез показателните организми и таксономичното разнообразие на съобществата
Биотичните фактори	Фактори на живата природа
Биотоп	Биотопът е пространство с относително еднородни условия за живот. Той е неживата част от природата на дадено място и заедно с живата част (биоценоза) образува екосистемата
Биоценоза (съобщество):	Съвкупност от популации на различни видове организми (растения, животни и микроорганизми), които са взаимно свързани и обитават определена територия с еднородни условия (биотоп).
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми и местообитания по модел на естествено възникващите
Генезис	Произход
Геоморфология	Наука за възникването и развитието на релефа
Горски фонд	Територия извън строителните граници на населените места, предназначена основно за гори и обхващаща гори, храсти, земи за залесяване, недървопроизводителни земи, посочени в единния кадастър с изключение на горите, създадени върху земи от поземления фонд.
Доминанти	Видове организми, които в борбата за съществуване са достигнали до господстващо положение във фитоценозите или екосистемите
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмена на енергия в биоценозата
Едификатор	Преобладаващ (доминиращ) вид в главния (структуроопределящия) етаж на съобществото.

Едификатори	Доминиращи растителни видове, които имат определяща роля при формирането на микробиотичния комплекс; видове с най-високо обилие в господстващия етаж
Екземпляр	Екземпляр е всяко животно или растение, живо или мъртво, всяка лесно разпознаваема част от тялото или всеки продукт, получен от животното или растението.
Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица
Ендемични видове	Видове с ограничен ареал на разпространение
Ерозия	Процес на механично разрушаване и отнасяне на почвата под влияние на водата или вятъра.
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (EUROSITE).
Жизнена форма	Външния облик на растенията, отразяваща тяхната приспособеност към условията на средата.
Култура	Изкуствено създадена гора от дървесни видове
Инвентаризация	Установяване на количествените и качествените показатели на определена група организми, обитаващи сходни местообитания
Ихтиофауна	Риби
Еутрофикация	Насищане с хранителни вещества, което води до повишена биологична продуктивност.
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него.
Зониране	Разпределение на пространството в зони въз основа на определени характеристики.
Изветряне	Процес, при който под действие на екзогенни фактори се осъществява промяна във физичната структура или в химичния състав на скалите и минералите от земната кора.
Инвазивни видове	Растенията и животните, които навлизат в нови, чужди за тях местообитания, могат да превземат местообитанията на местната флора и фауна и да им нанесат вреда.
Инфилтрация	Просмукване, проникване
Каламитет	Масово размножаване на даден вид за много кратко време
Климакс	Краен етап в протичането на екологичната сукцесия, при който се установява самоподдържащо се, относително стабилно съобщество, което се намира в равновесие с физичната среда.
Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (напр. включени в национални или международни

	червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи).	
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.	
Макрофит	Висши водни растения и талофитни водорасли	
Меандър	Извивка на речното корито във формата на подкова, образувала се под действието на съвкупност от фактори.	12
Мезофилен	Съществуващ при умерени температури	
Мезофит	Растение, приспособено за живот върху средно влажни почви	
Мезофити	Растения, растящи на средно влажни почви	
Местообитание	Пространствено ограничена съвкупност от условията на абиотичната и биотичната среда, които осигуряват пълния пълния цикъл на развитие на индивида, популацията или дадени вид като цяло	
Миграция	Под миграция разбираме всички онези по-големи или по-малки придвижвания на организмите, продиктувани от възможността те да използват предимствата на две или повече местообитания.	
Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н., с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения	
Обилие	Показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено	
Орнитофауна	Съвкупност от птиците, населяващи определена територия или срещащи се в даден период от време.	
Плътност	Броят на индивидите (количеството биомаса) отнесен към единица пространство (площ, обем) се нарича плътност на популацията.	
Поддържан резерват	За поддържани резервати се обявяват екосистеми, включващи редки и/или застрашени диви растителни и животински видове и местообитанията им.	
Подлес	Сенкоустойчивата горска растителност от храсти и ниски дървета под свода, образуван от короните на по-високите дървета.	
Подраст	Млади израстъци, филизи на растение	
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват като дават плодовито потомство, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си.	

Предноазиатски вид	вид с граница на ареал Иран, Ирак, Сирия
Представителност	Характеристика на извадка от популацията на даден вид, отразяваща възможно най-точно характерните особености на цялата популация.
Приоритетен вид	Видове, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения.
Приоритетни видове	Видове с особено важно значение за статута на местообитанието или защитената територия
Програма	Група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време.
Проект	Отделна дейност, фиксирана във времето, определена по вид и стойност. Понякога се нарича задача (EUROSITE).
Работен план	План за действие за специфичен период от време (обикновено година и не повече от пет).
Разнообразие	Степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE).
Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия.
Релевантен	Съответен, приложим
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи.
Реликтен вид	Вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии
Реликти	Стари във филогенетично отношение таксони, които са имали в миналото много по-широко разпространение
Рудерален вид	Слабо конкурентен вид с големи възможности за бързо семенно и вегетативно размножаване, който се среща на антропогенно повлияни площи - селища, обработваеми земи и др.
Рудерални растения	Растения, развиващи се върху смет, боклук, остатъци, съпътстващи човека, характерни с високо съдържание на органични вещества, азотни съединения и др.
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида.
Рядък вид	Вид, чиито популации са малобройни, разпръснати или зависими от специфични фактори и ако не непосредствено, то косвено е застрашен или потенциално застрашен.

Седимент	Утайка
Синтаксон	Тип фитоценоза от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията.
Синтаксономична категория	Съвкупност от всички синтаксони на съответно равнище от йерархичната класификация
Синантропни видове	такива които гнездят в или в близост до неговите населените места и/или други антропогенни структури и комплекси.
Срещаемост	Показател, оценяващ характерът на разпространението на индивидите на отделните ценопулации; изчислява се в проценти
Стабилност	Степен на устойчивост на защитената територия и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE).
Субендемит	Таксон, който освен в дадена област има изолирани находища и в друга близка географска област
Сукцесия	Изменения на растителните съобщества, които се проявяват в смяната на една фитоценоза с друга; развитие на екосистемата, смяна на една екосистема с друга
Сциофити	Сенколюбиви растения, които не понасят пълно осветление и техният оптимум е при по-слаба интензивност на светлината
Съобщество	вж. Биоценоза
Таксон	Наименование на класификационните единици, показващи тяхното място в системата; съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; основна таксономична единица е видът
Типичност	Обичайна реакция на растителните и животинските съобщества към местните абиотични фактори (геоложки, почвени, климатични особености и воден режим) и определени ползвания в рамките на дълъг период от време (EUROSITE).
Туризм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт.
Устойчиво управление	<p>Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се:</p> <p>а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и културни нужди;</p> <p>б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции;</p> <p>в) намалява значително биологичното разнообразие.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Уязвимост	Степен на чувствителност на защитената територия и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE).
Фауна	Съвкупност от животински видове, които се срещат на определена територия или акватория
Фитоценоза	Растително съобщество
Флора	Съвкупност от растителни видове, които се срещат на определена територия или акватория.
Флора	Група от видове, които се срещат на определена територия и образуват всички растителни съобщества
Хабитат	вж. Местообитание
Херпетофауна	Съвкупност от земноводни и влечуги, населяващи определена територия или срещащи се в даден период от време.
Хидробионти	Организми, които обитават водна среда
Хумус	Хумусът е органичната част на почвата, която до голяма степен определя почвеното плодородие
Численост	Параметър, характеризиращ големината на популацията. Изразява се в брой индивиди

15

РЕЗЮМЕ

Поддържан резерват "Сини бряг" попада в поземлен имот с кадастрален № 0.20- с площ 394,868 дка от картата на възстановената собственост на с. Божевци, община Сливен, област Сливен. Планът за управление е разработен в периода 12.12.2013 г. - 31.05.2015 г. въз основа на одобрено от МОСВ задание и представлява документ, в който е описано актуалното състояние на територията, идеи и препоръки за нейното бъдещо развитие и за постигане на определените цели на управление на защитената територия в рамките на 10 (десет) годишен период.

16

Финансиране:

Възложител е РИОСВ - Стара Загора. Разработването на ПУ се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз (ЕФРР) и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Информацията в План за управление на ПР "Сини бряг" е систематизирана в 5 (пет) основни части съгласно изисквания формат и съдържание съгласно Техническо задание.

Във въвеждащата част на ПУ са описани законовия статут на територията, предназначение и особености на плана и е посочена управленската структура на институциите, ангажирани в управлението на ПР "Сини бряг".

Част 1 ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ

Изготвена е характеристика на абиотичните фактори, включваща данни за климат, геология и геоморфология, хидрология и почви. Основен акцент на документа е биологичната характеристика. В резултат на извършените проучвания и анализи са определени 10 основни типа биотопи. Изготвена е детайлна характеристика на горско-дървесната растителност, която включва проучвания за здравословното състояние, инвентаризация на горско-дървесната растителност и характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели.

Територията на ПР "Сини бряг" се отличава с висока степен на биологично разнообразие на висши растения - на сравнително малка територия са представени около 2,6% от видове в България. В резултат на проучване за целите на ПУ са установени 100 вида висши растения (без мъхове), които се отнасят към 74 рода и 38 семейства. Мъховата флора е представена от 9 вида мъхове, които се отнасят към 1 отдел, 1 клас, 7 семейства и 8 рода; 4 вида са лихенизираните гъби, които се отнасят към Отдел *Ascomycota*, Пототдел *Pezizomycotina* и са разпределени в 1 клас, 2 подкласа, 3 разреда, 4 семейства и 4 рода.; 13 вида макромицети, които се отнасят към 2 отдела, 2 класа и 5 семейства.

Регистрирани са 11 вида наземни безгръбначни животни.

Установени са 7 вида земноводни и 8 вида влечуги.

Бозайната фауна е представена от около 35 вида плюс 15 вида прилепи, което представлява 45 процента от видовия състав на групата в България.

В рамките на ПР "Сини бряг" са установени общо 63 вида птици. От установените 54 са включени в Приложения II и/или III на Закона за биологичното разнообразие, а 9 вида (14,3 %) са в Червената книга на България.

Биотичните компоненти в резервата са оценени по отношение на тяхната естественост, уязвимост, типичност, рядкост, стабилност/нестабилност, размери.

В плана е представена културна и социално-икономическа характеристика, която включва социално-икономически аспекти и дейности в прилежащите на резервата територии. Формирани са основните и типични проблеми на територията, както и потенциалната ѝ стойност.

17

Част 2 ГЛАВНИ ЦЕЛИ И ЗАПЛАХИ

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на 33Т, приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата (IUCN), на базата на характеристики и оценки на преходните части на ПУ и на база изследвания потенциал на територията. Формулирането на главните цели е свързано с идеята за опазване и поддържане на биоразнообразието в рамките на територията на резервата в дългосрочен план - 10 годишен планов период.

Главна цел 1: Опазване и възстановяване на природните местообитания

Главна цел 2: Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Второстепенна цел 1: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Второстепенна цел 2: Институционално развитие

Второстепенна цел 3: Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия.

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от редица фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които могат да стимулират тяхното осъществяване.

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели съответстват на направените констатации и оценки. Представени са основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

Те са разпределени като тенденции с антропогенен и естествен характер и са подредени по значимост.

Част 3 ЗОНИРАНЕ

На територията на поддържан резерват "Сини бряг" чрез ПУ се обособява 1 (една) зона: „Зона за съхранение“, съобразно спецификата и целите му .

Част 4 ПРИОРИТЕТНИ И ПРОГРАМНИ ПРОЕКТИ

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели, съответстващи на международните конвенции, Националният план за опазване на биологичното разнообразие и др. са определени приоритетни направления за 10- годишния период на действие на Плана, а именно:

- * Управление на територията с цел опазване на природните ресурси и биологичното разнообразие;
- * Дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие;
- * Природозащитно образование.

За периода на действие на плана се определят следните проекти/дейности, групирани в 4 основни- програми за всяка от програмите са посочени проекти, които да се изпълняват през целия период на действие на плана за управление.

ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ

Проект: Проучване на флората, фауната, микотата, растителността и природните местообитания.

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.

Проект: Изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари.

ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.

Проект : Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм.

ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.

Проект: подобряване на материално-техническата база за целите на управление на резервата.

Неразделна част от настоящия план за управление са приложенията, които са 51 (петдесет и един) броя, систематизирани в 7 (седем) свитъка .

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Основна предпоставка за разработване на настоящия План е необходимостта от съвременно управление на категорията „поддържан резерват“, стандартизирано с общоевропейските изисквания за прилагане на мерки за специализирано опазване на защитената територия.

Основание за разработване на плана за управление е необходимостта от координиране на усилията на съответните държавни органи с правата и интересите на ползвателите за опазване на разнообразието в природата, както и създаване и стимулиране на регионален и национален интерес към стойностите на природата.

Като основни нормативни и административни предпоставки за разработване на плана за управление, както и определяне на структурата и съдържанието му, критериите за оценка, режимите и нормите за определяне на поддържан резерват „Сини бряг“ могат да се посочат следните основни законови нормативни документи.

0.1.1. Законова и нормативна основа

Резерватните територии в Република България се управляват съобразно изискванията на Европейското и хармонизирано българско законодателство, както и международните конвенции, по които тя е страна.

Директиви на ЕС:

- ❖ Директива на Съвета № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- ❖ Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опазването на дивите птици;

Конвенции и протоколи по конвенции:

- ❖ Конвенция за биологичното разнообразие;
- ❖ Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания;
- ❖ [Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна \(CITES\)](#);
- ❖ Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни;
- ❖ Рамсарска конвенция за влажните зони;
- ❖ Европейска конвенция за ландшафта;
- ❖ [Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство](#)

Споразумения:

- ❖ за опазване популациите на европейските прилепи;
- ❖ за опазване на мигриращите водолюбивы птици.

Регламенти на Европейския съюз: и за тези територии е важно да се спазват стриктно регламентите на Съюза за ГМО и новите за инвазивните видове.

Национално законодателство:

- ❖ Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133/1998 г., посл. изм. ДВ, бр.66/2013 г., в сила от 26.07.2013 г.);
- ❖ Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии (обн.ДВ бр.13 от 15.02.2000 г., изм. и доп. ДВ бр.55/20.07.2012 г.);
- ❖ Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост (обн. ДВ бр.49/14.06.2005 г.);
- ❖ Правилник за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове (обн. ДВ бр.28/19.03.2013 г.) – доколкото някои резервати се стопанисват и управляват от тези Дирекции, дори и когато не са в границите на Националния парк .

20

Пакет закони и подзаконовни нормативни актове, в които пряко съществуват текстове, касаещи резерватите:

- ❖ Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (В сила от 11.09.2007 г. Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г.Обн. ДВ. бр.73 от 11 Септември 2007 г. посл. изм. ДВ. бр. 94от30.11.2012г.) – по изискванията на чл.6, ал.1 когато планове, програми, проекти или инвестиционни предложения засягат територия, която има статут едновременно на защитена територия по Закона за защитените територии и на защитена зона по ЗБР, компетентният орган се произнася само по реда на Наредбата.
- ❖ Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони (Приета с ПМС № 349/30.12.2008 г.,посл.изм. ДВ, бр.93от24.11.2009г., в сила от 24. .11.2009 г.). – чл. 6, ал.1, 3 и 4 се регламентира устройването в случай на пълно или частично териториално припокриване на защитена територия и защитена зона.

В пакета закони и подзаконовни нормативни актове регламентации относно защитените природни територии са въведени и от Законите за опазване на околната среда, за биологичното разнообразие, за лечебните растения, за генетично модифицираните организми, за лова и опазване на дивеча, за рибарството и аквакултурите, за подземните богатства и др.

0.1.2. Договор с Възложителя

Настоящият План за управление за поддържан резерват „Сини бряг“ се разработва въз основа на договор ДИР - 88 - 9/12. 12. 2013 г. между Регионалната инспекция по околната среда и водите-Стара Загора и ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ" по Проект „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ – Стара Загора“, със следните обособени позиции: 1. Разработване на план за управление на резерват „Кутелка“; 2. Разработване на план за управление на резерват „Горна Топчия“; 3. Разработване на план за управление на резерват „Каменщица“; 4. Разработване на план за управление на резерват „Лешница“; 5. Разработване на план за управление на поддържан резерват „Сини бряг“; 6.

Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Долна Топчия“; 7. Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Балабана“.

0.1.3. Утвърдено Задание от Министъра на околната среда и водите

Утвърденият документ представлява неразделна част от договора съгласно т. 0.1.2. от Заданието и включва подробно разписано съдържание, като се посочват пояснения и насоки за информацията, която трябва да съдържа точките от структурата, точни параметри на приложенията, карти и базата данни, които задължително се представят като приложения към актуализирания план. В **Приложение № 1** е представено „Задание за разработване на ПУ на ПР „Сини бряг“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите, което е неразделна част от Договора между РИОСВ - Стара Загора и ДЗЗД „ГЕО КОНСУЛТ“. В **Приложение № 2** са представени копия от заповеди както следва: **Заповед** № 508/28.03.1968г. от Министерство на горите и горската промишленост; **Заповед** № РД - 374/15.10.1999г. на МОСВ; **Заповед** № РД-641/05.09.2006 г. на МОСВ.

21

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ. УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ.

0.2.1. Планът за управление се разработва от колектив от експерти в съответните области, в които е задължително участието на биолог и лесовъд.

В процеса на разработване на плана за управление на ПР „Сини бряг“ участват 24 бр. специалисти. Всички експерти притежават богат опит в областта, в която са компетентни и компонента, за който отговарят в плана. Компетентността на ключовите експерти е доказана със съответни документи. Подробна информация за експертния екип, заемана позиция и участие по раздели е налична в Таблица № 1.

ТАБЛИЦА № 1. Експертен екип по разработване на план за управление на ПР „Сини бряг“

ЕКСПЕРТЕН ЕКИП ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ"			
№	ЕКСПЕРТ	ПОЗИЦИЯ	УЧАСТИЕ НА ЕКСПЕРТИТЕ ПО РАЗДЕЛИ
1.	Маг. Камелия Радева	Ръководител Проект; икономист, еколог проект	Специалист Координатор
			Подпомага Ръководителя на проекта при изпълнение на неговите задължения, координира дейността на експертния екип, изготвя междинни доклади за напредък и окончателен доклад за изпълнение на проектите и ги предоставя за одобрение от Ръководителя на проекта, осъществява комуникацията между Възложителя и Изпълнителя на Проекта, докладва и отчита резултати от дейността на експертния екип, изготвя и предоставя екологични констатации и становища за опазване компоненти на околната среда, координира

		процеса на изготвяне на плановете за управление, координира процеса на набавяне на изходни данни от институции, координира осъществяването на теренни проучвания на експертния екип с представител от РИОСВ - Стара Загора.	
		Координира експертния екип и ръководителя; организира срещи за представяне на плановете във връзка с обществените обсъждания, изготвя доклади за напредък и отчети за Възложителя; финансово управление на проекта; Участва в разработване на всички части от плана относно екологични и социално-икономически въпроси.	
2.	Инж. Любислав Ковачев	Ръководител екип	Цялостна организация, координация и контрол на изпълнението. Участие в разписването на всички части на плана, организиране и участие в срещи със заинтересованите страни , др.
3.	Проф. Светослав Герасимов	Ключов Експерт зоолог; дребни бозайници	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта фауна - бозайници; Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ; Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана; Участие в срещи със заинтересованите страни, др.
4.	Гл. ас Николай Коджабашев	Експерт Птици Експерт наземни бозайници	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – орнитофауна, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
5.	Добробимр Ганев	Експерт Земноводни и влечуги	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – земноводни и влечуги, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
6.	инж. Бойка Ангелова Рангелова	Ключов експерт лесоинженер	Таксиране на площите, обработване на данните, съставяне на таблиците за таксационна характеристика за резерватите, събиране и обработка на семантичната база данни за защитените местности. Изчисления за запасите

			отчетите на горския фонд и участие в текстовата обработка на събраните данни.
7.	инж. Илия Петров Балабанов	Геодезист	Инструментални измервания с GPS, уточняване на граници, очертаване на пробна площ; Планиметриране и изчисление на площите на подотделите и оформяне на картите
8.	Доц. Теньо Мешинев	Ключов Експерт флора	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта висша флора. Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни , др.
9.	Доц. д-р Анна Ганева	Експерт мъхове	Участие в изготвяне на биологичната характеристика на мъхове и лишей, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
10.	Доц. д-р Мелания Гьошева	Експерт гъби	Участие в изготвяне на биологичната характеристика на макромикетите, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
11.	Д - р Кирил Василев	Експерт флора	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта висша флора. Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни и др.
12.	Маг. Любомира Любомирова	Експерт водни безгръбначни	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – водни безгръбначни животни, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
13.	Маг. Пенчо Пандъков	Експерт дребни пойни, гнездящи и мигриращи птици	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – орнитофауна, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.

14.	Доц. д-р Иван Пандурски	Експерт прилепи	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта фауна - прилепи; Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни, др.
15.	Ас. д-р Теодора Теофилова	Експерт наземни безгръбначни	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – наземни безгръбначни животни, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
16.	Васил Колев	Експерт риби	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – риби, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
17.	Д - р инж. Силвия Кирилова - Йовчева	Експерт хидролог	Участие в изготвяне на Част Хидрология, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
18.	Гл. ас. д - р Ива Бонева	Експерт по ГИС	Участие при изготвяне на картен материал и създаване на ГИС бази данни.
19.	Инж. Антония Александрова Стойчева	Графична обработка на данни	Планиметриране на площите, обработване на графичната информация за резерватите и защитените местности и оформяне на горскостопанските и тематичните карти.
20.	Васил Манолов Мерджанов	Техник -земемемер	Боядисване на границите на резерватите и спомагателни дейности при теренната работа.
21.	Доц. Ирина Маринова	Геология	Проучване на литература, теренни проучвания, изготвяне доклади в част Геология и Геоморфология.
22.	гл. ас. Деян Гочев	Експерт по климат	Проучване на литература, теренни проучвания, изготвяне доклади в част Климат.

23.	Руслан Емануилов	Нормативна уредба	Проучва нормативна база; правно експертния екип;	релевантната база; консултира
24.	Александра Иванова	Нормативна уредба	Проучва нормативна база; правно експертния екип;	релевантната база; консултира

0.2.2. Описание на процеса на изготвяне на плана за управление – основните етапи и всички участници и заинтересовани страни- РИОСВ, ТП - ДГС/ДЛС, общини, институции, НПО и др.

В процеса на разработването на ПУ са спазени максимално изискванията на утвърденото „Техническо задание“ по отношение на всички компоненти: теренни проучвания; провеждане на работни срещи и обсъждания за всеки етап от работата; анализи; методи; оценки; зонирание и перспективни планове, програми и проекти, както и по отношение на оформянето и представянето на проекта и картния материал към него и др.

Началото на процеса се бележи от сключване на Договор между РИОСВ - Стара Загора като Възложител и ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ" като Изпълнител.

Основните етапи при разработването се изразяват в:

1. Събиране и обработка на изходни данни за изготвяне на обща информация за поддържащия резерват, съставяне на характеристика за абиотични фактори, състояние на биологична характеристика, културна и социално-икономическа характеристика, определяне на дългосрочни цели и ограничения.
2. Обобщаване, анализ на резултати от етапите и генериране на информация, необходима за: изготвяне на план за управление за поддържащия резерват, Първа оценка (т. 1. 18 от Плана за управление), Втора оценка (т. 2.3 от Плана за управление), изготвяне и представяне на работен вариант на плана.
3. Отразяване на корекции, допълнения и съгласуване.
4. Обществено обсъждане на проектоплана за управление на поддържан резерват „Сини бряг“.
5. Утвърждаване на плана.

Основни заинтересовани страни при актуализирането на плана за управление са:

- **Централни органи на властта:**
Министерство на околната среда и водите /МОСВ/
Изпълнителна агенция по горите
- **Местни и регионални органи на властта:**
Общинска администрация гр. Сливен

Областна администрация гр. Сливен
РИОСВ - Стара Загора
РДГ Сливен
ДГС Стара река
Басейнова дирекция за управление за водите Източнореломорски район - Пловдив

➤ **Екологични Неправителствени организации**

Българско дружество за защита на птиците
Сдружение с нестопанска цел "Зелени балкани"
Сдружение за дива природа „Балкани“

➤ **Научни организации:**

Национален природонаучен музей
Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при Българска академия на науките
Аграрен университет - град Пловдив

26

0.2.3. Описание на проведените работни срещи, консултации, обществени обсъждания с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации.

ПУ е разработен със съдействието и помощта на Министерство на околната среда и водите, РИОСВ Стара Загора, Изпълнителна агенция по горите, Общинска администрация гр. Сливен, Областна администрация гр. Сливен, РДГ Сливен, ДГС Стара река, Басейнова дирекция за управление за водите Източнореломорски район – Пловдив, Обществени институции и организации, Неправителствени организации и др. За да осигури информация свързана с разработване на ПУ на заинтересованите страни, ДЗЗД „ГЕО КОНСУЛТ“ проведе няколко работни срещи.

0.2.4. Резултати от задължителното обществено обсъждане.

Задължително обществено обсъждане е проведено на 22.05.2015 г. в гр. Стара Загора. Резултатите от него са представени в Протокол, неразделна част от настоящия план.

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА.

Като инструмент за управление на защитените територии планът за управление е предназначен да:

- ⇒ Осигурява необходимата информация за типове местообитания и видове, предмет на европейски директиви;
- ⇒ Решава основните проблеми, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие, рекреационни дадености;
- ⇒ Създава база данни и географската информационна система /ГИС/;
- ⇒ Определя лицата, отговорни за различните аспекти на управлението на защитената територия;
- ⇒ Определя режимите и нормите за ползване на територията;
- ⇒ Определя приоритети и мерки за развитие и ползване и действия за изпълнението на поставените задачи;
- ⇒ Осигурява необходимата информация за приоритетни програми и проекти;
- ⇒ Определя участниците, партньорите и формите на тяхното участие в реализирането на плана.

Основните цели, поставени пред ПУ са да:

- ✚ Посочи комплексни задачи за опазване и съхранение на биологичното и ландшафтно разнообразие и перспективите за тяхното ползване;
- ✚ Определи приоритети и мерки за развитие и действия за изпълнението на поставените задачи и постигане на целите;
- ✚ Осигури необходимата гъвкавост при взимане на решения в процеса на планиране, като позволи адаптиране на плана в съответствие с промените в общите условия (напр. законодателство, промени в политиката, биологични тенденции и др.).

27

0.3.1. Описание на предназначението на Плана, от гледна точка на:

0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия

Въпреки ограничената си площ, поддържан резерват „Сини бряг“ може да се разглежда като еталон на типични и отлично запазени букови гори със специфичната за тях естествена флора и растителни съобщества. Статутът на поддържан резерват позволява на Плана за управление да набелязва практически мерки за запазване и подобряване на флористичното и фитоценотичното разнообразие. Това от своя страна води до запазване на ландшафтните функции, които извън защитените природни обекти са нарушени в значителна степен.

Предназначението, целите на управление, режимите на опазване и ползване на ресурсите на поддържаните резервати се определят от Закона за защитените територии. За всяка конкретна защитена територия, с оглед на нейните особености, изискванията на закона се конкретизират и доразвиват чрез нейния План за управление. По такъв начин, този план е основният документ, който регламентира режимите, нормите и действията на съответната територия.

Плана за управление е инструмент за МОСВ и РИОСВ-Стара Загора, които са отговорни за неговото управление.

От една страна планът за управление дава описание на основните абиотични и биотични елементи на резервата, а от друга и на социалните дадености. За това са използвани всички достъпни данни, както от литературни източници, така и от целенасочените проучвания на резервата през 2014 г. Пълната информация за абиотични и биотични елементи се съдържа в доклади към настоящия план, представени в отделно приложение.

Планът също така дава две оценки на значимостта на природните и социално-икономическите дадености на територията. В първата оценка са определени елементите на ПР със световна, европейска и национална значимост. На тяхна основа са изведени идеалните и дългосрочните цели на поддържания резерват. При втората оценка се разглеждат заплахите за резервата. Тази оценка служи като основа за обективен избор на управленските цели, които са свързани със запазването на редки и защитени местообитания, растителни видове и птици. Тези цели са конкретни и обвързани с определен период от време. Основните цели от своя страна са залегнали в основата на зонирането на поддържания резерват. Направено е описание на предназначението на всяка зона, териториалният ѝ обхват, режимите и свързаните с тях норми. Планът също така съдържа и

описание на програмите и съставлящите ги проекти, осъществяването на които ще доведе до постигане на управленските цели.

ПУ осигурява необходимите условия за перспективно природосъобразно управление и образователна стойност на резервата. Отчетени са особеностите на резервата, както и местните социално-икономически и културни условия, регламентиран достъп за преминаване по туристическите маршрути.

28

В ПУ се посочват взаимовръзките между целите на природозащитата, регионалното развитие, баланса на интересите и координация на институциите и други заинтересовани лица, към които е насочен. Конкретните цели за управлението на територията са насочени и съобразени със спецификата на поддържания резерват. Чрез направените проучвания се допълва съществуващата база данни и се създава ГИС за резервата по отношение на екосистемите, биотопите, флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях ландшафти.

За целите на опазването на околната среда и биологичното разнообразие е целесъобразно да се разглежда като съвкупност от трите му нива: екосистемно, видово и популационно (или генетично). Доколкото в резервата не се опазват популации с уникален генетичен фонд, които не се срещат извън неговите граници, акцентът остава върху екосистемното и видовото ниво.

0.3.1.2. Перспективите за природосъобразно управление и оценката за научната и образователна стойност на защитената територия

Устойчивото и природосъобразно управление на резервата е свързано със съхраняване на разнообразните и характерни екосистеми, със защита, възобновяване и запазване на биологичното разнообразие и природните биологични ресурси.

От научна гледна точка територията е интересна с няколко неща:

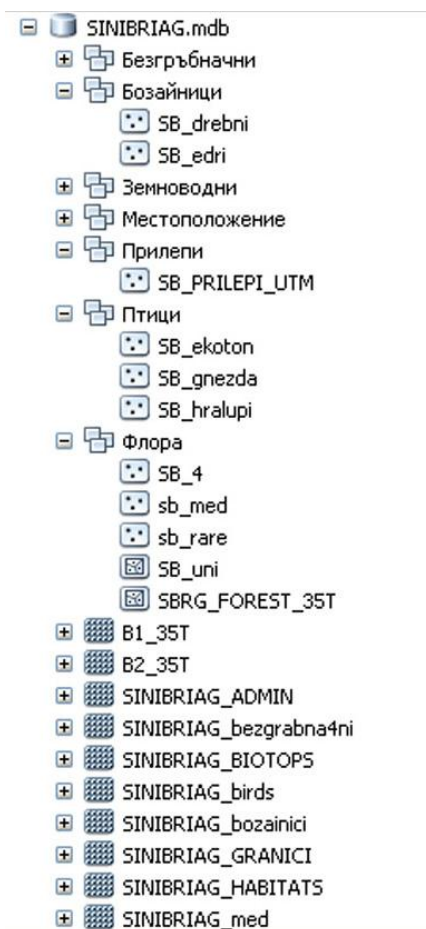
1. Резерватът е типично „буков“ и е останал поради недостъпността си извън провежданите възобновителни сечи. В тази връзка екосистемата, въпреки малката си площ, се е развивала естествено със сравнително малки антропогенни влияния на входа. Може да бъде идеална база за сравнения при системни проучвания с близкоразположения аналогичен като предмет на опазване резерват „Бяла крава“.
2. Съществуват сведения наличие на един вид плавун.
3. Образователната стойност е ниска, поради наличието на стойностни букови гори в близост и трудния достъп до територията. Мащабите ѝ са също ограничени. Няма добри възможности за навлизане в дълбочина.

0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за поддържан резерват „Сини бряг“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване

0.3.1.3.1. Персонална база от данни за поддържан резерват „Сини бряг“

Общо описание

Общата структура на Персоналната база данни за Поддържан резерват „Сини бряг“ (ПБД-ПР „Сини бряг“) е показана на фиг.1.

Фиг. 1. Обща структура на Персоналната база данни за Поддържан резерват „Сини бряг“

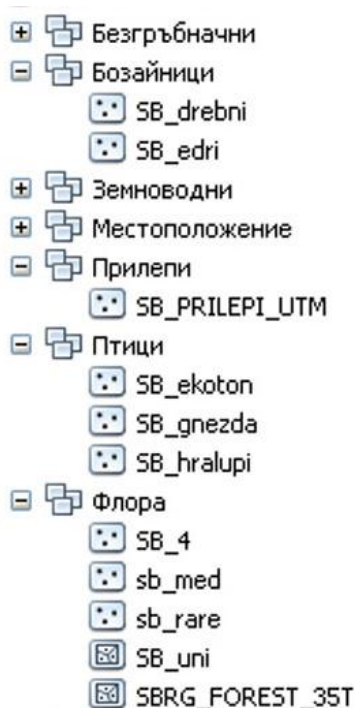
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДАННИТЕ

Данните са организирани във формат на ЕСРИ Персонална ГеоБаза Данни (ESRI Personal GDB във формат-mdb (Sini briag.mdb). Основните градивни елементи на гео базата данни са:

ВЕКТОРНИ СЛОЕВЕ

- Класове обекти (FeatureClasses);
- Таблицы (AttributeTables);
-

На фиг.2. е показана структурата на Класовете от обекти (FeatureClasses);

Фиг.2. Структура на класовете от обекти (FeatureClasses) за поддържан резерват „Сини бряг“

РАСТЕРНИ СЛОЕВЕ

- Тематични карти;
На фиг.3. е показана структурата на растерните слоеве, които представляват отделни тематични карти.

Фиг.3. Структура на растерните слоеве на Персоналната база данни за Поддържан резерват „Сини бряг“

Всички данни са в единна референтна координатна система: WGS_1984_UTM_Zone_35N.

0.3.1.3.2. Мониторингови схеми за допълване на персонална база данни за поддържан резерват „Сини бряг“

За поддържан резерват „Сини бряг“ трябва да се предвидят междинни мониторингови изследвания за съответните раздели, свързани с флората и фауната. Това трябва да включва обновяване на персоналната геобазата данни в среда на ГИС (географска информационна система).

В този случай могат да се използват мобилни приложения, което означава, че геобазата данни може да се редактира (обновява) и всички нови данни, които са в резултат от междинните мониторингови изследвания да бъдат внесени в нея. Така създадената персонална база данни е отворена и може да бъде обновявана, когато се извършват предстоящи мониторингови изследвания. Междинните мониторингови изследвания трябва да се предвидят в тези периоди от годината, които са най-подходящи за обектите, които са в отделните слоеве на базата данни. Времето на извършване на мониторинговите изследвания се преценява от експертите, които са участвали при създаването на плана за управление на поддържан резерват „Сини бряг“.

31

Относно честотата на извършване на мониторинговите изследвания, препоръчва се за Флората с оглед на вегетационното развитие на растителността да са един път на всеки две години, за Фауна: 3 посещения (пролет-лято, лято-есен, есен-зима) на всеки 2 години с оглед промяната в структурата на съобществата при Фауната.

Приложение № 3. Персонална База Данни за поддържан резерват „Сини бряг“.

0.3.2. Главните особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия.

0.3.2.1. Локалните биотични и абиотични условия

Свързани са с наличието на компактен буков масив, със сравнително равномерна структура и възраст.

0.3.2.2. Местните социално-икономически и културни условия

В момента стопанските дейности в землището на село Изгрев и други по-близки селища са замрели. Селскостопанско производство в близост на орна земя липсва. Терените около речната мрежа се използват активно за паша – коне, крави, овце, кози. В миналото са изведени доста главни сечи, така че и дърводобивът в близост до резервата е ограничен.

В радиус около 10-15 км почти липсват и туристически бази. Резерватът е встрани от туристически маршрути. Околните територии са част от интензивен ловен участък, предоставен на частни лица и ловностопанските дейности са доминиращи.

0.3.2.3. Значението на резерватната територия за формирането на цялостен природен комплекс заедно със съседната защитена местност (бивша буферна зона) и други прилежащи територии

Налице е възможност за формиране на един значителен природен комплекс. Той трябва да включва резервата, бившата буферна зона и да приобщи към себе си територии със запазени букови вековни насаждения. Те или трябва да получат статут или да се ограничат интензивностите на възобновителните сечи с оглед формиране на разновъзрастова и стабилна структура .

При формиране на две ядра – резерватите „Бяла крава“ и „Сини бряг“ и при положително отношение на ДАГ може да се възобновят естествените букови дървостои между двата резервата чрез изсичане на създадените неправилно в миналото иглолистни култури и замяната им с обикновен бук. Процесът се благоприятства и от факта, че съществува добре изразено естествено възобновяване.

В Приложение №4. Тематична карта. "Защитени зони по Натура 2000 в поддържан резерват „Сини бряг“ е изобразено местоположението на резерватната територия спрямо на НЕМ Натура 2000.

0.3.2.4. Създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи

Извършване на мероприятия и дейности свързани с екологично образование и формиране на природозащитно поведение за различни възрастови групи е възможно само със специализирани групи – например скаути, организирани туристически групи от дружествата и др. с трениран състав от планинари.

0.3.2.5. Особеност на плана за управление е необходимостта от идентифициране на всички потенциални заплахи, произтичащи от близостта до обработваеми земи /гори и лесен достъп/ недостъпност до резервата и необходимостта от преодоляването им с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието му.

Територията на резервата е достъпна, тъй като е разположен сред терени с полегати наклони. До него се достига по автомобилен път, който в близост до резервата, на разстояние 2-3 км от него, е обрасъл и изровен и не позволява придвижване на автомобили по този участък от пътя. Необходимо е неговото почистване от растителност и подравняване, за достъп на специализирана техника до територията на резервата. В началото на резервата са поставени указателни табели и границите му са очертани на терена.

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПР „СИНИ БРЯГ“ ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Описание на местоположението на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености.

Поддържан резерват „Сини бряг“ е с географски координати: 42°52'2"N , 26°2'26"E. Обявен със Заповед №508 от 28.03.1968 г. като вековна девствена букова гора. Намира се близо до селата Божевци и Изгрев, община Сливен. В близост са и градовете Сливен, Стара Загора, Казанлък.

1.0.2. Обзорна едромасщабна карта с разположението на поддържания резерват

Виж **Приложение № 5. Тематична карта: "Местоположение на поддържан резерват „Сини бряг“**

1.0.3. Описание на границите на резервата съгласно заповедта за обявяване, като за основа се ползват актуалните данни от картата на възстановената собственост за землището на с.Божевци, общ. Сливен

Поддържаният резерват „Сини бряг“ носи името на местността, в която се намира. Отвсякъде е обграден с букови гори на различна възраст.

Резерватът попада в поземлен имот с кадастрален № 0.20- с площ 394,868 дка от картата на възстановената собственост на с. Божевци ЕКАТТЕ 87641, община Сливен, област Сливен. Територията по вид е защитена територия, по собственост – изключителна държавна собственост.

Разликата в площта от 0,272 дка се дължи на различните методи на измерване, която е незначителна и неустановима на терен.

Таблица № 2. Списък на кадастрални номера и подотдели, попадащи в резерват „Сини бряг“

Кад. номер	Отдел	Под отдел	площ в		Вид територия	Вид собственост
			дка	ха		
0,20	1117	а	211,094	21,1	Защитена територия	Изключителна държавна
0,20	1117	б	183,774	18,4	Защитена територия	Изключителна държавна
Обща площ на резервата			394,868	39,5		
Площ по заповед			395,140	39,5		

*Според цифровите модели на село Божевци видът територия е горско-стопанска, а собствеността – държавна публична. Следва РИОСВ – Стара Загора да предприеме необходимите действия за промяна на вида територия.

1.0.4. Карта в подходящ мащаб, включваща площта предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Букова гора” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници.

34

Виж **Приложение № 6. Тематична карта "Фондова и административна принадлежност на поддържан резерват "Сини бряг"**.

1.0.5. Ортофото карта с нанесени граници на защитената територия .

Картата е представена в **Приложение № 7. Тематична карта "Граници на поддържан резерват "Сини бряг"**.

1.0.6. Констатираните несъответствия, установени при теренните проучвания между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена.

Не са констатирани несъответствия при теренните проучвания между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена.

1.0.7. Карта с границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти.

В **Приложение № 8** е представена Карта на кадастралните единици на поддържан резерват "Сини бряг". Връзката между кадастрален номер на имота и номерация по подотдели е посочена в **Приложение № 8а. "Списък на кадастрални номера и подотдели, попадащи в поддържан резерват "Сини бряг"**, Таблица № 3.

1.1. ПЛОЩ

1.1.1. Площ на защитената територия по заповедта за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост.

Със Заповед № 508 от 28 март 1968 г. на МГП (Министерство на горите и горската промишленост) на основание чл. 16 и 22 от Закона за защита на природата, държавна гора в местността „Сини бряг“ в землището на с. Изгрев– подотдели **1 а, б** с обща площ **39,5 ха**, на ГС Стара река са обявени за резерват, с цел запазване девствения характер на вековна букова гора.

Със заповед № 374 от 15.10.1999 г. на МОСВ на основание чл.42 ал.5, 26 и 27 във връзка с чл.41 т.4 и §2 ал.2 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за защитените територии резерват

„Сини бряг“ е прекатегоризиран в поддържан резерват включващ подотдели **117 а, б** – с обща площ 39,5 ха

Със заповед № РД 641 от 05.09.2006 г. на МОСВ на основание чл.42 ал.6 от Закона за защитените територии е актуализирана площта на резервата от 39,5 ха на 395,140 дка (**39,140 ха**) и попада в имот с кад. номер 000020 от картата на възстановената собственост на землището на с. Божевци. При изготвяне на карта на резервата, контурите му са снети от регистъра на защитените територии и изчислената площ на резерват „Сини бряг“ е 394,868 дка или 39,5 ха.

35

При изготвяне на карта на резерват „Сини бряг“ се установи, че както е посочено в последната заповед № РД 641 от 05.09.2006 г., резерватът попада в поземлен имот с кадастрален № 0.20- с площ 394,868 дка от картата на възстановената собственост на с. Божевци ЕКАТТЕ 87641, община Сливен, област Сливен. Територията по вид е горскостопанска, по собственост – държавна публична.

Установената разлика в площта от 0,272 дка от обявената по заповед и действително измерената се дължи на различните методи на измерване, която е незначителна и неустановима на терен.

Защитена местност "Букова гора" не е нанесена и определена точно с изработката на горско-стопанския план на ДГС Елена. Необходимо е да се нанесе и определи в горско-стопанския план на ДГС Елена и да се съобразят проектираните мероприятия със статута на защитената местност.

1.1.2. Исторически причини за нейното изменение и коригиране, вкл. актуализиране в резултат на съвременни прецизни замервания.

Територията на ПР „Сини бряг“ не е претърпяла изменение от годината на обявяването си до днес.

Таблица № 4. Площта на ПР "Сини бряг" през годините

Година	1968	1999	2006
Площ в дка	39,5	39,5	39,5140

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

Територията на ПР „Сини бряг“ е "защитена територия", като собствеността е изключителна държавна собственост. Попада в територията на дейност на ТП-Държавно Горско Стопанство Стара река - териториално поделение на ЦЮДП гр. Сливен, под контрола на РДГ Сливен. Територията на резервата не е инвентаризирана с изготвянето на горско-стопанския план на стопанството и не е под негов административен контрол.

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ

1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото.

Обявен е за резерват от Министерство на горите и горската промишленост със **Заповед № 508/28.03.1968 г.** Обхваща държавната гора в местността „Сини бряг“, в землището на с. Изгрев, подотдели 1"а", 1 "б", горско стопанство Стара Река, с обща площ 39,5 ха. с цел "запазване девствения характер на вековна букова гора в Източна Стара планина".

36

Със **Заповед № РД - 377/15.10.1999 г.** на Министерство на околната среда и водите резерватът е прекатегоризиран в поддържан резерват със същото име. До утвърждаване на план за управление в него се разрешават за извършване на следните дейности:

1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5 % от дървостоя.
2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия.
3. Използване на биологични средства за растителна защита.

Със **Заповед № РД-641/05.09.2006 г.** е актуализирана площта на резервата от 395.000 дка на 395.140 дка.

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия.

Вж. т. 1.3.1.

1.3.3. Законовият статут на резервата, произтичащ от Закона за защитените , територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за устройство на територията, Закона за водите, Закона за държавната собственост, Закона за лова и опазване на дивеча и др. закони и подзаконовни нормативни актове.

Законовият статут на резервата се определя в следните нормативни актове:

- **Закон за защитените територии:**

Чл. 26. (1) За поддържани резервати се обявяват екосистеми, включващи редки и/или застрашени диви растителни и животински видове и местообитанията им.

(2) Поддържаните резервати се управляват с цел:

1. поддържане на природния им характер;
2. научни и образователни цели и/или екологичен мониторинг;
3. възстановяване на популации на растителни и животински видове и/или условия на местообитанията им;
4. опазване на генетичните ресурси.

Чл. 27. (1) В поддържаните резервати се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събирането на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места;
5. провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни мерки.

(2) Дейностите по ал. 1, т. 5 се определят в плана за управление на поддържаните резервати.

37

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

изм. ДВ, бр.98 от 28 Ноември 2014г.

• **Закон за биологичното разнообразие**

Чл. 3. (1) Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

1. (доп. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) защитени зони като част от Европейската екологична мрежа "НАТУРА 2000", в които могат да участват защитени територии;
2. защитени територии, които не попадат в защитените зони.
3. (отм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.)

(2) (Доп. - ДВ, бр. 88 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) В Националната екологична мрежа приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологични важни места.

Чл. 5. Защитените зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

изм. ДВ, бр.66 от 26 Юли 2013г.

изм. ДВ, бр.98 от 28 Ноември 2014г.

- **Закон за лечебните растения**

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и планове за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

38

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

Чл. 9. Забранява се ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27.

Чл. 10. (1) Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция.

(2) Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в "Държавен вестник".

(3) Специалният режим обхваща:

1. забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;

2. определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;

3. разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

(4) Определените в заповедта по ал. 2 количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околната среда и водите между билкозаготвители от района на инспекцията.

(5) Разпределянето по ал. 4 се извършва със заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите въз основа на заповед на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределение на количествата билки, която се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 11. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 11. Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите.

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедите по чл. 10, ал. 2 и 5.

Чл. 12. Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта по чл. 10, ал. 2.

39

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват със или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:.....

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и планове за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Чл. 15. (1) За опазване на биологичното разнообразие от лечебни растения в защитените територии и на естествените процеси във включващите ги екосистеми се спазват следните изисквания:

1. в резерватите се забраняват всякакви дейности, свързани с лечебните растения, с изключение на събирането на семенен материал и лечебни растения с научна цел или за възстановяването им на други места в природата, в количества, по начини и във време, изключващи нарушения на екосистемите;

6. в защитените местности по отношение на лечебните растения се забранява:

а) извършване на дейности, противоречащи на изискванията за опазване, поддържане или възстановяване на популациите и условията в местообитанията им;

б) ползването им, когато това е определено със заповедта за обявяването на защитената територия.

(2) Изключенията по ал. 1, т. 1 и 4 се уреждат със заповед на министъра на околната среда и водите за всеки конкретен случай.

(3) За опазване на лечебните растения в защитените територии се спазват изискванията на чл. 16, ал. 2, 3 и 4 и чл. 17, ал. 1.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

• Закон за устройство на територията

Чл. 8. Конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде:

.....

4. (изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) в защитени територии - за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение);
5. в нарушени територии - за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други;
6. (нова - ДВ, бр. 28 от 2013 г.) в територии, заети от води и водни обекти - за вътрешните морски води и териториалното море, българския участък на река Дунав, реките, езерата и язовирите;
7. (нова - ДВ, бр. 28 от 2013 г.) в територии на транспорта - за републиканските и местните пътища, железопътната инфраструктура, пристанищата и летищата.

40

Чл. 106. С общия устройствен план на община или на част от нея се определят:

1. (доп. - ДВ, бр. 65 от 2004 г.) общата структура на територията, предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните части - местоположението и границите на териториите за населени места и селищни образувания; земеделските територии; горските територии; **териториите за природозащита**; териториите за културно-историческа защита; нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;

изм. ДВ, бр.105 от 19 Декември 2014г.

• **Закон за водите**

Чл. 49. (1) (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) По смисъла на този закон обществени интереси се нарушават, когато в резултат на водовземане или ползване се създава опасност от:

1. (изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) ограничаване на общото водовземане или ползване;
2. застрашаване на отбраната и сигурността на страната;
3. нарушаване условията на плановите за управление на речния басейн;
4. негативни въздействия върху бреговете, върху съоръженията, върху качеството на водите и върху защитени територии или при разхищението на води.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) Обществени интереси се нарушават и при производство и разпространение в търговската мрежа на бутилирани натурални минерални води, газирани или други напитки, в състава на които се включва минерална вода без съответния сертификат, без правно основание и не по законоустановения ред.

(3) Придобити права са:

1. (изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) права на водовземане и ползване, за които са издадени разрешителни и които се упражняват по силата на този закон;
2. (изм. - ДВ, бр. 36 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) концесия;
3. вещни права, учредени съгласно гражданското законодателство.

Чл. 118в. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) Не се разрешава водовземане от подземни води, когато:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) общото водовземане от подземно водно тяло надвишава разполагаемите му ресурси и/или ако максимално допустимото експлоатационно понижение на водното ниво надвишава определеното за водното тяло допустимо понижение;
2. водовземното съоръжение не е включено в регистъра на водовземните съоръжения по чл. 118г;
3. се създава опасност от:
  - а) непостигане на целите за опазване на околната среда за свързаните с подземното водно тяло повърхностни води;
  - б) влошаване на състоянието на тези повърхностни води;
  - в) увреждане на сухоземни екосистеми, зависещи пряко от подземното водно тяло;
  - г) понижаване на нивата на подземните води в участъците, от които се подхранват водите на влажните зони, зоните за опазване на стопански значими водни организми, защитени територии и защитени зони;
4. понижението на водното ниво и временното или постоянното изменение в посоката на потока в подземното водно тяло създават опасност от привличане на солени или замърсени води.

41

Чл. 119а. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) (1) Зоните за защита на водите са:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119, ал. 4;
2. зоните с води за къпане;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
  - а) уязвими зони;
  - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

(2) Директорите на басейнови дирекции:

1. водят регистър за зоните по ал. 1;
2. подготвят кратък преглед на регистъра, който включва карти, на които е посочено местоположението на зоните по ал. 1 и основанието, съгласно което са обявени като такива.

Чл. 119б. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) За териториите и зоните по чл. 119а, ал. 1, т. 5 могат да бъдат определени специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигнат и/или поддържат според:

1. заповедта за обявяването, издадена по реда на Закона за защитените територии или Закона за биологичното разнообразие;
2. влязъл в сила план за управление на защитена територия или защитена зона;
3. влязъл в сила план за действие за растителен или животински вид.

изм. ДВ, бр.17 от 6 Март 2015г.

- **Закон за лова и опазване на дивеча**

Чл. 7. (1) Ловната площ на страната се разпределя на ловностопански райони независимо от фондовите граници и собствеността върху земите, горите и водните площи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2002 г.) Не се обособяват ловностопански райони върху природни резервати.

изм. ДВ, бр.62 от 12 Юли 2013г.

§ 10. В Закона за защитените територии (обн., ДВ, бр. 133 от 1998 г.; изм., бр. 98 от 1999 г., бр. 28 и 48 от 2000 г.) в чл. 14 се създава ал. 4:

"(4) Заграждане на площи в защитени територии, без тези в резерватите и националните паркове, се допуска за изграждане на бази за развъждане на дивеч след съгласуване с министъра на околната среда и водите."

Обн., ДВ, бр. 78 от 26.09.2000 г., изм., бр. 26 от 20.03.2001 г., бр. 77 от 9.08.2002 г., изм. и доп., бр. 79 от 16.08.2002 г., доп., бр. 88 от 4.11.2005 г.

42

Закон за горите

Закон за горите (Обн. ДВ, бр.19 от 8 Март 2011г.) урежда обществените отношения, свързани с опазването, стопанисването и ползването на горските територии в Република България, с цел гарантиране на многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми.

Европейската стратегия „Европа 2020“ – основополагащ стратегически документ на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Присъединяването на Република България към ЕС през 2007, както и подготвителният процес за това включваше и хармонизация на законодателството в сферата на околната среда. Тук на първо място трябва да се отбележи пълното транспониране на Директивата за птиците (2009/147/ЕИО) и Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО) на ЕС, които регламентират създаването на общоевропейската екологична мрежа Натура 2000. Изискванията са транспонирани в ЗБР. Понастоящем този процес е значително напреднал в България, което дава съвсем нови инструменти за управление и опазване и на значимите влажни зони, които без изключения попадат в екологичната мрежа.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

Горите и земите на територията на поддържаения резерват са изключителна държавна собственост, определена със Закон за защитените територии:

Чл. 8. (1) Парковете с национално значение, посочени в приложение № 1, и **природните резервати**, посочени в приложение № 2, които служат за задоволяване на обществени потребности с общонародна значимост, са изключителна държавна собственост.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) Парковете с национално значение са територии по чл. 5, т. 2, които включват естествени екосистеми с голямо разнообразие на растителни и животински видове и местообитания и имат площ над 1000 хектара. В границите им не влизат селища и селищни образувания.

(3) Природните резервати са територии по чл. 5, т. 1 и 4, включващи образци на естествени екосистеми, опазването на които изключва всякаква или допуска минимална човешка намеса.

изм. ДВ, бр.98 от 28 Ноември 2014г.

Собствеността на природните резервати е регламентирана и в Конституцията на Република България:

Чл.18.

(1) Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.

43

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1 Организационна структура и администрация

Управлението на поддържаения резерват се осъществява от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/ и неговия регионален орган Регионална инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - гр. Стара Загора.

Дирекция "Национална служба по защита на природата" /НСЗП/осъществява контролни функции, свързани с управлението на защитената територия. Непосредственото управление и осъществяване на държавната политика за поддържаения резерват се извършва от РИОСВ–Стара Загора, отдел "Контрол на околната среда", главни експерти и инспектори.

Съгласно Закона за защитените територии:

Чл. 46. (1) Министерството на околната среда и водите и неговите регионални органи провеждат и осъществяват:

1. управлението и контрола в защитените територии;
2. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) управлението, възлагането на дейностите по поддържането и възстановяването, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост.

(2) Дейностите по ал. 1, т. 2 се извършват при условия и по ред, определени с правилник, утвърден от министъра на околната среда и водите.

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони:

1. осъществяват или организират управлението на защитените територии;
2. организират разработването на планове за управление;
3. прилагат плановете за управление в защитени територии - изключителна държавна собственост, и осъществяват охраната в тях;
4. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) възлагат изпълнението на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни дейности, туристически дейности в защитените територии - изключителна държавна собственост;
5. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) издават годишни разрешителни за паша и разрешителни за ползване на дървесина от местното население в рамките на поддържащите и възстановителните дейности в

горите, в националните паркове и поддържаните резервати, в съответствие с плановете и проектите по глава четвърта;

6. (изм. и доп. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) издават разрешителни за събиране с търговски цели на гъби и диворастящи плодове, с изключение на такива от лечебните растения в националните паркове в съответствие с плановете и проектите по глава четвърта;

7. контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;

8. координират и контролират прилагането на плановете за управление в областта на научноизследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

9. организират мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;

10. (отм. - ДВ, бр. 23 от 2002 г.)

11. организират функционирането на посетителски центрове;

12. санкционират нарушители в предвидените случаи.

изм. ДВ, бр. 98 от 28 Ноември 2014г.

44

Съгласно ЗЗТ, чл. 52, ал. 1 „Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, както и физическите и юридическите лица и общините – собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони”.

РИОСВ – Стара Загора е органът, който следва да координира дейностите на собствениците и ползвателите на земи и гори и ще контролират прилагането на Плана за управление.

Конкретните функции и задачи на РИОСВ по отношение на опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са посочени в Правилника за устройство дейността на РИОСВ (ДВ, бр. 103 от 23.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г.). В най-общи линии те се свеждат до регулиращи, контролни функции, свързани с превантивен, текущ и последващ контрол върху стопанисването и опазването на възобновимите и невъзобновимите природни ресурси; контрол по опазване на биологичното разнообразие.

По-важни функции на РИОСВ по други закони са:

- контролира спазването на изискванията за опазване на биологичното разнообразие при осъществяване на дейностите на собствениците или ползвателите на земи, гори и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
- координира и контролира прилагането на ПУ, включително и интегрирането му в общинските планове и програми;
- контролира опазването на растителни и животински видове, предмет на ЗБР;
- съдейства на общините при опазване на околната среда чрез писмени предписания и заповеди;
- контролира изпълнението на плановите документи, свързани с ползването на лечебни растения, дейността на билкозаготвители, вида и количеството на билките за преработка, опазването на находищата на лечебни растения.

1.5.2. Персонал-функции

В **Приложение № 9. Управленска структура** е представена органиграма с разпределение на длъжностите, взаимовръзките между тях и йерархичната структура на РИОСВ – Стара Загора. Задълженията и дейностите на регионалната инспекция са разпределени в три дирекции: „Административни, финансови и правни дейности“, „Контрол на околната среда“ и дирекция „Превантивна дейност“. Последната се състои от три направления: „ЕО и ОВОС“, „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ и „Специализирани регистри и връзки с обществеността“. Съобразно Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, управлението, стопанисването и контрола на защитените територии, включително поддържан резерват „Сини бряг“, се осъществява от служители в направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ в дирекция „Превантивна дейност“.

45

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

Поддържан резерват „Сини бряг“ не е приет за стопанисване от РИОСВ и към момента се охранява от съответните горски и ловни стопанства. Контролът и осъществяването на дейностите във всички резервати се извършва от четирима експерта в направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ към дирекция „Превантивна дейност“ в РИОСВ.

➤ Сграден фонд:

Сградният фонд е собственост на РИОСВ – Стара Загора, няма сграден фонд ползван под наем. За управлението на ПР „Сини бряг“ няма самостоятелна сграда. В сградата на РИОСВ – Стара Загора са ситуирани работните места на служителите, които отговарят за поддържания резерват.

➤ Офис оборудване:

За управлението на ПР „Сини бряг“ няма изрично закупено офис оборудване. Експертите от направление „БРЗТЗ“ в РИОСВ - Стара Загора разполагат със следното оборудване: 5 персонални компютъра, преносим компютър, цветен принтер, плотер, фотоапарат, зрителна тръба, бинокъл, GPS приемник, високопроходим автомобил, моторен трион и хросторез.

В **Приложение № 10. Списък на Материално-техническо обезпечаване** е представен пълен списък с описание на броя и вида на офис оборудването на експертите от направление „БРЗТЗ“.

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

Общ устройствен план на гр. Сливен, който обхваща гр. Сливен, селищно образувание „Изгрев“ и селищно образувание „Селището“.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Описание на зоните и режимите съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до защитената територия.

Към момента не е налично функционално зонироване, съгласно утвърдени проекти. Целият резерват представлява зона за опазване на биологичното разнообразие.

46

Режим на дейности: До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхненение на повече от 5% от дървостоя; 2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

Виж **Приложение № 11. Тематична карта "Съществуващо функционално зонироване в поддържан резерват "Сини бряг"**.

1.7.2. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от законови и подзаконовни нормативни актове.

- **Закон за защитените територии**

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
  2. посещения с научна цел;
  3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
  4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
  5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.
- (2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.
- (3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.
- (4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

Преходно-континенталният климат в района (средна надморска Н=760 м.) се формира под влияние на фактори, характерни както за континенталния, така и за континентално-средиземноморския тип климат. Важна роля за формиране на климата е, че от север Старопланинската верига ограничава нахлуването през зимата на студени въздушни маси. Допълнителен фактор за туширане на резки промени е локалното орографско екраниране, поради разположението в склоновете на планина. Неизвестна и спорна е етиологията за безспорните глобални промени. Резултатът е изменение на албедото, термичния и воден обмен океан-атмосфера, разстройване на височинния обмен. Променящата се активността на централите за действие предизвиква контрастни по амплитуда кратко периодични и дребно мащабни промени, които усилват неустойчивостите в гранични райони като обсъждания.

47

1.8.2. Елементи на климата

1.18.2.1. Температура на въздуха

1.18.2.2. Валежи

1.8.2.3. Влажност на въздуха

1.8.2.4. Ветрове

1.8.2.6. Слънчево греене

1.8.2.7. Вегетационен период

Подробна информация относно елементите на климата е представена в **Приложение № 12. Окончателен доклад "Климатична характеристика поддържан резерват „СИНИ БРЯГ“**, СВИТЪК ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ.

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж

1.9.1.1. Геоложка изученост

Геоложката изученост на района е незадоволителна. От 1952 до 1959 г. е проведено единственото кондиционно картиране в М 1:25 000, 1:50 000 и/или 1:100 000. От началото на 50-те години на 20-ти век започват интензивни геоложки изследвания (геолошко картиране в М 1:5 000 и геолого-проучвателни работи – сондажи и минни изработки) във връзка с проучването на въгленосните отложения на горната креда и палеогена, отразени в многобройни непубликувани фондови

доклади. По същото време са проведени и значителни геолого-проучвателни и експлоатационни работи в Елено-Твърдишката планина за изследване на урановите минерализации.

Виж **Приложение № 13. Тематична карта на геоложки строеж на района на поддържан резерват „Сини бряг“.**

1.9.1.2. Стратиграфия и литология

В района се разкриват разнообразни по състав и възраст скали. Скалите се отнасят към няколко структурни зони – Предбалканска, Западнобалканска и Източнобалканска тектонски зони, Средногорие и наложени неотектонски понижения. Възрастовият обхват е от триаса до кватернера.

1.9.1.3. Тектонски строеж

Разглежданият район има сложен геоложки строеж. В него попадат части от различни тектонски зони: Предбалкан, Западнобалканска зона и Източнобалканска зона.

1.9.1.4. Геоложки строеж на поддържан резерват „Сини бряг“

1.9.1.4.1. Стратиграфия и литология

Поддържан резерват „Сини бряг“ попада изцяло в границите на долнокредната Камчийска свита с възраст от бериас до барем. Скалите са предимно мергели и по-малко пясъчници, които се редуват незакономерно. В резервата и околностите му скалите западат на североизток с наклони 40-55°. Дебелината на Камчийската свита в резервата и в непосредствена близост до резервата е голяма – от порядъка на 1 км.

1.9.1.4.2. Тектонски строеж

В тектонско отношение поддържан резерват „Сини бряг“ попада в Предбалканската тектонска зона, в обхвата на Еленската антиклинала. В тази част се простира южното бедро на антиклиналата с наклони на пластовете на юг. В резервата и околността, както бе посочено, пластовете затъват на североизток, което очертава малка антиклинална гънка на фона на голямата Еленска антиклинала. В резервата и около него не са установени значими разломни нарушения.

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Описание на принадлежността на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната.

Разглежданият район обхваща части от две морфоструктурни зони:

Предбалканска и Старопланинска, като ПР „Сини бряг“ е в обсега на Старопланинска зона (нейната средна част).

1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси:

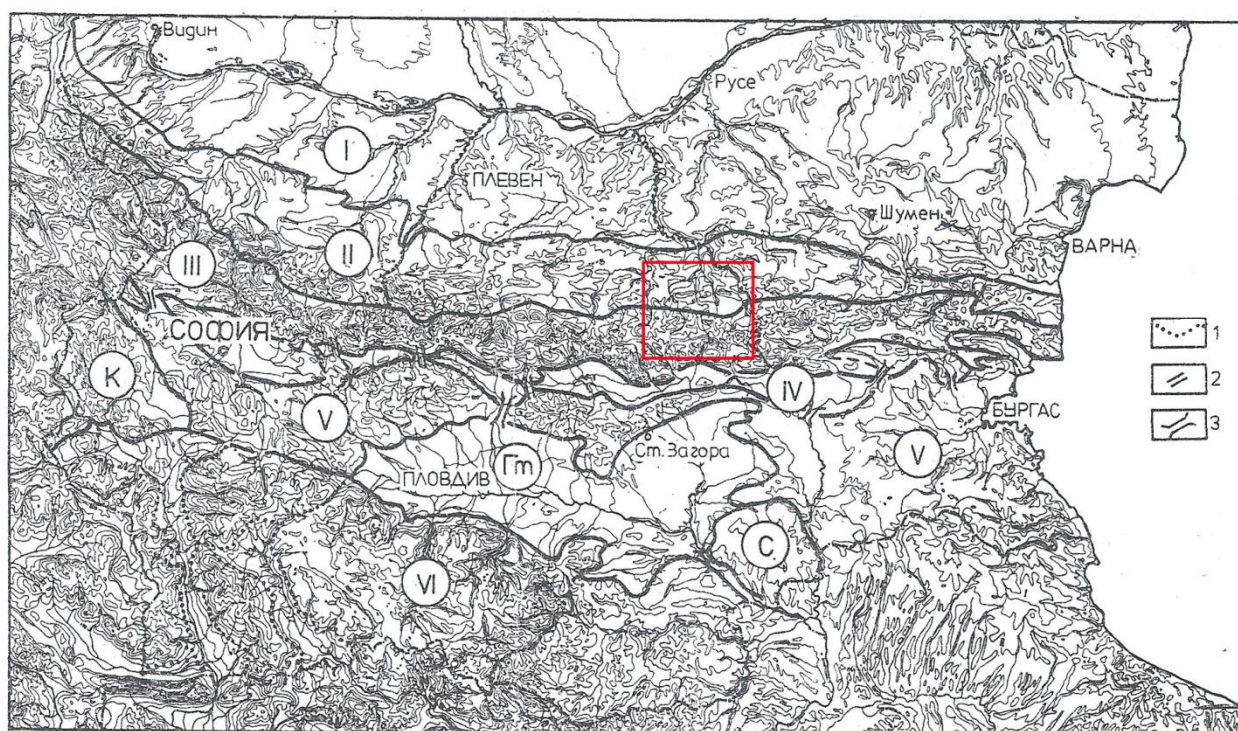
Предбалканската морфоструктурна зона съвпада с физикогеографската област Предбалкан и обхваща ниските и средновисоките планини, котловините и долинните разширения, които изпълват

ивицата между Дунавската равнина на север и Стара планина на юг. Обособява се като геоструктурна единица през средния еоцен.

Разглежданият район обхваща югоизточната част на Средния Предбалкан и в него попада само южната граница на зоната (фиг. 4). Южната граница преминава в северното подножие на Елено-Твърдишка Стара планина – от гр. Елена през долината на р. Стара река. В тази част ридовете са с посока изток-запад, като по-изразените морфографски Еленски височини. Речните долини са развити надлъжно и напречно на зоната, като някои от реките променят посоката си от напречна на надлъжна, напр. Костелска река. От Предбалканската зона водят началото си малки реки, които на север се вливат в големи реки като Янтра.

49

Морфоструктурни зони и области в България
I – Дунавска морфоструктурна зона; II – Предбалканска морфоструктурна зона; III – Старопланинска морфоструктурна зона; IV – Задбалканска морфоструктурна зона; V – Средногорска морфоструктурна зона; VI – Рило-Родопска морфоструктурна зона; К – Краищенска морфоструктурна област; Г – Горнотракийска морфоструктурна област; С – Санданска морфоструктурна област; 1 – вътрешни граници; 2 – котловинни прагове; 3 – проломи;

Фиг. № 4. Място на разглеждания район в морфоструктурната подялба на страната (по Д. Канев, 1989).

Старопланинска морфоструктурна зона

Обхваща верижно разположените планини, котловини и долинни разширения с общото име Стара планина. Северната ѝ граница се явява южната граница на Предбалканската морфоструктурна зона – северното подножие на Елено-Твърдишка Стара планина. Южната ѝ граница са оградните старопланински подножия в Задбалканските котловини и е извън разглеждания район. В сравнение със западно разположената Шипченска Стара планина Елено-Твърдишката планина има по-ниско било с най-висок връх Чумерна (1536 м).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси

Подробности за геология и геоморфология в резервата са включени в **Приложение № 14. Окончателен доклад "Геология и геоморфология на територията на поддържан резерват "Сини бряг"** – СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ.

50

1.9.2.3. Карта на релефа в подходящ мащаб

Картата е представена в Приложение № 15. Тематична карта "Релеф в поддържан резерват "Сини бряг".

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект № DIR-5113325-1-88 се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидроложки условия на територията на резервата

1.10.1.1. Основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика на водните ресурси, включваща: водни течения на територията на резервата; гъстота на речната мрежа по литературни данни. Фактори, влияещи на водния режим и динамиката на водните количества и средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за ЗТ.

51

На територията на ПР „Сини бряг“ не са разположени водни ресурси.

1.10.1.2. Карта на хидрографската мрежа в подходящ мащаб

Карта на хидрографската мрежа в подходящ мащаб е представена в **Приложение № 16. Тематична карта "Хидрографска мрежа в поддържан резерват "Сини бряг".**

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

На територията на резервата се срещат кафяви горски почви наситени. Формирани са на северно изложение върху основна скала мергел, при по-висока влажност. Те са богати почви, добре запасени с хумус и азот, песъчливо глинести с основна реакция. Върху тях са се формирали богати месторастения от типа СД 2,3 (29), които са с много добри лесорастителни свойства.

52

Таблица №15. Разпределение на ДЪРВОПРОИЗВОДИТЕЛНАТА ПЛОЩ
по ПОЧВЕН ТИП и ДЪЛБОЧИНА на ПОЧВАТА

ПОЧВЕН ТИП	ПЛИТКА	СРЕДНО ДЪЛБОКА	ДЪЛБОКА	ВСИЧКО	%
кафява горска наситена	-	-	39,5	39,5	100,0
ОБЩО	-	-	39,5	39,5	100,0

Таблица №16. Съдържание на физическа глина, общ азот и рН по хоризонти и почвен тип

	Механичен състав											
	Физическа глина-%			Хумус - %			Общ азот - %			рН		
	А	В	С	А	В	С	А	В	С	А	В	
кафява горска наситена	19,22	16,48	13,17	6,06	1,84	0,17	0,139	0,067	0,043	5,8	5,6	5,7

Таблица №17. Разпределение на залесената ПЛОЩ и ЗАПАСА без клони по ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ

Код месторастене	Тип месторастене	Площ	%	Запас	%
М-II-1 С2 (29)	Свежо, на кафява горска наситена почва	39,5	100,0	18925	100,0
Всичко		39,5	100,0	18925	100,0

1.11.2. Почвени процеси

1.11.2.1. Описание на местата с установени ерозионни процеси (при наличие) - вид, степен и др.

В района на резервата не се наблюдават ерозионни процеси. Наклонът на терена е умерен, наличието на дървесна растителност и наличието на мъртва горска постилка с дебелина от 3-12 см допринасят за спирането на изнасянето на повърхностния почвен слой при обилни валежи.

1.11.2.3. Карта на почвите в подходящ мащаб, в която са отразени степените на ерозионните процеси, противоерозионните съоръжения, ако има такива и местата с повърхностно преовлажняване.

В **Приложение №17. Тематична карта "Почви в поддържан резерват „Сини бряг“** е представена информация само за вида почви, разпространени в границите на поддържания резерват. Не се наблюдават интензивни ерозионни процеси, не са налични противоерозионни съоръжения и не са установени места с повърхностно преовлажняване.

53

Подробности за почви в резервата са включени в **Приложение № 17а. Окончателен доклад "Разпространение и характеристика на почвите на територията на поддържан резерват „СИНИ БРЯГ“, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ.**

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Биологична характеристика - на видово и екосистемно ниво.

1.12.1.1. Описание на основните типове биотопи на територията на резервата.

54

Въпреки ограничената площ и еднотипния характер на екологичните условия, в границите на резервата се наблюдават известни различия по отношение състава и структурата на растителните съобщества. На тази основа се формират и няколко различни по характер биотопи/екосистеми, които могат да бъдат класифицирани по следния начин:

- Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Rubus hirtus*, Калцифилни гори от обикновен бук
- Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Corylus colurna*, Калцифилни гори от обикновен бук с турска(дървовидна леска)
- Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Festuca drymeja*, Калцифилни гори от обикновен бук
- Биотоп на мъртвата дървесина

1. Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Rubus hirtus*

Формира се върху по-голямата част от резерватната територия. Обикновеният бук е представен от елитни дървета със семенен произход и има средно проективно покритие 80%. Като субдоминант в приземните етажи, *Rubus hirtus* образува почти плътно покритие, което затруднява преминаването на хора и животни. Създава се унифицирана среда, в която биологичното разнообразие от растителни видове е ниско. Видовете, които издържат конкуренцията на *Rubus hirtus* в по-голямата си част имат ниски количествени оценки.

Общата площ на биотопа възлиза на 34,13 ха., или на 87,51 % от площта на резерватната територия.

2. Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Corylus colurna*

Във високите части на резервата и в неговата югоизточна половина се получава не много често срещаната комбинация на съдоминанти в дървесния етаж между обикновения бук и турската леска. И двата вида са представени от елитни екземпляри с диаметър на стъблата над 35 см. И височина около 25 m. В този биотоп къпината има по-ограничено присъствие.

Общата площ на биотопът възлиза на 5,07 ха., или на 13 % от площта на резерватната територия.

3. Биотоп на *Fagus sylvatica* с *Festuca drymeja*

Заема най-малка площ в сравнение с останалите биотопи. Разположен е в северозападната част на резервата и в по-ниските части на склоновете.

Festuca drytea доминира в тревния етаж с проективно покритие от 60-80 %.

Общата площ на биотопа възлиза на 0,29 ха., или на 0,74 % от площта на резерватната територия.

4. Биотоп на мъртвата дървесина

55

Дифузно разпръснат върху цялата територия, с по-големи струпвания в най-ниските части на резервата. Играе важна роля при формиране на подходяща среда за голям брой видове мъхове, гъби и представители на животинския свят.

На базата на дефинираните целеви биотопи е направена карта на разпространението им в района на ПР – **Приложение №18. Тематична карта "Биотопи в поддържан резерват "Сини бряг"**.

1.12.1.2. Представяне на данните от проекта на дирекция „НСЗП“, „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове— фаза I“ за ПР „Сини бряг“.

В проекта на Дирекция НСЗП не са открити данни за инвентаризация на резервата по отношение на местообитанията от Директива 92/43 и от ЗБР.

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/Documents>

В рамките на извършеното проучване са установени и картирани местообитанията от Директива 92/43 и ЗБР:

1. 91W0 Мизийски букови гори , G1.69. Moesian Fagus forests

Местообитанието възлиза на 173,06 ха., или на 44 % от площта на резерватната територия.

Територията на резервата попада в защитена зона по НАТУРА 2000 BG 0000211 Твърдишка планина. Карта на местообитанията от Директива 92/43 и от ЗБР е представена в **Приложение № 21. Тематична карта "Местообитания в ПР Сини бряг"**.

Карта на резерватната територия спрямо Натура 2000 е представена в **Приложение № 4. Защитени зони по Натура 2000 в ПР Сини бряг"**.

1.12.1.3. Преглед на литературните данни за минали проучвания на видовете и екосистемите в резерватната територия.

Видовете, екосистемите и природните местообитания на територията на резервата до момента не са били обект на проучване. Общи данни за буковата растителност в района на централна Стара планина се съдържат в работите на Радков (1963), Гарелков (1967), Маринов & Стоянова (1982), Маринов и др. (1987).

Според Радков (1963) относно типовете гора и горските формации в страната, горската растителност в резервата попада в средната леторастителна зона. Екологичните и фитоценозните характеристики на буковите гори са проучени от Маринов и др. (1987). В това изследване се анализира почвозадържаща, противоерозионна и хидрологична роля на буковите гори. Буковите ценози имат и съществено значение в задържането на замърсяващи въздуха частици, чрез голямата повърхност на надземна маса от листа, клони и стъбла. Маринов & Стоянова (1982) правят

проучване върху еколого-типологичните характеристики на буковите гори в долния планински пояс в централна Стара планина. Според класификацията на буковите гори, която предлагат, буковите ценози в резервата са екологически най-близки до свежите и влажни типове букови гори. Това са гори, които се развиват по сенчести условия на месторастене с мощни, богати и добре овлажнени почви. Гарелков (1967) предлага класификация на буковите гори в Стара планина, базирана на климатичните и почвените условия, при които се развиват и индикаторната роля на тревната растителност. Тази класификация е направена в границите на 3 подпояса на бука – долен буков пояс (500-900 m. н.в), среден буков пояс (1000-1300 m. н.в) и горен буков пояс (над 1400 m. н.в).

56

В **Приложение №19. Литературна справка** се съдържа подробна информация за литературните източници, използвани при преглед на литературните данни при минали проучвания на видовете и екосистемите в резерватната територия.

1.12.1.4. Анализ на съвременното състояние на екосистемите и промените, настъпили в исторически план.

Екосистемите на територията на резервата са добре запазени и може да се възприемат като първични. Поради резерватния режим на управление и труднодостъпния терен екосистемите са слабо антропогенно повлияни. Горско-стопанските дейности в съседните територии през годините не са повлияли негативно на биоразнообразието в резервата. Като цяло екосистемите в резервата съхраняват богато и типично биоразнообразие.

Липсват данни за предходни проучвания, свързани с екосистемите или отделните компоненти на биоразнообразието от територията на резервата, поради което не може да се направят изводи за евентуални промени настъпили в исторически план.

Конкретни данни за фауната на резервата няма. Трудната достъпност и липсата на проходим път до територията не позволяват пренасянето на оборудване за стационарни системни проучвания. Основните методи, използвани за попълване на големите фаунистични празнини, са чрез екстраполация на информация от други райони, намиращи се близо и със сходна визия, методи за биологична индукция и екстраполативна дедукция. Използваната информация е от парка „Българка“, както и от картирането на предмета и целите на опазване на ЗЗ „Твърдишка планина“. Основният тип местообитание стара букова гора с богата целулозна органика от мъртви дървета и обраствания на откритите участъци с къпина и ксеротермна тревиста растителност са предпоставка за наличието на мезо-ксеротермна животинска биота.

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Класификация на растителността

1.13.1.1. Инвентаризация на растителните съобщества на територията на резервата и прилежащата му територия. Резултатите са представени като класификация на съобществата, описание на класифицираните единици и площно разпределение.

57

При теренните проучвания са направени 6 фитоценотични описания, които са представени в **Приложение № 20. Фитоценотични описания в поддържан резерват „Сини бряг“**. Те са класифицирани към 1 клас, 1 разряда, 1 съюза и 1 асоциация.

Клас *Quercus-Fagetum* Braun-Blanq. et Vlieger in Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawł. et al. 1928

Съюз *Fagion sylvaticae* Luquet 1926

Асоциация *Asperulo-Fagetum sylvaticae* Sougnez et Thill 1959

От синтаксономична гледна точка територията на резервата е еднообразна и всички фитоценологични описания се отнасят към една асоциация.

Асоциация *Asperulo-Fagetum sylvaticae* в конкретния случай се отличава с цялостна еднородност на екологичните условия. Склоновете, които заемат съобществата имат северна компонента в изложението си. Почвите са средно-мощни и мощни, умерено влажни. В дървесния етаж преобладава обикновения бук. Дърветата са със семенен произход, с диаметър 35-45 см. И височина 22-28 m. Склопеността на короните е средно 0,8. Буковата гора може да се оценява като елитен представител на този тип съобщества не само в България, но и в Европа. За съжаление заема ограничена площ.

Интересен компонент на съобществата е турската леска, която се среща сравнително рядко у нас и тук е представена с елитни екземпляри, които по размери не отстъпват на бука.

В приземните етажи масово доминира *Rubus hirtus*, който достига проективно покритие до 80-100% и подтиска развитието на останалите тревни компоненти. В някои участъци от северозападната част се формира тревен етаж с доминиране на *Festuca drymeja*.

1.13.1.2. Карта на растителността на резервата и прилежащата му територия в подходящ мащаб

Разработени са карти на биотопите и карта на местообитанията (**Приложения № 18. Тематична карта "Биотопи в поддържан резерват "Сини бряг" и Приложение № 21. Тематична карта "Местообитания в поддържан резерват "Сини бряг"**), които дават достатъчно пълна представа за разнообразието и разпространението на растителните съобщества.

1.13.2. Характеристика на горскодървесна растителност

1.13.2.1. Исторически преглед за управлението и ползването на горите в резервата и предходни управленски действия.

От годината на обявяване на резерват „Сини бряг“ през 1964 г. на територията на резервата не е водена стопанска дейност.

1.13.2.2. Събиране и обработка на данни.

На изготвените карти на ПР „Сини бряг“ са включени всички територии, които са гора, по смисъла на чл. 2 от Закона за горите. При изготвянето на горско-стопанския план на ТП-ДГС Елена защитената местност Букова гора, бивша буферна зона около резерват „Сини бряг“ не е нанесена и отразена в реалните си граници, съгласно заповед РД - 641/05.09.2006 г.

1.13.2.3. Теренни проучвания.

Терените проучвания са извършени през м. юли 2014 г., като характеристиките на горско-дървесната растителност са определени чрез проучвания в следните основни направления:

- Проучвания за здравословното състояние на горско-дървесната растителност
- Инвентаризация на горскодървесната растителност

А) Здравословно състояние на горско-дървесната растителност

При извършване на лесопатологично обследване и оценка са използвани Наредба № 12 от 16.12.2011 Дв. Бр. 2/2012 г. за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и Приложение № 7 на Наредба № 6 от 05.02.2004г за устройство на горите и земите от горския фонд.

Повреди от насекомни вредители, дивеч и човешка дейност не се наблюдават.

Буковите гори са вековни и при отделни дървета на възраст 140-150 години се наблюдават процеси на загиване и образуване на хралупи. В таксационните описания са нанесени процента на повредата и нейния вид. Това са естествени процеси на старост и загиване на престарели дървета. Наблюдават се единични изкоренени букови дървета, чиито процент е незначителен (25 броя на територията на целия резерват), вследствие на силни ветрове.

Наблюдават се повреди в следните подотдели:

Таблица № 21. Установени повреди по подотдели

Отдел/ подотдел	Площ в ха	Средна възраст години	Вид повреда	% повредени дървета	Общ запас куб.м	Увреден запас куб.м
1117 а	21,1		загиване	10	11320	113
1117 б	18,4		загиване	10	9870	987

Б. Инвентаризация на горскодървесната растителност:

• Разделяне на площта на отдели

Поддържан резерват „Сини бряг“ попада в територията на дейност на ТП-ДГС Стара река. Обособените отдели и подотдели са част от единната номерация на стопанството от 1991 г. Резерватът попада в отдел с номер 117. През 2013 г. при изготвянето на горско-стопански план на ТП-ДГС Стара река, територията на резервата не е устроена, но е запазен номера на отдел **117** с един подотдел **а** – номерирана е неустроена площ, граничеща с резервата.

59

При извършената инвентаризация през лятото на 2014 г. са запазени границите и буквите на старите подотдели, като към номера на отдел 117 е прибавено числото 1000. Площта на резервата се променя с 0,272 дка от актуализираната площ, съгласно заповед № РД 641 от 05.09.2006 г. на МОСВ, поради различните методи на измерване. Връзката между старата и нова номерация е следната:

Таблица № 22. Връзка между стари и нови подотдели

стар отдел и подотдел	нов отдел и подотдел
117 а	1117 а
117 б	1117 б

• Таксиране на горските площи

За всяко насаждение е изготвено таксационно описание, в което са определени съставът, средната възраст, пълнотата, склопеността, средната височина, средният диаметър и запасът без клони и с клони. Посочен е съставът и процентното участие на подлеса и подрастта, ако има такива.

Запасът на насажденията е определен чрез растежни таблици, съгласно Наредба 6 от 05.02.2004 г.

• Пробни площи

Постоянна пробна площ е заложена в отдел **1117 б** с площ 0,05 ха. – в семенно високобонитетно буково насаждение на възраст 150 години, с пълнота 0.8, средна височина 29 м и среден диаметър 48 см.

Тя не е отделена в самостоятелен подотдел, тъй като е заложена една клетка с площ от 0.05 дка. Данните от измерванията са представени в досието на постоянна пробна площ.

Координатите на същата са както следва (X) 4732310,691 и (Y) 353708,883, VGS 84 Зона 35.

Данни за пробните площи са представени в **Приложение № 29: Постоянна пробна площ, заложена на територията на поддържан резерват "Сини бряг"**

1.13.2.4. Въз основа на теренни проучвания е направена характеристика на горскодървесната растителност по основни таксационни показатели (дървесен вид, възраст, произход, участие, пълнота, покритие, височина, строеж, форма на склопа, бонитет) по площи и процентното им съотношение за нуждите на управление на резервата.

А) Природни условия

 Релеф - резерватът е с относително малка площ, разположен на 700 м надморска височина, върху терен с умерен наклон от 18 до 28 градуса, като терените с наклон 28 градуса са ¼ от територията. Изложенията са северни.

60

Таблица №23.

Разпределение на ПЛОЩТА по НАДМОРСКА ВИСОЧИНА

НАДМОРСКА ВИСОЧИНА В м	ПЛОЩ В ХА	%
701-750	39,5	100,0
ОБЩО	39,5	100.0

Таблица № 24. Разпределение на ПЛОЩТА по ИЗЛОЖЕНИЕ НА ТЕРЕНА

ИЗЛОЖЕНИЕ	ПЛОЩ ХА	%
Север	39,5	100,0
ОБЩО	39,5	100,0

Таблица 25. Разпределение на ПЛОЩТА по НАКЛОН НА ТЕРЕНА В ГРАДУСИ

НАКЛОН НА ТЕРЕНА	ПЛОЩ В ХА	%
Наклонено 11-20°	29,6	75,0
Стръмно 21-30°	9,9	25,0
ОБЩО	39,5	100,0

 Климат - Подробна информация за климатичните особености в резервата е представена в **Приложение № 12.**

 Почви и месторастения – почвите са кафяви горски почви наситени. Богати, добре запасени с хумус и азот, песъчливо глинести с основна реакция. Върху тях са се формирали богати месторастения от типа СД 2,3 (29), които са с много добри лесорастителни свойства.

Таблица № 26. Разпределение на залесената ПЛОЩ и ЗАПАСА без клони по ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ

КОД МЕСТОРАСТЕНЕ	ТИП МЕСТОРАСТЕНЕ	ПЛОЩ	%	ЗАПАС	%
М-II-1 C2 (29)	Свежо, на кафява горска наситена почва	39,5	100,0	18925	100,0
Всичко		39,5	100,0	18925	100,0

Характеристика на площта

61

Общата площ на резервата е 39.5 ха, цялата залесена.

Насажденията са от естествен произход широколистни високоствъблени с пълнота 0,8.
Сечища, голини и пожарища няма, както и недървопроизводителна площ.

Таблица №27
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ на ОБЩАТА ПЛОЩ по вид на ЗЕМИТЕ и вид на ГОРИТЕ

Вид на подотдела	Иглолист ни	Широколист високост	Издънко ви за превр.	Нискостъ б-лени	Тополов и	Всичко	%
А. Насаждения							
С пълнота 0.4-1.0	-	39.5	-	-	-	39.5	100.0
От естествен произход	-	39.5	-	-	-	39.5	100.0
Склопени култури	-	-	-	-	-	-	-
Несклопени култури	-	-	-	-	-	-	-
С пълнота 0.1-0.3	-	-	-	-	-	-	-
От естествен произход	-	-	-	-	-	-	-
Изредени култури	-	-	-	-	-	-	-
Б. Клек	-	-	-	-	-	-	-
Всичко залесена площ	-	39.5	-	-	-	39.5	100.0
Незалесена дървопроизводителна площ							
сечище	-	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-	-
голина	-	-	-	-	-	-	-
Всичко незалес. площ	-	-	-	-	-	-	-
Недървопроизводителна площ							
	-	-	-	-	-	-	-
Всичко недървопр. площ	-	-	-	-	-	-	-
Обща площ	-	39.5	-	-	-	39.5	100.0

Таблица № 28. Разпределение на залесената ПЛОЩ и ЗАПАСА без клони по ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ

Код месторастене	Тип месторастене	Площ	%	Запас	%
М-II-1 C2 (29)	Свежо, на кафява горска наситена почва	39,5	100,0	18925	100,0
Всичко		39,5	100,0	18925	100,0

Характеристика на растителността

Горско-дървесната растителност е представена от естествени вековни букови гори

Средната възраст на гората е 150 години. Общия дървесен запас без клони е 18925 куб.м, средния годишен прираст е 786 куб.м, а на 1 ха 2,03 куб.м, средния запас -199,3 м³/ха.

Средната пълнота е 0,8. Общата производителност на насажденията е най-високата, средният бонитет е I (1,0). Основния дървесен вид е бука, с единично участие на явор, шестил, габър и планински ясен.

Насажденията се възобновяват естествено, бавно и затруднено, поради гъстия склоп на основното насаждение (0,8) и наличието на храсти от къпина с процент на покритие –100%. Подраста е на групи, разположени в по-осветените места на насажденията, с процент на покритие 10-20%.

Млади букови дървета на възраст 60 години с ниска пълнота 0,1 формират втори етаж на насажденията.

Резервата е заобиколен от горски територии. В тях дървесно-храстовата растителност е съставена от местни видове. Инвазивни и чуждоземни видове не се срещат, не са извършвани и залесявания с такива видове. Прилежащите територии попадат на територията на две горско стопански единици ДГС Елена и ДГС Стара река. При изготвянето на горскостопанския план на ДГС Елена през 2014 г. защитената местност Букова гора, бивша буфена зона на резерват Сини бряг не е заделена и обособена в отделни подотдели. Обособените подотдели като защитена местност не отговарят на обявената площ, съгласно заповед №728 от 30.07.1986 г. на КОПС

Защитената местност Букова гора, заобикаля резервата и образува пояс около него с ширина 250-300 м. И в двата горско-стопански плана не е отразена коректно.

Насажденията в нея са букови, габъррови и зимендъбови, предимно високостъблени на различна възраст, от 25 до 120 години. Проектирани отгледни и възобновителни сечи, чиято интензивност не превишава 20% и отговаря на статута на защитената местност. Проведените до този момент сечи не оказват влияние върху растителността в резервата.

Б) Таксационни характеристики

Представени са в *Приложение № 22. Характеристика на горско-дървесната растителност в ПР „Сини бряг“*

В) Таксационни описания

Представени са в *Приложение № 23. Таксационни описания на горско-дървесната растителност в поддържан резерват "Сини бряг".*

63

Г) Карти в подходящ мащаб

Представени са в *Приложение № 24. Карта на видовете насаждения в ПР Сини бряг, Приложение № 25. Карта на видовете гори в ПР Сини бряг, Приложение № 26. Карта на санитарното състояние на насажденията в ПР Сини бряг, Приложение № 27. Карта на типовете местораствения в ПР Сини бряг.*

Д) Отчетни форми на горските територии - 1,2,3,4,5,6,7, ГФ

Представени са в *Приложение № 28. Отчетни форми на горския фонд в поддържан резерват "Сини бряг".*

Е) Мерки и мероприятия за защита на горските територии от пожари

Противопожарното устройство на горските територии включва проектирането на система от лесовъдски, лесокултурни, лесотехнически и други мероприятия, наречени общо противопожарни мероприятия, с цел предотвратяване възникването на пожар в горските територии, ограничаване на тяхното развитие и разпространение и осигуряване на условия за своевременното им откриване и успешно гасене.

За горските територии в района на дейност на ТП-ДГС Стара река са разработени мероприятия за защита на горите от пожари. Територията на резервата попада в този район на дейност и всички мерки и мероприятия, проектирани около нея я обслужват.

Класификация на насажденията по степен на пожарна опасност

Горите на резервата са букови, върху влажно местораствение и са с ниска степен на пожарна опасност. Попадат в **IV клас** (ниска) степен на пожарна опасност.

Таблица № 38. Класификация на насажденията по степен на пожарна опасност

Клас на пожарна опасност	Номера на отдели
IV	1117 а, б

Мероприятия за противопожарно устройство на територията на резервата

Противопожарно табло

Препоръчително е в непосредствена близост до територията на резервата да се направи противопожарно табло, на което да се закачат тупалки и метли за бърза реакция при възникване на горски пожар.

Пътища за движение на противопожарна техника.

Необходимо е камионният път, достигащ до територията на резервата да се почисти от растителност, да се запълнят изкопите, причинени от стичащи се води. Да се подсигури достъп на противопожарна техника и гора до територията на резервата.

1.14. ФЛОРА

Теренни проучвания

При проучването на флората и разнообразието на лечебните растения в границите на резервата е приложен трансектният метод. Предварително бяха планирани маршрутите за посещение, така че в максимална степен да бъде обхваната територията му. По време на теренните проучвания е изготвен списък на видовете висши растения в полеви бележник, като е събрана информация и за състоянието на популациите на консервационно значимите видове и лечебните растения. От находищата на тези видове, както и на инвазивните видове са снемани географски координати с Garmin (GPSmap 62st). Тези данни се използваха при изготвянето на картите на консервационно значимите, лечебните и инвазивните видове.

65

Растенията, които не са определени на терен до вид, са събрани, етикетирани и хербаризирани. По време на теренните проучвания са анализирани и заплахите оказващи отрицателно въздействие върху флората и популациите на видовете.

Камерална работа

По време на камералната фаза събраните растения на терен са определени в лабораторни условия. Определянето на висшите растения (без мъховете) е по Делипавлов & Чешмеджиев (2003), но също така отделни справки са правени и по Кожухаров (ред.) (1992) и томовете на Флора на България I-X (Йорданов 1963-1979, Велчев 1982, 1989, Кожухаров 1995).

- При определянето на консервационния статус на видовете са направени справки с Petrova (2006), Petrova & Vladimirov (2009, 2010), Приложение 3 и 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007), Червената книга на България (Пеев 2012), CITES (Secretariat 2010), Директива 92/43 на ЕЕС (1992) и Бернската конвенция (1979).
- Списъкът на лечебните растения е изготвен съобразно приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000, 2006).

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Мъхообразни

Местообитания от значение за опазване на мъховете

Видовете мъхове, които са установени на територията на резервата, са с широко разпространение в горските и тревните местообитания. Не са установени консервационно значими видове мъхове. Опазването на благоприятното състояние на заливните гори, както и тревните съобщества е от най-голямо значение за съхраняването на съществуващото видово богатство.

Литературен преглед

До момента на подготовката на настоящия план за управление липсват други публикувани или непубликувани данни за мъховата флора в резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на мъховете

Не са установени отрицателно действащи фактори за мъховете. Опазването на горските и тревните местообитания в защитената територия опазва и видовото богатство на мъховата флора.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Не са установени видове мъхове, които трябва да са обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

66

Преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия план за управление на ПР „Сини бряг“, не са провеждани изследвания на мъховата флора.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статут при мъховете

На територията на резервата са установени 9 вида мъхове, които се отнасят към 1 отдел, 1 клас, 7 семейства и 8 рода.

Списък на установените мъхове в резервата:

отдел *Bryophyta* (листнати мъхове)

клас *Bryopsida*

семејство *Fissidentaceae*

1. *Fissidens taxifolius* Hedw.

семејство *Dicranaceae*

2. *Dicranella heteromalla* (Hedw.) Schimp.

семејство *Mniaceae*

3. *Rhizomnium punctatum* (Hedw.) T.J.Kop.

семејство *Leskeaceae*

4. *Pseudoleskeella nervosa* (Brid.) Nyholm

семејство *Brachytheciaceae*

5. *Brachthecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.

6. *Brachythecium rivulare* Hedw.

7. *Brachytheciastrum velutinum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen

Семејство *Hypnaceae*

8. *Hypnum cupressiforme* Hedw.

Сем. *Plagiotheciaceae*

9. *Plagiothecium cavifolium* (Brid.) Z.Iwats.

1.14.1.2. Лихенизирани гъби (лишеи)

Местообитания от значение за опазване на лихенизираните гъби

67

Видовете лихенизирани гъби, които са установени на територията на резервата, са с широко разпространение в горските и тревните местообитания. Не са установени консервационно значими видове лихенизирани гъби. Опазването на благоприятното състояние на заливните гори, както и тревните съобщества е от най-голямо значение за съхраняването на съществуващото видово богатство.

Литературен преглед

ПР „Сини бряг“ е напълно непроучен по отношение на лихенизираните гъби. В научната литература няма публикуван нито един вид от тази територия.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лихенизираните гъби

Не са установени отрицателно действащи фактори за лихенизираните гъби.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Не са установени видове лихенизирани гъби, които трябва да са обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия план за управление на ПР „Сини бряг“, на негова територия не са провеждани изследвания по отношение на лихенизираните гъби.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статут при лихенизираните гъби

В резултат на теренните изследвания през 2014 г. в резерват „Сини бряг“ са регистрирани 4 вида лихенизирани гъби. Всички се отнасят към Отдел *Ascomycota*, Подотдел *Pezizomycotina* и са разпределени в 1 клас, 2 подкласа, 3 разряда, 4 семейства и 4 рода.

Отдел *Ascomycota* (Торбести гъби)

Подотдел *Pezizomycotina*

Клас *Lecanoromycetes*

Разред *Umbilicariales*

Семейство *Umbilicariaceae*

1. *Lasallia pustulata* (L.) Mérat

Подклас *Acarosporomycetidae*

Разред *Acarosporales*

Семейство *Acarosporaceae*

2. *Sargogyne regularis* Körb.

Подклас *Lecanoromycetidae*

Разред *Lecanorales*

Семейство *Cladoniaceae*

3. *Cladonia pyxidata* (L.) Hoffm.

Семейство *Parmeliaceae*

4. *Xanthoparmelia conspersa* (Ach.) Hale

1.14.1.2. Макромицети

Местообитания от значение за опазване консервационно значимите макромицети

На територията на резервата не са установени консервационно значими гъбни видове. Най-голямо значение за опазването на гъбните ресурси имат горите на остроплодния ясен, летния дъб и полският бряст.

Литературен преглед

До момента на изготвянето на настоящия план за управление липсват други изследвания, свързани с проучване на макромицетите от територията на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на макромицетите

В резервата е отбелязано събиране на гъби и унищожаване на техни плодни тела. Фактор с потенциално значение е и слабото познаване на групата.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Наличните до момента данни не дават основание за посочване на видове макромицети, които да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Липсват целенасочени изследвания, свързани с проучването на разнообразието от макромицети на територията на резервата. Поради това е необходимо инвентаризацията на тази голяма и важна организмова група да продължи и през следващите години по време на действие на плана за управление. Поради биологичните си особености гъбите изискват по-продължителни периоди за детайлно проучване.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статут при макромицетите

При теренните проучвания са установени 13 вида макромицети, които се отнасят към 2 отдела, 2 класа и 5 семейства. Не са установени консервационни видове макромицети.

Списък на макромицетите в резервата:

69

отдел *Basidiomycota* (Базидиални гъби)

клас *Agaricomycetes*

разред *Agaricales*

семейство *Marasmiaceae*

1. *Marasmiellus ramealis* (Bull. : Fr.) Singer
2. *M. rotula* (Scop. : Fr.) Fr.
3. *Megacollybia platyphylla* (Pers. : Fr.) Kotl. & Pouzar

семейство *Shizophyllaceae*

4. *Schizophyllum commune* Fr. : Fr.

разред *Polyporales*

семейство *Polyporaceae*

5. *Dichomyius campestris* (Quel.) Domanski & Orlicz
6. *Fomes fomentarius* (L. : Fr.) J. J. Kickx
7. *Trametes hirsuta* (Wulfen : Fr.) Pilát
8. *T. versicolor* (L. : Fr.) Lloyd
9. *Trichaptum biforme* (Fr.) Ryvarden
10. *Tyromyces lacteus* (Fr. : Fr.) Mürrill

разред *Russulales*

семейство *Stereaceae*

11. *Stereum hirsutum* (Willd. : Fr.) Gray
12. *S. subtomentosus* Pouzar

отдел *Mycetozoa (Muxoicota)* (Лигави гъби)

клас *Muxogastria*

разред *Physarales*

семейство *Physaraceae*

13. *Fuligo septica* (L.) F. H. Wigg.

70

1.14.2. Висши растения

Литературен преглед

Липсват данни за минали проучвания на разнообразието на висшите растения, лечебните и консервационните видове на територията на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Резерватният режим на управление на територията е изиграл ключова роля за опазването на флората и консервационно значимите видове. Не са установени фактори, които могат да окажат отрицателно въздействие върху флората.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Не са установени видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Досега не е правено целенасочено проучване на флората на поддържан резерват „Сини бряг“. Основните пропуски в познанията са:

1. Недостатъчна проученост на флористичното богатство на защитената територия.
2. Липса на данни за популационните характеристики на ендемичните и консервационно значими видове.
3. Липса на данни за разнообразието на лечебни растения на територията на резервата, както и за локализацията, популационните характеристики и екологичните условия в находищата на редките и защитени лечебни представители.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Флората на резервата е представена от 100 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 74 рода и 38 семейства. Пълен списък на видовете, както и информация за техния статус, е представена в **Приложение № 30. Установени видове Флора в поддържан резерват "Сини бряг"**

Най-богатите на родове семейства са: *Poaceae* (5), *Asteraceae* (5), *Rosaceae* (4), *Lamiaceae* (4), *Apiaceae* (4), *Boraginaceae* (4), *Ranunculaceae* (4), *Brassicaceae* (3) и *Betulaceae* (3).

Най-богатите на видове семейства са: *Ranunculaceae* (7), *Poaceae* (6), *Scrophulariaceae* (6), *Lamiaceae* (5), *Asteraceae* (4), *Rosaceae* (4), *Apiaceae* (4), *Liliaceae* (4), *Brassicaceae* (3), *Caryophyllaceae* (3), *Betulaceae* (3), *Euphorbiaceae* (3), *Fagaceae* (3), *Oleaceae* (3), *Onagraceae* (3), *Plantaginaceae* (3) и *Rubiaceae* (3).

71

Родовете с ≥ 2 вида са: *Veronica* (5), *Ranunculus* (4), *Acer* (3), *Allium* (3), *Stellaria* (3), *Plantago* (3), *Sambucus* (3), *Polygonatum* (2), *Achillea* (2), *Cornus* (2), *Mercurialis* (2), *Quercus* (2), *Hypericum* (2), *Lamium* (2), *Fraxinus* (2), *Bromus* (2), *Galium* (2) и *Epilobium* (2).

Консервационно значими видове висши растения – състояние и характеристики.

На територията на резервата са установени 3 вида с консервационна значимост. Един вид – *Atropa belladonna* (Беладона, наричана още лудо биле или старо биле) е включен в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009), а в приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попадат *Ruscus hypoglossum* (подезичен залуст) и *Lilium martagon* (петров кръст). Списък на консервационните видове висши растения е представен в **Приложение № 30**. Картирани са находищата на 2 вида – *Atropa belladonna* и *Lilium martagon* – **Приложение № 31. Тематична карта "Консервационно значими видове в поддържан резерват „Сини бряг“**.

Състояние на популациите на консервационните видове

***Atropa belladonna* L.** (старо биле) – видът е локално разпространен на територията на резервата, по доловете, където са се формирали постоянни или временни поточета. Популацията е представена от десетки индивиди и е стабилна. Не са установени застрашаващи стабилността на популацията фактори.

***Lilium martagon* L.** (петров кръст). – видът е представен в едно находище на територията на резервата, като са установени 6(шест) индивида. Популацията е стабилна и не са установени застрашаващи я фактори.

На територията на резервата са установени 10 реликтни вида – *Betula pendula* (Бяла бреза), *Carpinus betulus* (Обикновен габър), *Fagus sylvatica* (Обикновен бук), *Ulmus minor* (Полски бряст), *Clematis vitalba* (Обикновен повет), *Acer campestre* (Полски клен), *A. Pseudoplatanus* (Обикновен явор), *Corylus avellana* (Обикновена леска), *Hedera helix* (Бръшлян), *Fraxinus excelsior* (Плантински ясен).

Лечебните растения в резервата. Обща характеристика.

Литературен преглед

Липсват данни в научната литература за предишни проучвания на разнообразието на лечебните растения на територията на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лечебните растения

Не са установени отрицателно действащи фактори за лечебните растения.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Няма лечебни растения, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия план за управление на резерват „Сини бряг“, не са провеждани изследвания по отношение на лечебните растения.

Обобщена информация за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Във флората на резервата са установени 61 (шестдесет и един) вида лечебни растения, които попадат в приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000, 2006).

Букът е основен средообразуващ фактор в горите на резервата. Храстовият етаж е слабо развит и е формиран главно от подраства на бука и от единични храсти. Храстови видове, които са лечебни растения са *Acer campestre* (полски клен), *Euonymus europaeus* (Чашкодрян европейски (ръбест)), *Hedera helix* (Бръшлян), *Carpinus betulus* (Обикновен габър). В третия етаж се срещат *Euphorbia amygdaloides* (Млечка горска), *Mercurialis perennis* (многогодишен пролез, горска живолина), които имат проективно покритие от 5-25% в тревния етаж.

На територията на резервата 2 вида лечебни растения (1,7% от всички лечебни растения в резервата) са с природозащитен статус (**Приложение № 2 (Списък № 1)**). Един вид – *Atropa belladonna* е включен в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009), а в приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попадат *Lilium martagon*. Също така 2 вида (*Galium odoratum*, *Atropa belladonna*) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014.

При теренните проучвания по време на подготовката на настоящия план са картирани популациите на 9 вида лечебни растения – *Sambucus racemosa* (Червен бяз), *Carpinus betulus* (Обикновен габър), *Geranium robertianum* (Зловонен здравец), *Mercurialis perennis* (многогодишен пролез, горска живолина), *Coryllus avellana* (Обикновена леска), *Galium odoratum* (миризливо еньовче), *Euphorbia amygdaloides* (горска млечка), *Polygonatum multiflorum* (Многоцветна момкова сълза) и *Acer platanoides* (шестил). Пълен списък на видовете лечебни растения е представен в **Приложение №**

30. Установени видове Флора в поддържан резерват "Сини бряг". Установените им находища на разпространение са представени като карта към плана за управление на резервата - **Приложение № 32: Тематична карта "Лечебни растения в поддържан резерват "Сини бряг".**

Характеристика на находищата на някои лечебни растения

73

Polygonatum multiflorum (L.) All. (многоцветна момкова сълза) – видът е с ограничено разпространение на територията на резервата, като участва във формирането на тревния етаж в горските съобщества. Популацията е стабилна и е представена от десетки индивиди, но няма стопанска стойност. Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Hedera helix L. (бръшлян) – участва в състава на горските съобщества и е стелеща лиана по земната повърхност, както и по храстовите и дървесните видове. **Популацията е стабилна, в добро състояние и е представена от десетки индивиди.**

Cornus mas L. (дрял) – видът участва в състава на храстовия етаж в горските съобщества. Разпространен е на територията на целия резерват, като популацията му е представена от десетки индивиди, но няма стопанска стойност.

Euphorbia amygdaloides L. (горска млечка) – видът е широко разпространен в резервата, като популацията му е представена от стотици индивиди, но няма стопанска стойност. Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Geranium robertianum L. (зловонен здравец) – видът е широко разпространен на територията на резервата, като популацията му е представена от стотици индивиди. Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Sambucus racemosa L. (червен бъз) – видът е разпространен на територията на целия резерват, като участва в състава на храстовата растителност. Популацията му е представена от десетки индивиди и е стабилна. Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Carpinus betulus L. (обикновен габър) – видът е разпространен на територията на целия резерват, като популацията му е представена от стотици индивиди. Популацията е стабилна, като няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Mercurialis perennis L. (многогодишен пролез) – видът е широко разпространен на територията на целия резерват, като участва в състава на тревната растителност. Популацията е представена от хиляди индивиди, като няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Corylus avellana L. (леска) - видът е разпространен на територията на целия резерват, като популацията му е представена от стотици индивиди и няма стопанска стойност. Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Galium odoratum (L.) Scop. (миризливо еньовче) - видът е широко разпространен на територията на целия резерват, като участва в състава на тревната растителност. Популацията е представена от хиляди индивиди, като няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Acer platanoides L. (шестил) – видът е разпространен на територията на целия резерват и участва в състава на храстовата и дървесната растителност. Популацията му е представена от десетки индивиди и няма стопанска стойност. Не са установени потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

74

Инвазивни видове във флората на резервата

На територията на резервата не са установени находища на инвазивни видове.

Подробности за състоянието на флората в резервата са в **Приложение № 33. Окончателен доклад "Проучване на флористичното, растителното и микологичното разнообразие в поддържан резерват "Сини бряг", СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.**

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни.

Територията на поддържан резерват „Сини бряг“ е почти непристъпна, което обуславя сравнително слабото антропогенно въздействие. В района липсват задълбочени фаунистични проучвания, а специално по отношение на безгръбначната фауна данните са наистина оскъдни. Територията на резервата включва вековни букови гори, които в голяма степен са неповлияни и състоянието на животинския свят в тях е добро. В непосредствена близост до границите на резервата е установено извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи.

75

Литературен преглед

До настоящия момент фаунистични проучвания в резервата не са провеждани, поради което е трудно да бъде направена цялостна оценка за видовото обилие, биоразнообразието и степента на антропогенно повлияване. Според наличните литературни данни в района на резервата могат да се срещнат над 268 вида, а като типични за горските съобщества, срещащи се на територията на резервата са посочени още 47 вида.

Описание на съвременното състояние/Видов състав

Установени са 11 вида от 10 семейства и 6 разряда (**Приложение № 35. Установени видове безгръбначни животни на територията на поддържан резерват "Сини бряг", Таблица № 43**).

Състоянието на резервата е много добро, характерно е за климакните широколистни гори от този регион и определя мезофилния характер на съобществата от безгръбначни животни. Вековните букови гори в голяма степен са неповлияни и състоянието на животинския свят в тях е добро. В непосредствена близост до границите на резервата, обаче, беше наблюдавано извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи. Територията на поддържан резерват „Сини бряг“ е почти непристъпна, което обуславя сравнително слабото антропогенно въздействие.

Консервационно значими видове

Частичните и недостатъчни изследвания затрудняват цялостната оценка за видовото обилие, биоразнообразието и степента на антропогенно повлияване, и налагат хипотетични предположения за присъствието на някои видове безгръбначни животни, включени в защитните списъци на българските и международни нормативни актове. За ПР „Сини бряг“ са установени 2 вида водни и 7 вида сухоземни безгръбначни, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС: по един представител на класовете Bivalvia (миди) и Malacostraca и разредите Lepidoptera (Пеперуди, люспестокрили), Orthoptera (Правокрили) и Odonata (Водни кончета) и 4 вида твърдокрили (Coleoptera).

Към видовете с друга консервационна значимост спадат още 8 вида пеперуди, *Duvalius hanae* Hurka, 1990 (Coleoptera: Carabidae), червената горска мравка (*Formica rufa* Linnaeus, 1761) (Hymenoptera: Formicidae) (ESC Red List; IUCN – NT; ЗБР) и *Poecilimon marmaraensis* Naskrecki, 1991

(Orthoptera: Tettigoniidae) (Червена книга на България – EN). В близост до резервата е установен водният охлюв *Belgrandiella angelovi* Pintér, 1968 (Gastropoda: Risooidea) (IUCN – VU; български ендемит).

Списък на видовете безгръбначни с консервационна значимост е представен в **Приложение № 34. Консервационно значими видове безгръбначни животни на територията на поддържан резерват "Сини бряг", Таблица № 44.**

76

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Като приоритетни за резервата се считат всички защитени, ендемични, реликтни и редки видове безгръбначни: *Cordulegaster heros* (Балканско воденичарче), *Cerambyx cerdo* (Голям сечко), *Morimus funereus* (Буков сечко), *Rosalia alpina* (Алпийска розалия), *Lucanus cervus* (Бръмбар рогач), *Apatura iris* (Ирисова апатура), *Apatura metis* (Южна лилава апатура), *Erebia medusa* (Кадифянка), *Formica rufa* (Червена горска мравка) и други. От значение е изучаването на индикаторните видове бръмбари бегачи (Carabidae). Препоръчва се мониторинг на популациите и запазване на естествените им местообитания в ненарушено или невидоизменено от човешка дейност състояние.

Степен на проученост

Безгръбначната фауна на резерват „Сини бряг“ не е проучена. По-нататъшни целенасочени фаунистични изследвания биха допринесли за попълване на информацията за видовия състав и състоянието на популациите.

Заплахи и отрицателно действащи фактори

Спецификата на терена и ограниченият период на изследване възпрепятстваха пълното инвентаризиране на биотата и установяването на пълния набор от приоритетни видове.

Условията на средата, обаче, позволяват да се предположи присъствието на редица консервационно значими видове. Една голяма част от тях са свързани пряко с наличието на мъртва дървесина. Видове като алпийската розалия (*Rosalia alpina*), еленовия рогач (*Lucanus cervus*) и установения буков сечко (*Morimus funereus*), чиито ларви се развиват в мъртва широколистна дървесина, силно биха намалили популацията си, ако на територията на резервата не се оставя поне една трета от падналите дървета. Системното изнасяне на паднала мъртва дървесина от резервата представлява първостепенна заплаха за биоразнообразието на безгръбначната фауна. Основното предназначение на защитените територии е поддържането на еталонно биоразнообразие, което е немислимо при подобни антропогенни намеси. Залесяването с иглолистни видове също оказва силно негативно влияние върху популацията на редица видове. Изчезването на старите букови гори лимитира хранителната база за развитие на някои твърдокрили.

В непосредствена близост до границите на резервата е установено интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи. Имайки предвид, че основните застрашаващи фактори за буковите гори са интензивно горско стопанство, твърде кратък турнус на сеч, изкореняване, внасяне на вредни вещества по въздуха, вреди от дивеч, би следвало да се обърне сериозно внимание на този проблем. Необходимо е да се осигури ограничаване на тази интензивна стопанска дейност в защитената местност около резервата.

Провеждането на сечи, унищожаването на стари и хралупести дървета, изнасянето на мъртвата дървесина, могат да доведат до влошаване на качествата, стесняване или унищожаване на горските местообитания и в резултат на това – до нарушаване на структурата на съобществата, прогонване или унищожаване на популациите на различни видове.

Събирането на защитени видове от колекционери може силно да повлияе върху числеността на някои от редките или приоритетни видове (например различни видове пеперуди и бръмбари).

Необходими мерки и препоръки:

1. Спазване на всички ограничения и забрани, действащи в момента на територията на резервата.
2. Съхраняване на естествените местообитания в непроменен вид.
3. Осигуряване на възможност за протичане на естествените сукцесионни изменения.
4. Контрол и ограничаване на извършваните горскостопански дейности в буферните територии.
5. Целенасочено оставяне на големи мъртви дървета (паднали и стоящи) с оглед поддържане на популациите на приоритетните видове, свързани с мъртвата дървесина.
6. Мониторинг върху състоянието на популациите на видовете: *Paracaloptenus caloptenoides* (обикновен паракалоптенус), *Duvalius hanae* (български ендемит), *Dytiscus latissimus* (бръмбар плавач), *Cerambyx cerdo* (обикновен сечко), *Morimus funereus* (буков сечко), *Rosalia alpina* алпийска розалия), *Lucanus cervus* (еленов рогач), *Formica rufa* (червена горска мравка) и типичните горски индикатори от сем. Carabidae.
7. Извършване на дългосрочни и задълбочени проучвания върху фауната в резервата, с цел допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.

Списък с установените сухоземни безгръбначни е представен в **Приложение № 35**.

Подробности за безгръбначните животни в резервата са включени в **приложение № 36**. **Окончателен доклад "Проучване на видовете наземни безгръбначни животни в поддържан резерват „Сини бряг“ и Приложение № 37. Тематична карта "Безгръбначни животни в поддържан резерват „Сини бряг“, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.**

1.15.2. Земноводни и влечуги

Литературен преглед.

Земноводните и влечугите в поддържан резерват „Сини бряг“ и прилежащите територии не са били обект на специално (целенасочено) проучване. Данни за херпетофауната в района се съдържат в официално достъпната информация, резултат от теренната инвентаризация за защитена зона „Твърдишка планина“ в периода 2006 - 2007 година и при реализацията на проект: "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", - обособена позиция 3 „Картиране и определяне природозащитното състояние на земноводни и влечуги“ – Разпространение и оценка в Защитена зона „Твърдишка планина“ (BG0000211) <http://natura2000.moew.government.bg/>.

Те предоставят възможност за преценка кои от видовете биха могли да се срещат в изследваната територия, но липсват конкретни данни за обилието, плътността, половата и възрастова структура, хабитатното разпределение, сезонната и денонощната активност и други екологични характеристики на техните популации.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав.

Представената в Плана за управление информация относно херпетофауната в поддържаения резерват и прилежащите територии е резултат на извършените теренни изследвания от цялата работна група „Фауна“ в период април – октомври 2014 година. Обобщени и представени са и отделни и епизодични наблюдения на експерта за видовете в периода 1993 – 2006 година.

Установеното видово богатство на херпетофауната на поддържан резерват „Сини бряг“ е представено от:

❖ 7 вида земноводни - един вид от разред опашати и 5 вида безопашати, включени в 5 семейства. Това представлява 26 % от видовото богатство на национално ниво, като са представени 83 % от семействата.

❖ 8 вида влечуги- 4 вида гущери и 4 вида змии от 4 семейства в един разред, което е 21 % от видовото богатство с страната като са представени 33 % от семействата.

В приложение тематична карта „Земноводни и влечуги“ са представени характерни локалитети по GPS-координати на установени горски видове - *Salamandra salamandra* (Дъждовник) (Linnaeus, 1758), *Bufo bufo* (Кафява крастава жаба) (Linnaeus, 1758), *Hyla arborea* (Жаба дъвесница) (Linnaeus, 1758), *Rana dalmatina* (Дългокрака Горска жаба) (Fitzinger in Bonaparte, 1838), *Lacerta viridis* (Зелен гущер)(Laurenti, 1768), *Zamenis longissimus*(Смок мишкар) (Laurenti, 1768).

Консервационно значими видове

Установените консервационно значими видове са представени в таблицата с техния пълен природозащитен статус:

➤ От клас земноводни (Amphibia) един представител е включен в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, 5 в Приложение № 3, а един вид е ресурсен /Приложение №4/. В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 3 вида, а в Приложение № III – 5 вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурира един вид от Приложение № II, 3 от Приложение № IV, съответно един в Приложение № V. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 6 вида в категорията "слабо засегнати" (LC).

➤ От клас влечуги (**Reptilia**) 7 представителя са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 7 вида, а в Приложение № III – два вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурират 7 вида от Приложение № IV. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 7 вида в категорията «слабо засегнати» (LC)

В Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие като защитени на територията на цялата страна са включени установените дъждовник (*Salamandra salamandra*), жълтокомна бумка (*Bombina variegata*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), дървесница (*Hyla arborea*) горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*) от земноводните, а от влечугите късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок /крехар/ (*Anguis fragilis / colchica*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), стенен гущер (*Podarcis*

muralis), смок мишкар (*Zamenis longissimus*), медянка (*Coronella austriaca*) и сива водна змия (*Natrix tessellata*).

В Приложение 2 на ЗБР е жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

Списък на установените видове е представен в **Приложение № 38: Установен видов състав на херпетофауната в поддържан резерват "Сини бряг", Таблица № 45 и №46.**

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Целеви вид по смисъла на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

Не следва да бъдат диференцирани видове земноводни или влечуги, които да бъдат обект на специални консервационни или възстановителни мерки.

Степен на проученост

Предвид особеностите на сезонната активност и скрития начин на живот на болшинството видове състоянието на популациите им (обилие, полава и възрастова структура, плътност, смъртност, динамика) е трудно установимо в рамките на сроковете на обществената поръчка.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

Резерватна територия съхранява букова гора с прошарени пространства в окрайженията, което осигурява присъствието на характерна херпетофауна.

Антропопресата е единствено от човешко присъствие около територията – пастири и ловци.

Липсват бариерни прегради – асфалтови и силно натоварени пътища или други линейни обекти, големи компактни територии с неблагоприятни местообитания за видовете, населени места, обработваеми земи и др. Няма територии със силно влошено качество или унищожени от пожари. Не са отбелязани случаи на смъртност на индивиди в резултат от пътен трафик или пряко или косвено от човек, разораване на земи, изсичане на гори, разчистване на храсти, интродукция или самонастаняване на конкурентни видове, пресушаване или необосновано зарибяване на водоеми, строителство.

Минимални по площ и степен замърсявания с локален характер се наблюдават по поляните в близост от пребиваването на ловци. Възможни са случаи на събиране на екземпляри. Няма регистрация на стопанска дейност в прилежащите територии, която да причинява каквото и да е въздействие.

Не се налагат специални мерки за видовете от херпетофауната, извън общоподдържащите и консервационни за резервата.

Подробности за херпетофауната в резервата са включени в **Приложение № 39. Окончателен доклад "Проучване на видовия състав на земноводните и влечугите на територията на поддържан резерват "Сини бряг" и Приложение № 40. Тематична карта "Земноводни и влечуги в поддържан резерват "Сини бряг", СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.**

1.15.3. Птици

80

Литературен преглед

Орнитофауната на резервата не е била обект на специализирани проучвания преди да започнат тези свързани с разработването на ПУ. Данни за птиците в района на резерватната територия съществуват в трудовете на Дончев (1974) и Янков (ред., 2007). Настоящото проучване е първото по рода си, даващо конкретни данни за птиците в поддържан резерват „Сини бряг“.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

По време на теренните проучвания в поддържания резерват са установени 63 вида птици. Като сигурно гнездящи са определени 29 от тях, а 1 е вероятно гнездящ. Общо 54 вида са класифицирани като сигурно или вероятно гнездящи на територията на резервата и в прилежащите му територии. За 9 от установените видове считаме, че се срещат в резервата само по време на миграция, зимуване или скитане. **(Приложение № 1 към експертен доклад)**

Консервационно значими видове

От установените 63 вида птици, 54 вида (85,7 %) са включени в Приложения II и/или III на Закона за биологичното разнообразие, а 9 вида (14,3 %) са в Червената книга на България. В Бернската конвенция са 58 вида (92,1 %), в Бонската са 19 вида (30,2 %), а в Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици присъстват 17 вида (26,98 %). В приложенията на CITES фигурират 9 вида (14,3 %). **(Приложение № 2 към експертен доклад).**

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

От специални мерки се нуждаят дневните грабливи птици, черният щъркел, кокошевите птици, нощните грабливи птици и кълвачите, а също така и всички хралупогнездящи видове пойни птици и зависимите от старите гори и наличието на мъртва дървесина видове. Видовете с висок природозащитен статус също трябва да са обект на такива мерки. Като приоритетни за опазване видове птици в поддържан резерват „Сини бряг“ са определени 38 вида, които са посочени в Приложение № 3 към експертен доклад.

Степен на проученост

На ниво гнездова орнитофауна – средна степен на проученост, на ниво зимуващи, скитащи и мигриращи птици – средна, на ниво численост и плътност на видовете – ниска степен на проученост.

Таблиците са дадени в приложения № 1, 2 и 3 към Приложение № 41. **Окончателен доклад "Информация за орнитофауната на територията на поддържан резерват „Сини бряг“.**

Подробности за състоянието на орнитофауната в резервата са включени в **Приложение № 41. Окончателен доклад "Информация за орнитофауната на територията на поддържан резерват „Сини бряг“ и Приложение № 42. Тематична карта Птици в ПР „Сини бряг“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

81

1.15.4. Бозайници

Литературен преглед

Според биогеографското райониране на България по Груев, Б. & Б. Кузманов (1993), резерватът попада в Предбалканския подрайон на Северния зоогеографски район. Разположен е на северен склон на Твърдишка планина в нископланинския височинен пояс от 700 до 850 м.н.в. Този район се характеризира с гъста речна мрежа, която при врязването си е обособила дълбоки и стръмни сенчести дерета. Основен дървесен едификатор в резервата е мизийския бук, който предопределя мезофилния микроклимат при висока степен на склопеност. Резерватът е разположен във връхната билна част на склон с изложение изток-югоизток. Възрастната гора в съчетание с паднала и стояща мъртва дървесина и редуващи се малки полянки, силно обрасли с къпини и други храсти са предпоставка за разнообразна микрохабитатна мозайка, обуславяща голямото биоразнообразие на съобществата от дребни наземни и едри бозайници.

Вековните дървовидни (турски) лески са явен индикатор за плитка карстова подложка и алкална реакция на почвите и повърхностните води, а в съчетание с мизийския бук показва наличие на термофилна биота. Тези особености са характерни за фауната на Предбалкана, както и за други райони на източна, югоизточна и южна България.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

Консервационно значими видове

От консервационно значимите бозайници, предмет и цел на опазване в зоната, са установени лалугерът, пъстрият пор, видрата, вълкът и мечката. Като вероятни за резервата са единствено вълкът и мечката, които могат да бъдат регистрирани като преминаващи при ловни или териториални миграции. Условия за живот на останалите видове в района на резервата няма. С консервационна значимост за ЗТ могат да бъдат посочени от дребните бозайници, всички видове сънливци, както и характерните за старите букови гори мезофилни съобщества от наземни насекомоядни и гризачи. Като вероятен вид за резервата от дендрифилните бозайници е златката и дивата котка, които имат оптимални условия за живот в конкретното местообитание. Макар и много малко вероятно е и присъствието на изключително редкия и потаен едър хищник риса, който през последното десетилетие е все по често регистриран в подобни на резервата „тихи“ и

девствени кътчета. Данни за вида има от територията на ПП „Българка“, от Сливенския и Котленския Балкан, между които се намира Твърдишка планина и съответно защитената територия.

Общият брой на защитените бозайници е 9 вида, от които 3 вида дребни и 6 вида едри.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки
Степен на проученост

82

Съвременното състояние на резервата е много добро, предвид липсата на антропогенна намеса, вследствие на трудната му достъпност. Развитието на резервата е сходно с това на девствените букови гори, поради което е възможно прекатегоризирането му в строг резерват, където човешката намеса не се налага и не се изисква. При сегашното развитие на биотичните елементи, резерватът може да се превърне в „остров на старостта“ и еталон за естествената сукцесия на горска екосистема от буков тип.

Размерът на резервата е много малък (само 39 ха), за да може да изпълнява пълноценно функциите на местообитание за силно мобилните, едри бозайници. Необходимо е да се преоцени ролята на буферната зона, сега ЗТ със статут на ЗМ „Букова гора“ по смисъла на ЗЗТ и територията ѝ да бъде включена към резервата, а възникналата нова периферия да бъде обявена за ЗТ със статут на ЗМ. Чрез увеличаване територията на резервата с 159,9 ха и нейното прекатегоризиране ще се постигне основната цел за подобна ЗТ - да опазва цялото естествено биоразнообразие, с което ще се увеличи многократно консервационната ѝ значимост, особено за едрите видове бозайници и хищните птици. При реализирането на такъв вариант, защитената територия ще придобие площ от приблизително 200 ха, които ще гарантират съхраняването на всички консервационно значими биотични елементи, сред които и всички видове едри бозайници.

Да се дадат в приложение списъци с установените видове. Списъкът да се представи по таксони от надвидов ранг, като видовете с консервационен статус се посочат поименно

Списък с установените видове бозайници е представен в **Приложение № 43. Видов състав и природозащитен статус на бозайната (Mammalia) фауна на територията на поддържан резерват „Сини Бряг“**, Таблица № 47. В **Приложение № 44. Тематична карта „Бозайници в поддържан резерват „Сини бряг“** са представени установените видове от разглежданата група.

Подробности за състоянието на БОЗАЙНИЦИ в резервата са включени в експертните доклади, част от СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА, **Приложение № 45. Окончателен доклад „Проучвания и изследвания за бозайната фауна на поддържан резерват „Сини бряг“ (компонент териофауна – без прилепи)“**

1.15.4.1. Прилепи

Литературен преглед

В поддържан резерват „Сини бряг“ не са провеждани специални изследвания върху видовия състав на прилепите, тяхното териториално разпределение и активност. Липсват и каквито и да било литературни източници.

83

Задълбочени проучвания върху видовия състав и сезонната динамика на прилепното съобщество са проведени през 2011 г. в територия южно от гр. Бяла на разстояние 20 км от ПР „Сини бряг“ (Пандурски, 2011, ръкопис). Авторът установява 16 вида прилепи.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

В границите на резервата и в съседни територии с идентични екологични условия са установени общо 7(седем) вида прилепи. Анализът на всички данни до момента ни позволява да считаме, че територията на ПР „Сини бряг“ се обитава и/или представлява потенциално местообитание на 15 вида прилепи.

Списък с установените видове прилепи е представен в **Приложение № 46. Установени видове Прилепи на територията на поддържан резерват "Сини бряг" , Таблици № 48 и 49.**

Консервационно значими видове

Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) може да бъде определен като целеви вид за опазване в резервата. Нестабилното състояние на неговата популация се дължи на провежданите интензивни сечи в непосредствена близост до резервата, което е фактор за намаляване на броя на ефективно заетите убежища (респективно намаляване на числеността и плътността на популацията).

За подобряване на природозащитното състояние на популацията на този горски вид, обитаващ резервата, е необходимо разширяване на неговата площ, макар и с територии, върху които вече е проведена сеч, но са запазени единични стари букови дървета. По този начин ще бъде намалено безпокойството и ще бъде гарантирано запазването на съществуващи убежища в дългосрочен план.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Не се изискват специални мерки в територията на резервата по отношение на прилепите.

Степен на проученост

До 2014 г. в резервата не са провеждани проучвания върху прилепното съобщество.

В рамките на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ са определени територии на потенциалните и ловни местообитания на осем вида прилепи в 33 „Твърдишка планина“, в чийто граници се намира и поддържания резерват „Сини бряг“.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

По отношение на прилепите не са констатирани отрицателно действащи фактори на територията на ПР. Ограничителните и забранителни режими гарантират поддържането на установеното видово разнообразие, както и благоприятни условия за местните и мигриращите видове, но малката площ на резервата не може да гарантира дългосрочно и устойчиво благоприятно природозащитно състояние на видовете прилепи. Проведените сечи на стари букови гори в непосредствена близост да резервата са в обсега на индивидуалните ловни територии на горските видове прилепи, обитаващи ПР „Сини бряг“. Тази горскостопанска дейност, макар и извън резервата, но в непосредствена негова близост, може да доведе до реално влошаване на важни популационни параметри, като численост, плътност, площ на местообитанията, брой на убежищата и др.

84

За подобряване на природозащитното състояние на популациите на горските видове прилепи е необходимо разширяване на неговата площ, макар и с територии, върху които вече е проведена сеч, но са запазени единични стари букови дървета. По този начин ще бъде намалено безпокойството и ще бъде гарантирано запазването на съществуващи убежища в дългосрочен план. Други необходими мерки и режими за постигане на тази цел са:

- Забрана за сеч на разстояние 1 км от границите на резервата.
- Забрана горскостопанска дейност през размножителния период на прилепите (от 15 април до 10-ти август) и по време на зимуване (от м. ноември до края на м. март), както в границите на резервата, така и на разстояние 1 км от неговите граници.
- Проучване върху основните популационни характеристики на горските видове прилепи и провеждане на дългосрочен мониторинг с цел установяване на трайни тенденции в състоянието на популациите и планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции.

Подробности за състоянието на ПРИЛЕПИ в резервата са включени в **Приложение № 47. Окончателен доклад "Изследване на видовия състав на прилепите на територията на поддържан резерват "Сини бряг" и Приложение № 48. Тематична карта "Прилепи в ПР „Сини бряг“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население и демографска характеристика

1.16.1.1. Брой население възрастова и образователна структура, протичащите демографски процеси

85

По данни на НСИ от последното преброяване към 01.02.2011 г. броят на населението на община Сливен е 125 268 д., от които 60 963 д. /48,7%/ мъже и 64 305 д. /51,3%/ жени. Посочената стойност формира 63, 4% от населението на област Сливен /197 473 д./ и отрежда на общината първо място по разглеждания показател сред четирите общини в областта. Високият дял, който формират жителите на общината в броя на населението на областно ниво, ясно разкрива съществуващия териториален дисбаланс между четирите общини в областта по отношение на показателя. В **Таблица № 50** е показано изменението на броя на населението на гр. Сливен и Община Сливен през периода 1970-2010 г.

Според последните статистически данни за протичащите демографски процеси в България, към 31.12.2013 г. в община Сливен живеят 123 122 д., които формират 63,5% от населението на областта /193 925 д./. Тоест отчита се ръст в рамките на 0,1 процентни пункта в дела, който жителите на общината формират от населението на областта. Този ръст не се дължи на увеличаване в броя на населението на общината, а на по-бързия темп, с който намалява населението на областно ниво, спрямо отчетеното намаление за общината.

В периода между последните две преброявания на населението /2001 г. - 136 148 д. и 2011 г. -125 268 д./ жителите на община Сливен намаляват с 10 880 д., формиращи близо 8,0%. На общинско ниво, изследваният показател се отличава с по-благоприятни стойности, спрямо средните за област Сливен и с по-тревожни стойности, в сравнение с тези за Югоизточния район от ниво 2 и за страната.

Жителите на община Сливен продължават да намаляват и в периода 01.02.2011-31.12.2013 г., като отчетеното намаление е в рамките на 2 146 д., равняващи се на 1,7%.

Към 31.12.2013 г. населението на община Сливен формира 1,7% от това на България, 11,6% от жителите на Югоизточен район от ниво 2 и 63,5% от жителите на областта.

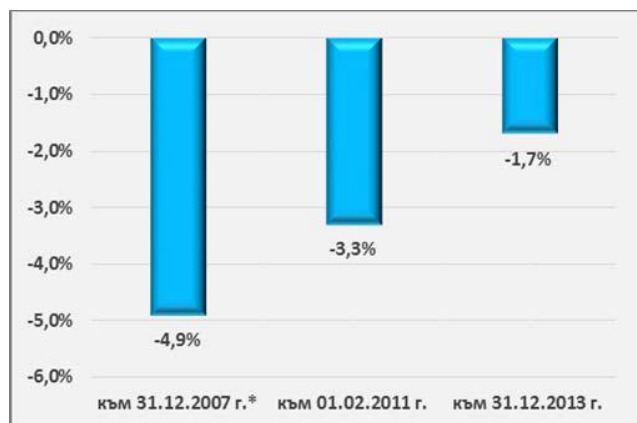
Таблица № 50. Динамика на населението в периода 2001-2013 г.

БРОЙ НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ:				ПРИРАСТ	ПРИРАСТ
	01.03.2001 г.	01.02.2011 г.	31.12.2013 г.	2001-2011 г.	2001-2013 г.
БЪЛГАРИЯ	7 928 901	7364570	7 245 677	- 7,1%	- 8,6%
	1 168 706	1 078 002	1 063 690	- 7,8%	- 9,0%
ОБЛАСТ СЛИВЕН	218 474	197 473	193 925	- 9,6%	- 11,2%
	136 148	125 268	123 122	- 8,0%	- 9,6%

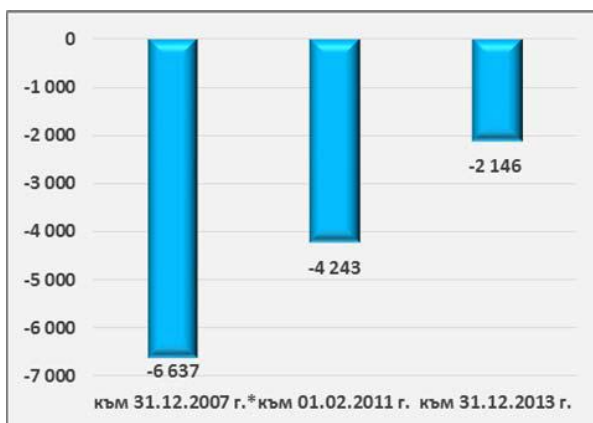

Относителният прираст на населението в периода 2001 г. /данни към 01.03.2001 г./ и 2007 г./реперна година, данни към 31.12.2007 г./, е -4,9, равняващи се на 6 637 д., от населението на община Сливен. От друга страна, в периода 2007-2011 г., жителите на общината намаляват с 4 243 д., или с 3,3%. В резултат на продължаващото проявление на негативните демографски процеси в общината, в периода между последното преброяване на населението /данни към 01.02.2011 г./ и последните статистически данни за демографските процеси в страната /данни към 31.12.2013 г./, жителите на общината намаляват с 2 146 д., формиращи 1,7%.

86

Фигура 5. Относителен прираст на населението на община Сливен в периода 2001-2013 г.

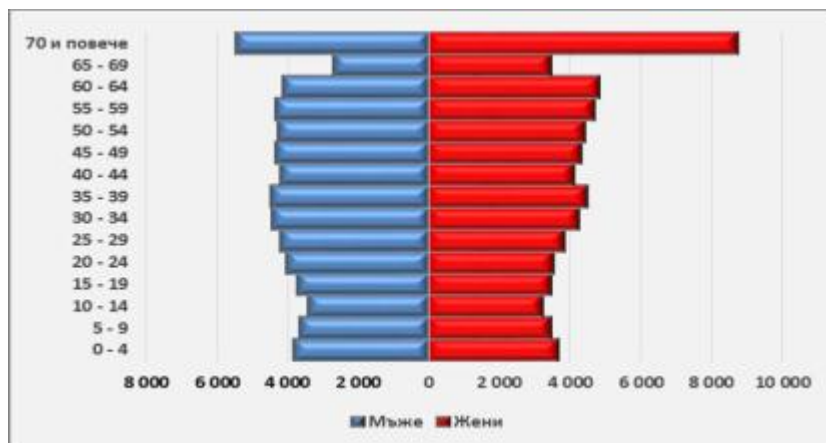
Фигура 6. Абсолютен прираст на населението на община Сливен в периода 2001-2013 г.

Средната гъстота на населението на община Сливен към 01.02.2011 г. е 91,7 д/км². Тази стойност отрежда на общината значително по-благоприятна позиция, спрямо средната за страната /66,3 д/км²/, за Югоизточния район от ниво 2 /55,4 д/км²/, и за област Сливен /55,7 д/км²/.

Възрастовата структура в община Сливен се отличава с ясно изразена неблагоприятна тенденция на застаряване на населението. Към 01.02.2011 г. най-голям дял от жителите на общината - 11,3%, равняващи се на 14 204 д., попадат във възрастовата група на 70 и повече години. На второ място се нареждат хората на възраст между 55 и 59 години - 8 974 д. или 7,2% от жителите на община Сливен.

Голям е броят на населението във възрастовата група 60-64 г. /лицата, които предстои да влязат към

групата на над трудоспособното население/ - 8 908 д., които съставляват 7,1%. От друга страна, към същата дата във възрастовата група между 0 и 4 годишна възраст попадат близо 6% /7 466 д./ от жителите на общината.

Фигура 7. Полово-възрастова пирамида на населението на община Сливен към 01.02.2011 г

1.16.1.2. Кратка характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за селищата в района на защитената територия и общините.

По данни от последното преброяване, към 01.02.2011 г., броят на населението в трудоспособна възраст е 76 096 д., които формират 60,7% от жителите на общината. Отчетеният дял на общинско ниво се отличава с по-благоприятна стойност спрямо средната за областта /59,9%/, като броят на населението в трудоспособна възраст в община Сливен съставлява 64,4% от трудоспособното население в областта /118 249 д./. По отношение дела на населението в под трудоспособна възраст община Сливен отново се отличава с по-благоприятна стойност, спрямо средната за областта. Към 01.02.2011 г., броят на жителите в тази възрастова група в общината - 22 478 д., формира 62,2% от населението в под трудоспособна възраст на областно ниво /36 116 д./.

Делът на населението в над трудоспособна възраст в община Сливен /21,3%/ е по-нисък с 0,5 процентни пункта, спрямо дела на населението в тази възрастова група в областта /21,8%/. Към 01.02.2011 г. броят на лицата в над трудоспособна възраст в общината /26 694 д./, формира 61,9% от населението в тази група на областно ниво /43 108 д./.

Таблица № 51. Население под, във и над трудоспособна възраст в община Сливен към 01.02.2011 г.

	Брой	Структура %
Област Сливен		
Под трудоспособна възраст	36 116	18,30%
В трудоспособна възраст	118 249	59,90%
Над трудоспособна възраст	43 108	21,80%
Община Сливен		
Под трудоспособна възраст	22 478	17,90%
В трудоспособна възраст	76 096	60,70%
Над трудоспособна възраст	26 694	21,30%

По данни на НСИ броят на заетите лица на възраст между 15-64 навършени години на територията на община Сливен към 01.02.2011 г. е 41 011 д., които формират 77,7% от икономически активните лица в тази възрастова група.

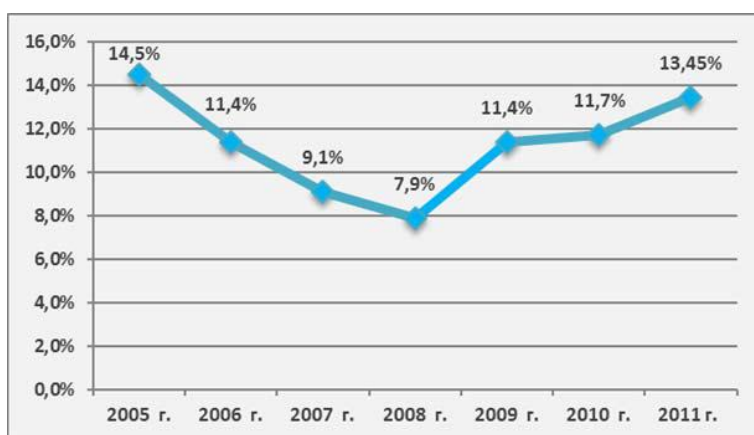
Броят на безработните лица към същата дата е 11 802 д., или 22,3% от икономически активното население на възраст между 15 и 64 навършени години в община Сливен. Отчетеният дял на общинско ниво се характеризира с по-благоприятна стойност спрямо средния за област Сливен.

Към 01.02.2011 г. коефициентът на безработица на населението /отношението на броя на безработните лица във възрастовата група 15-64 г., към икономически активното население на същата възраст/, в община Сливен е 22,3%. Отчетената стойност на разглеждания коефициент на областно ниво е 23,8%.

Относно разпределението между заетите и безработните лица в изследваната възрастова група по пол, по-голям дял от заетите лица в община Сливен формират мъжете - 51,6% /21 151 д./, при стойност от 48,4% или 19 860 д. за заетите жени. От друга страна, безработните мъже - 6 893 д., формират 58,4% от безработните лица в община Сливен, докато броят на безработните жени - 4 909 д., съставлява 41,6% от безработните лица на 15-64 навършени години в общината.

По отношение на заетите и безработните лица по местоживееие следва да обърнем внимание на обстоятелството, че на територията на двата града в община Сливен, живеят близо 85% /34 846 д./ от заетите лица между 15 и 64 навършени години. От друга страна, в рамките на останалите 43 населени места от селски тип, живеят едва 15% /6 165 д./ от заетите лица в изследваната възрастова група.

В следствие на настъпилата световна финансова и икономическа криза, от 2009 г. средногодишното равнище на безработица започва да нараства, достигайки стойността, отчетена през 2006 г - 11,4%. През последната изследвана 2011 г., стойността на показателя безработицата продължава да нараства, като достига стойност от близо 13,5%. Отчетеният относителен дял на общинско ниво се отличава с по-благоприятна стойност спрямо средната за областта /15,3%/. По отношение на средните стойности на средногодишното равнище на безработица за територията на Югоизточния район от ниво 2 /9,2%/, и за страната /10,1%/, община Сливен се намира в по-неблагоприятна позиция.

Фигура 8. Средногодишно равнище на безработица в община Сливен по години /%/

1.16.1.3. Основни дейности на населението.

Индустриалния сектор е водещ в икономиката на Сливенска област, въпреки, че на него се падат само 16.9 % от предприятията в областната икономика. Заетите лица в индустрията са 15 025 или 43.4 % от всички заети в областната икономика.

Преработваща промишленост

Най-важният отраслов подсектор е преработващата промишленост. По-важните отрасли на преработващата промишленост са: производство на текстил, текстилни изделия и облекло, производство на хранителни продукти и напитки, производство на машини и оборудване, производство на електрооптично и друго оборудване и др.

Текстилният отрасъл продължава да доминира в индустриалния сектор.

Производство на хранителни продукти и напитки е втори по значение отрасъл.

Производство на изделия от неметални минерални суровини. Производството на стъкло, което е традиционно за град Сливен .

Селско и горско стопанство: Земеделските територии в Сливенска област са 1 826 925 дка, което представлява 51,55% от общата площ на областта. Делът на обработваемите земи спрямо общата площ на възстановените имоти е 75,73%. Най-голям относителен дял имат възстановените имоти с начин на трайно ползване “нива” – 1153 хил. дка., от които 47 % се намират в община Нова Загора. На второ място се нареждат мерите и ливадите, следвани от лозя и трайни насаждения.

Растениевъдство

Регионът е утвърден като един от големите производители на селскостопанска продукция, като традиционно е застъпено отглеждането на зърнено-житни култури, овощарството, лозарството и зеленчукопроизводството.

Структуроопределящ отрасъл за областта е овощарството. Почвено-климатичните условия са най-благоприятни за отглеждането на прасковената култура, поради което тя заема най-големи площи от овощните видове и е основна култура за района.

Животновъдство

Животновъдството е втори основен подотрасъл на селското стопанство в областта. Доброто зърнено и фуражно производство в полската част предопределят развитието на говедовъдство, свиневъдство и птицевъдство в тези райони, а наличието на много добри пасища и ливади в планинската и полупланинската част са условие за развитие на овцевъдство и месодайно говедовъдство.

1.16.2. Селищна мрежа

Територията на община Сливен е 1366 км² и обхваща 45 селища - градовете Сливен и Кермен и 43 села. Общинският център гр. Сливен е разположен на 308 км от столичния град София /АМ Тракия/, на 178 км от гр. Пловдив, и на 117 км от най-голямото пристанище в България - Пристанище Бургас.

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

90

Транспортната мрежа в община Сливен е добре развита и в по-голямата си част се отличава с добро състояние. Тази констатация важи най-вече за републиканската пътна мрежа, докато състоянието на част от четвъртокласните общински пътища е незадоволително, което налага необходимост от предприемане на ремонтни и възстановителни дейности.

„Тракия“ е автомагистрала в Южна България, част от Паневропейски транспортен коридор 8. Трасето на автомагистрала "Тракия" е част от общеевропейски транспортен коридор №8: Бари (Бриндизи) - Дурас - Тирана - Скопие - София - Пловдив - Бургас - Варна. На територията на Сливенска област новопостроеният участък от автомагистрала "Тракия" пресича важни пътища от направление север-юг. Път II-55 (Русе - Велико Търново - Гурково - Нова Загора - Свиленград) прави връзка с магистралата южно от гр. Нова Загора. Друг важен за областта пътен възел е този при път II-53 (Елена - Сливен - Ямбол), разположен на почти равни разстояния между двата областни града - Сливен и Ямбол.

Основна транспортна ос в община Сливен е първокласен път I-6 - граница Македония/ГКПП Гюешево - Кюстендил - Перник - София - Карлово - Казанлък - Сливен - Карнобат - Бургас. Пътят свързва гр. Сливен със столичния град и с регионалния център гр. Бургас, като в участъка от Сливен до Бургас има европейска категоризация E 773.

Територията на община Сливен се обслужва от две от най-важните железопътни линии в страната.

- Трета /III-та/ главна жп линия София - Карлово - Сливен - Зимница - Карнобат - Варна: следва маршрута на т.нар. Подбалканско трасе и осъществява жп връзка между гр. София и северната част на българското Черноморие. Железопътната линия е единична, електрифицирана и обслужва общините Твърдица и Сливен. В община Сливен жп линия се обслужва от 5 гари и 3 спирки.
- Осма /VIII-ма/ главна жп линия Пловдив - Стара Загора - Нова Загора - Кермен - Ямбол –Бургас.

1.16.4. Туризм и рекреация

Поддържан резерват „Сини бряг“ не се ползва за посещение поради факта, че е труднодостъпен. Не съществуват пътеки за посетители, определени със Заповед на министъра на околната среда и водите.

1.16.5. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него

1.16.5.1. Нивото на информираност на обществеността за резервата и отношението на местното население към него на база анкети или друга информация;

За целите на Плана е проведено анкетиране сред местното население от различни възрастови групи. Резултатите показват, че хората проявяват интерес към защитената територия и смятат, че няма достатъчно информация за нейното значение. Оценката на анкетирания е, че в гр. Сливен липсват качествени туристически услуги и условия за реализация на младите хора.

91

1.16.5.2. Дейността на РИОСВ и на териториалните поделения на ИАГ (ДЛС/ДГС) за резервата, други органи, организации и лица по отношение на образователни проекти и програми, производство и разпространението на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии и др.

Няма данни организации или лица да са извършвали дейности по образователни проекти и програми, производство и разпространението на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии и др.

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Описание на горскостопанските дейности и функциите на горите в прилежащите на резервата територии. Случаи на залесяване с нетипични/инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата.

Резерватът е заобиколен от горски територии. В тях дървесно-храстовата растителност е съставена от местни видове. Инвазивни и чуждоземни видове не се срещат, не са извършвани и залесявания с такива видове. Прилежащите територии попадат на територията на две горско стопански единици ДГС Елена и ДГС Стара река. При изготвянето на горскостопанския план на ДГС Елена през 2014 г. защитената местност Букова гора, бивша буфена зона на резерват „Сини бряг“ не е заделена и обособена в отделни подотдели. Обособените подотдели като защитена местност не отговарят на обявената площ, съгласно заповед № 728 от 30.07.1986 г. на КОПС.

1.Защитена местност Букова гора

Буферна зона на поддържан резерват „Сини бряг“ е обявена със Заповед №728 от 30.07.1986 г. на КОПС. Със Заповед № РД 528/12.07.2007 г. на МОСВ на основание §78 ал.1 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за биологичното разнообразие във връзка с чл. 5 т. 6 от Закона за защитените територии буферната зона на резерват „Сини бряг“ е прекатегоризирана в защитена местност „**Букова гора**“, като запазва обхвата, границите и режимите, определени с предходната заповед. Общата площ на буферната зона е

151,9 ха и е разположена на територията на две горски стопанства като обхваща следните подотдели:

- ДГС Стара река – по лесоустройствен проект от 1980 г.- 116 а (част- 7,5 ха), б (част- 5,2 ха); 118 а, б, в (част-3,2 ха) – с обща площ 38,1 ха в землището на с.Божевци
- ДГС Елена – по лесоустройствен проект от 1982 г.- 240 е, ж, з, и, к (част- 1,6 ха); 241 ж, з, и, к, л, м, 4, 5, 6; 244 з, 3; 246 а (част- 10,2 ха), е, ж з, 4; 249 а, б (част- 4,0 ха), в (част- 8,2 ха), 1 – с обща площ 113,8 ха в землището на с.Костел, Великотърновски окръг

92

Според последния горскостопански план на ДГС Стара река включва следните подотдели, чиято обща площ е **31,1 ха**:

- 116 а, б, в – с обща площ 13,4 ха
- 117 а – с обща площ 2,2 ха
- 118 а, б, в – с обща площ 15,5 ха

Според последния горскостопански план на ДГС Елена включва следните подотдели, чиято обща площ е **37,8 ха**:

- 249 а, б, д, е – с обща площ 37,8 ха

Защитената местност "Букова гора" заобикаля резервата и образува пояс около него с ширина 250-300 м. И в двата горско-стопански плана не е отразена коректно.

Насажденията в нея са букови, габърви и зимендъбови, предимно високостъблени на различна възраст, от 25 до 120 години. Съгласно действащия в момента горско-стопански план са проектирани отгледни и възобновителни сечи, чиято интензивност не превишава 20% и отговаря на статута на защитената местност. Проведените до този момент сечи не оказват влияние върху растителността в резервата.

1.17.2. Описание на ловно и рибно-устройствените дейности. Райони и начини на ползване.

Ловът в резервата и буферната му зона, която е ЗТ (Защитена територия) със статут ЗМ (защитена местност) е забранен. Съседните гранични територии са Дивечовъден участък „Стара река“ към ЮЗДП Сливен, преотдаден с Договор за стопанисване и ползване през 2012 г.

1.17.3. Описание на настоящите дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризъм, нарони занаяти и традиционни производства.

Икономика

В община Сливен през периода 2003 – 2008 г. се наблюдава относително висок общ икономически растеж, характерен за българската икономика. Данните на Териториалното статистическо бюро – Сливен за периода 2003-2008 година потвърждават тенденцията на нарастване на нетните приходи от продажби на стоки и услуги в общината. През годините нарастването е както следва: 2004 г.

спрямо 2003 г. с 26.3 %, 2005 г. спрямо 2004 г. с 19.8 %, 2006 г. спрямо 2005 г. с 22.8 %, 2007 спрямо 2006 г. с 14.1 %, 2008 спрямо 2007 г. с 5.5 %.

От 2009 г. в резултат на настъпилата икономическа криза започва процес на намаление на приходите, като спрямо 2008 г. отчетеното намаление е 5.6 %, а през 2010 г. спрямо 2009 г. намалението е 8.5%.

През 2010 г. 4 987 броя стопански субекти от нефинансовия сектор в община Сливен са реализирали нетни приходи от продажби в размер на 1 474 317 хил. лв. Крайният финансов резултат от дейността им е печалба от 37 513 хил. лв. Произведената в общината бруто продукция през 2010 г. е 974 601 хил. лв. Водещо място има индустриалния сектор, в който е създадена 70.1 % от общата за общината бруто продукция. Спрямо предходната 2009 г. произведената в индустрията продукция е със 70 479 хил.лв. или с 9.4 % по-малко.

В икономическата структура на общината доминиращо място продължава да заема преработващата промишленост. През 2010 г. в нея е създадена 50.6 % от произведената бруто продукция в общината, ангажирани са 34.7 % от заетите лица и разполага с 41.3 % от дълготрайните материални активи в общината. Като цяло обаче дейността на отрасъла е губеща, финансовият резултат за 2010 г. е загуба в размер на 1047 хил. лв.

На второ място в икономиката на общината се нарежда отрасъл строителство. В него е създадена бруто продукция за 144 410 хил. лв. или 14.8 % от общата за общината, която е с 40.4 % по-малко от предходната година. Заетите лица в строителството през 2010 г. са 2 279 души, т. е. с 26.5 % по-малко в сравнение с предходната година. Реализираната печалба за 2010 г. за отрасъла е в размер на 7 732 хил. лв., или с 61.0 % по-малко в сравнение с предходната година, което показва значително свиване на строителната дейност в общината.

Таблица № 52. Структура на нетните приходи от продажби по икономически дейности

Икономически дейности (A21)*	2008	2009	2010
Селско, горско и рибно стопанство	1,8 %	1,9 %	2,6 %
Добивна промишленост	0,5 %	0,2 %	0,3 %
Преработваща промишленост	33,0 %	30,1 %	34,5 %
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	1,3 %	1,5 %	1,9 %
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	0,9 %	..	..
Строителство	16,7 %	14,4 %	8,1 %
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	37,3 %	40,8 %	41,7 %
Транспорт, складиране и пощи	3,4 %	3,4 %	3,2 %
Хотелиерство и ресторантьорство	1,2 %	1,4 %	1,6 %
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Операции с недвижими имоти	0,5 %	1,3 %	1,0 %
Професионални дейности и научни изследвания	0,7 %	0,9 %	0,8 %
Административни и спомагателни дейности	0,3 %	0,7 %	0,8 %
Образование	0,1 %	..	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	1,6 %	2,0 %	2,1 %
Култура, спорт и развлечения	0,4 %	0,4 %	0,2 %
Други дейности	0,1 %	0,2 %	0,2 %

Селско и горско стопанство: Земеделските територии в Сливенска област са 1 826 925 дка, което представлява 51,55% от общата площ на областта. Делът на обработваемите земи спрямо общата площ на възстановените имоти е 75,73%. Най-голям относителен дял имат възстановените имоти с начин на трайно ползване „нива“ – 1153 хил. дка., от които 47 % се намират в община Нова Загора. На второ място се нареждат мерите и ливадите, следвани от лозя и трайни насаждения.

Растениевъдство

Регионът е утвърден като един от големите производители на селскостопанска продукция, като традиционно е застъпено отглеждането на зърнено-житни култури, овощарството, лозарството и зеленчукопроизводството.

Структуроопределящ отрасъл за областта е овощарството. Почвено-климатичните условия са най-благоприятни за отглеждането на прасковената култура, поради което тя заема най-големи площи от овощните видове и е основна култура за района.

1.17.4. Описание на вида, състоянието и влиянието на застроените прилежащи територии.

Няма застроени прилежащи територии. Поддържаеният резерват е заобиколен от букови гори на възраст от 20 до 150 години, в които са проектирани възстановителни и отгледни сечи с ниска интензивност, тъй като територията попада в Натура 2000.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.17.5. Описание на начина на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии.

Няма земеделски земи и други селскостопански обекти.

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.18. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА.

Екологичната оценка е извършена на базата на събраната информация за абиотични и биотични елементи и социално-икономическа характеристика. ЕО е направена по възприети европейски критерии (уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие и консервационно значение, стабилност и нестабилност). Оценка на територията, съгласно посочените критерии е представена в степени („ниска“, „средна“, „висока“) и значение („национално“, „европейско“, „световно“).

96

1.18.1. Уязвимост

1.18.1.1 Уязвимост от антропогенни и естествени процеси и въздействия (пожари и др).

1.18.1.1.1. Растителност

⇒ Природни местообитания

По отношение на природните местообитания резерватът има **ниска** степен на уязвимост. На територията на резервата е установено едно природно местообитание, което е включено в приложение 1 на ЗБР и Директива 92/43/ЕЕС – 91W0 Мизийски букови гори. Има и потенциална опасност от браконьерство, каламитети, ветровали, снеговали и пожари.

⇒ Висши и лечебни

По отношение на висши лечебни растения резерватът има ниска степен на уязвимост. Не са установени потенциални фактори, които да оказват отрицателно влияние върху флората.

⇒ Мъхове

Мъховата флора има ниска степен на уязвимост, тъй като е запазена поради резерватния режим на управление и слабата антропогенна повлияност.

⇒ Лишеи

Лишейната микота има ниска степен на уязвимост, тъй като е запазена и слабо антропогенно повлияна, поради резерватния режим на управление.

⇒ Макромицети

По отношение на макромицети резерватът има средна степен на уязвимост. На територията на резервата е наблюдавано събиране на диворастващи гъби.

1.18.1.1.2 Безгръбначни

Фауната от безгръбначни животни като цяло е малко уязвима, поради сравнително устойчивите условия в местообитанията.

Сериозна опасност представляват неконтролираното изнасяне на мъртвата дървесина и интензивната сеч в буферните територии.

1.18.1.1.3. Земноводни и влечуги

По отношение на земноводни и влечуги територията на резервата има ниска степен на уязвимост.

1.18.1.1.4. Птици

Орнитофауната е много чувствителна на безпокойство, браконьерство и всякакъв тип промени в местообитанията, както в защитената територия, така и в района, в който се намира.

1.18.1.1.5. Бозайници

Като цяло уязвимостта на територията от преки антропогенни и естествени въздействия върху бозайниците е ниска за дребните и висока за едрите. За дребните наземни бозайници, обитаващи повърхностния земен пласт, не се констатира отрицателни антропогенни въздействия, което за дендрофилните видове старата букова гора с естествен отпад от стояща мъртва дървесина е от първостепенно значение.

Прилепи

Провеждащите се в непосредствена близост възобновителни сечи определят средната степен на уязвимост на техните популации поради наличието на следните заплахи: безпокойство, промяна на естествените характеристики в индивидуалните ловни територии на видовете и загуба на убежища. Макар и фактор, чието проявление е извън територията на ПР, то влиянието върху популациите на прилепите, обитаващи ПР, е съществено и може да доведе до снижаване на числеността и плътността на популациите.

1.18.1.2. Оценка на необходимостта от мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

1.18.1.2.1. Растителност

При възникване на каламитети от вредители да се организира адекватна растителна защита. Чрез почистване на дървета и храсти да се създадат условия за формиране на макар и малки по площ тревни съобщества, които след това да се почистват периодично от храсти и дървета.

1.18.1.2.2. Безгръбначни

Препоръчва се контрол и ограничаване на извършваните горскостопански дейности в буферните територии и мониторинг върху състоянието на популациите на видовете *Paracaloptenus caloptenoides* (Обикновен паракалоптенус), *Cerambyx cerdo* (Голям сечко), *Morimus funereus* (Буков сечко), *Rosalia alpina* (Алпийска розалия), *Lucanus cervus* (Бръмбар рогащ), *Formica rufa* (Червена горска мравка) и типичните горски индикатори от сем. Carabidae.

1.18.1.2.3. Земноводни и влечуги

Необходим е по-засилен контрол, недопускащ навлизането и присъствието на ловци в резерватната територия

1.18.1.2.4. Птици

Недопускане изграждането на ветрогенератори в района на резервата. Недопускане на никакви горскостопански мероприятия на територията на резервата и защитената местност. Недопускане на интензивни горски сечи в прилежащите на резервата територии. Повишаване на контрола от страна РИОСВ – Стара Загора за ограничаване на браконьерството и всякакви типове безпокойство за птиците.

1.18.1.2.5.Бозайници

За дребните бозайници е необходим мониторинг в труднодостъпните местообитания на резервата. Да не се допуска изнасянето на паднала и стояща мъртва дървесина, която е важен убежищен субстрат за дендрофилните видове дребни бозайници.

За едрите се налага въвеждането на принципа на толерантност и търпимост, а при необходимост и изработване на механизми за компенсации при евентуално регистриране на щети. Мониторинг на едрите хищници и на евентуалните им щети.

1.18.1.2.6.Прилепи

По отношение на прилепите не са констатирани отрицателно действащи фактори на територията на ПР. Ограничителните и забранителни режими гарантират поддържането на установеното видово разнообразие, както и благоприятни условия за местните и мигриращите видове, но малката площ на резервата не може да гарантира дългосрочно и устойчиво благоприятно природозащитно състояние на видовете прилепи. Проведените сечи на стари букови гори в непосредствена близост до резервата са в обсега на индивидуалните ловни територии на горските видове прилепи, обитаващи ПР „Сини бряг“. Тази горскостопанска дейност, макар и извън резервата, но в непосредствена негова близост, може да доведе до реално влошаване на важни популационни параметри, като численост, плътност, площ на местообитанията, брой на убежищата и др.

За подобряване на природозащитното състояние на популациите на горските видове прилепи е необходимо разширяване на неговата площ, макар и с територии, върху които вече е проведена сеч, но са запазени единични стари букови дървета. По този начин ще бъде намалено безпокойството и ще бъде гарантирано запазването на съществуващи убежища в дългосрочен план. Други необходими мерки и режими за постигане на тази цел са:

- Забрана сеч на разстояние 1 км от границите на резервата.
- Забрана за горскостопанска дейност през размножителния период на прилепите (от 15 април до 10-ти август) и по време на зимуване (от м. ноември до края на м. март), както в границите на резервата, така и на разстояние 1 км от неговите граници.
- Проучване върху основните популационни характеристики на горските видове прилепи и провеждане на дългосрочен мониторинг с цел установяване на трайни тенденции в състоянието на популациите и планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции.

1.18.2. Рядкост

1.18.2.1. Оценка на рядкостта на видовете и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб по отношение на:

1.18.2.1.1. Растителност

Природни местообитания

По отношение на природни местообитания ПР „Сини бряг“ е със средна степен по критерии рядкост. Установените местообитания имат национално и европейско значение. На територията на резервата е установено едно природно местообитание, което е включено в Приложение 1 на ЗБР и Директива 92/43/ЕЕС- 91W0 Мизийски букови гори. Това природно местообитание има широко разпространение на територията на страната и централна Стара планина.

Висши и лечебни

По отношение на висши лечебни растения ПР „Сини бряг“ има средна степен на рядкост. На територията на резервата са установени 3 вида с консервационна значимост. Един вид – *Atropa belladonna* е включен в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009), а в приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попадат *Ruscus hypoglossum* и *Lilium martagon*. Освен това, 2 вида (*Galium odoratum*, *Atropa bella-donna*) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014. Всички гореспоменати видове са разпространени и в други райони на страната.

Мъхове

По отношение на мъхова флора ПР има ниска степен на рядкост. В състава на мъховата флора участват видове, които са широко разпространени в изследваните природни местообитания на територията на страната.

Лишеи

Ниска степен на рядкост. Установените видове са относително широко разпространени и са с локално и национално значение.

Макромицети

Известните видове макромицети са разпространени на територията на страната и в установените природни местообитания.

1.18.2.1.2. Безгръбначни

По отношение на безгръбначните животни резерватът е оценен с ниска степен. В резервата са установени няколко вида с ограничено разпространение (*Duvalius hanae*, *Morinus funereus*, *Dytiscus latissimus*).

1.18.2.1.3. Земноводни и влечуги

По отношение на земноводни и влечуги липсват редки видове сред установения видов състав.

1.18.2.1.4. Птици

По отношение на орнитофауната ПР е оценен с висока степен на рядкост. Установени са редки видове птици.

1.18.2.1.5. Бозайници

По отношение на дребните бозайници ПР има ниска степен на рядкост. От дребните бозайници не се констатира редки видове, но се констатира интересни съобщества от дребни бозайници, характерни за буковия планински пояс.

По отношение на едрите бозайници ПР е оценен със средна степен. От едрите бозайници като приоритетен рядък вид с възможност за възстановяване се определя рисът, а вълкът и мечката са консервационно значими.

100

Прилепи

По отношение на „Прилепи“ ПР има ниска степен на рядкост, тъй като не са установени редки видове.

1.18.2.2. Оценка на негативните тенденции в числеността на видове.

1.18.2.2.1. Растителност

Като негативна тенденция може да се счита ограничената численост на *Ruscus hypoglossum* (Бодлив залист) и *Lilium martagon* (Петров кръст).

1.18.2.2.2. Безгръбначни

Като необходими мерки може да се определят осъществяване на мониторинг на популациите.

1.18.2.2.3. Земноводни и влечуги

Тъй като сред установения видов състав не са открити редки видове, не са необходими специални мерки.

1.18.2.2.4. Прилепи

Поради липса на предходни проучвания върху прилепите, тенденциите в числеността на популациите на видовете не могат да бъдат оценени еднозначно. Интензивните сечи в съседни територии в съчетание с много малката площ на резервата определят нестабилно състояние на популациите и вероятно тенденция към снижаване на тяхната численост. В по-дългосрочен план могат да се очакват промени във видовия състав на съобществото.

1.18.3. Естественост

1.18.3.1. Оценка на степента на повлияване на екосистемите и ландшафтите от антропогенните фактори. Оценка и на влиянието на прилежащите територии върху екосистемите и биологичното разнообразие.

Ниска степен на повлияност от антропогенните фактори. Прилежащите територии нямат пряко негативно въздействие върху екосистемите и върху биологичното разнообразие. Горскостопанските мероприятия в съседните територии не оказват съществено въздействие върху биологичното разнообразие на резервата.

1.18.3.2. Оценка на произхода (степенна на естественост) на видовете и на местообитанията по отношение на: растителност, флора, фауна, като се набележат мерки срещу чужди и инвазивни видове. Наличие на коренна растителност и процент на участие в общата площ. Наличие на реликтни видове.

1.18.3.2.1. Растителност

Флората и растителните съобщества в резервата имат напълно естествен произход. Липсват инвазивни видове. Не е провеждано изкуствено залесяване с чуждоземни видове.

101

⇒ Природни местообитания

По отношение на природните местообитания ПР е оценен с висока степен на естественост. Ниска степен на повлияност от антропогенните фактори.

⇒ Висши и лечебни

По отношение на висши и лечебни растения ПР има висока степен на естественост. Преобладават естествените елементи на флората. Не са установени инвазивни видове.

⇒ Мъхове, лишеи и макромицети

По отношение на мъхове, лишеи и макромицети ПР има висока степен на естественост поради факта, че видовете са характерни за представените в резерватната територия природни местообитания.

1.18.3.2.2. Безгръбначни

По отношение на безгръбначната фауна ПР е с висока степен на естественост.

1.18.3.2.3. Земноводни и влечуги

Популациите се характеризират с естественост и не са установени инвазивни или интродуцирани видове, които при тези два разряда по принцип са много малко. Не се налагат специални мерки по отношение на херпетофауната.

Характеризира се с висока степен на естественост за биогеографската единица. Видовият състав съответства и се лимитира от условията на средата – наличие на екологични ниши, биокоридорни връзки, възможности за миграции, хранителна база, целесъобразност и ефективност на изведените поддържащи мероприятия.

1.18.3.2.4. Птици

По отношение на орнитофауната ПР има висока степен на естественост.

Всички установени видове са характерни за местообитанията в поддържаения резерват и прилежащите му територии, както и за географското му положение.

1.18.3.2.5. Бозайници

Местообитанията в резервата са подходящи за поддържането на естествени плътностни и видови показатели на дребнобозайната биота.

За едрите бозайници, прилежащите територии са в много отношения конфликтни зони. За едрите хищници това е дейността на дивечовъдите, полагащи грижи за стопанисвания дивеч. За едрите чифтокопитни, съседството на резервата с дивечовъдни стопанства е предмет на конфликт.

Прилепи

Популациите от прилепи, обитаващи ПР се характеризират с висока степен на естественост. Видовият състав на прилепите съответства на наличните потенциални възможности за намиране на убежища от горски и мигриращи видове.

102

1.18.3.3. Оценка на степента на естественост на ландшафта общо за ЗТ.

Антропогенизирането е свързано най-силно с наличието и експлоатацията на множество горски пътища около резерватната територия. Теренът е съхранил във висока степен своята естественост. Цялостният ландшафт на резерватната територия има висока степен на естествено състояние.

1.18.4. Типичност

1.18.4.1. Растителност

⇒ Природни местообитания

По отношение на растителността ПР „Сини бряг“ има висока степен на типичност. В границите на резервата са съхраняват едни от най-добре запазените природни комплекси от типа на буковите гори с характерни за тях растителни видове и съобщества.

⇒ Висши и лечебни

По отношение на висши и лечебни растения ПР има висока степен на типичност. Видовият състав е типичен за установени природни местообитания и е слабо антропогенно повлиян.

⇒ Мъхове, лишей, макромицети

По отношение на мъхове, лишей и макромицети резерватът има висока степен на типичност, тъй като видовете са характерни за представените в резерватната територия природни местообитания.

1.18.4.2. Безгръбначни

По отношение на безгръбначната фауна резерватът е със средна степен на типичност.

1.18.4.3. Земноводни и влечуги

По отношение на херпетофауната ПР е с висока степен на типичност за тази част на Стара планина.

1.18.4.4. Птици

Орнитофауната е типична за защитената територия.

1.18.4.5. Бозайници

По отношение на фауната от дребни и едри бозайници ПР е съответно с висока и със средна степен на типичност. В района няма данни за инвазивни и интродуцирани видове. Вероятното появяване на риса в района ще повиши консервационната значимост на резервата.

Прилепи

Прилепното съобщество е с висока степен на типичност. Доминират горските видове прилепи, които характеризират среднопланинския височинен пояс в умерената климатична зона на Европа.

1.18.5. Размери

1.18.5.1. Растителност

Площта на резервата е неголяма, но може да се приеме като достатъчна за запазване на биологичното разнообразие и за устойчиво управление във времето.

1.18.5.2. Безгръбначни

Територия на резервата в настоящите си граници може да се определи като достатъчна за оптималното съществуване на популациите на много от видовете безгръбначни животни. Предвижданията на Плана следва да бъдат насочени към осигуряване на възможност за протичане на естествените сукцесионни изменения.

1.18.5.3. Земноводни и влечуги

Резерватът „Сини бряг“ въпреки ограничената си площ, предоставя благоприятни условия за съществуването на регистрираните видове земноводни и влечуги по отношение на убежища, репродуктивни и хранителни ниши, възможности за видовете миграции, биокоридорни функции за връзка с други територии с висока степен на биологично разнообразие. За съжаление връзката с намиращата се на запад сходна по характеристики територия – резерват „Бяла крава“ (93,46 хектара) е компрометирана в миналото със създадения иглолистен масив помежду им.

1.18.5.4. Птици

По отношение на орнитофауната ПР има ниска степен по показател размери. Малката площ на защитената територия е крайно недостатъчна за голяма част от консервационно значимите видове и не гарантира тяхното опазване.

1.18.5.5. Бозайници

За дребните бозайници територията на резервата е достатъчна, но за силно мобилните едри бозайници защитената територия е относително много малка. За едрите бозайници територията е само малка по площ част от техните естествени местообитания. За вълка, риса, мечката, благородния елен и дивата свиня, районът на индивидуалния участък може да е 50 до 100 км. кв.

Прилепи

Малката площ на ПР „Сини бряг“ е само част от индивидуалните ловни територии на регистрираните горски видове прилепи. По отношение на налични убежища (стари дървета с хралупи и хлабави кори) резерватът предоставя особено благоприятни условия за съществуването на богато на видове прилепно съобщество – всички седем вида, регистрирани по време на теренните проучвания през 2014 г. се отнасят към групата на горските прилепи.

1.18.6. Биологично разнообразие

1.18.6.1. Растителност

Природни местообитания

По отношение на природните местообитания ПР е със средна степен на биологично разнообразие на флората.

Висши и лечебни растения

По отношение на **Висши и лечебни растения** ПР е със средна степен на биологично разнообразие на флората. Флората на резервата е представена от 100 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 74 рода и 38 семейства. Това разнообразие е значително предвид малката територия на резервата.

Мъхове, лишеи ,макромицети

По отношение на мъхове, лишеи, макромицети оценката е висока на национално ниво, тъй като видовото разнообразие показва добра представителност на изброените групи предвид малката площ на резервата.

104

1.18.6.2.Безгръбначни

По отношение на безгръбначната фауна ПР е с висока степен на биологично разнообразие. На територията на резервата могат да бъдат срещнати 26 вида безгръбначни животни, включени в Червения списък на IUCN и други национални или международни нормативни актове и споразумения.

1.18.6.3. Земноводни и влечуги

По отношение на земноводни и влечуги ПР е със средна степен на биологично разнообразие. Територията на ПР се обитава или е част от хранителната база на два вида земноводни /10 % от установените в страната/ и 5 вида влечуги - 12 %/ от видовия състав на разряда в България.

Липсва обособена територия с висока консервационна значимост за земноводни и влечуги.

Установеното видово богатство на херпетофауната на поддържан резерват „Сини бряг“ е представено от:

- ❖ 7 вида земноводни - един вид от разред опашати и 5 вида безопаши, включени в 5 семейства. Това представлява 26 % от видовото богатство на национално ниво, като са представени 83 % от семействата.

- ❖ 8 вида влечуги- 4 вида гущери и 4 вида змии от 4 семейства в един разред, което е 21 % от видовото богатство с страната като са представени 33 % от семействата.

Установените консервационно значими видове са представени в таблицата с техния пълен природозащитен статус:

- От клас земноводни (*Amphibia*) един представител е включен в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, 5 в Приложение № 3, а един вид е ресурсен /Приложение №4/. В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 3 вида, а в Приложение № III – 5 вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурира един вид от Приложение № II, 3 от Приложение № IV, съответно един в Приложение № V. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 6 вида в категорията «слабо засегнати» (LC).

- От клас влечуги (*Reptilia*) 7 представителя са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 7 вида, а в Приложение № III – два вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурират 7 вида от Приложение № IV.

В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 7 вида в категорията «слабо засегнати» (LC) .В Приложение 3 на Закона за биологичното

разнообразие като защитени на територията на цялата страна са включени установените дъждовник (*Salamandra salamandra*), жълтокомна бумка (*Bombina variegata*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), дървесница (*Hyla arborea*) горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*) от земноводните, а от влечугите късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок /крехар/ (*Anguis fragilis /colchica*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), стенен гущер (*Podarcis muralis*), смок мишкар (*Zamenis longissimus*), медянка (*Coronella austriaca*) и сива водна змия (*Natrix tessellata*). В Приложение 2 на ЗБР е жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

1.18.6.4. Птици

По отношение на орнитофауна ПР има висока степен на биологично разнообразие. Почти всички установени видове имат консервационна значимост. Срещат се и видове с висок природозащитен статус.

1.18.6.5. Бозайници

По отношение на бозайници ПР има средна степен на биологично разнообразие. Биологичното разнообразие на дребните бозайници е типично за този микроклимат и надморска височина.

Прилепи

По отношение на прилепи ПР е със средна степен на биологично разнообразие. Територията на ПР се обитава и/или представлява потенциално ловно местообитание на 15 вида прилепи, което представлява 45 % от видовия състав на групата в България. Широкоухият прилеп (*Barbastella barbastellus*) е включен в Приложение II на Директива 92/43 на ЕС и може да бъде определен като вид, представляващ особен консервационен интерес.

1.18.7. Стабилност и нестабилност

1.18.7.1. Оценка на стабилността и устойчивостта на популациите и екосистемите спрямо антропогенни и други отрицателно действащи фактори.

1.18.7.1.1. Растителност

Резерватът се отличава с висока степен на стабилност за флората и растителните съобщества. Не са налични сериозни въздействия от антропогенен характер, които дестабилизируют популациите и екосистемите. Неблагоприятно въздействащи фактори от естествен характер засега не са установени.

Природни местообитания

По отношение на природни местообитания ПР е с висока степен на стабилност, поради липса на негативни антропогенни въздействия.

Висши и лечебни растения

По отношение на висши и лечебни растения ПР е със средна степен на стабилност. Може да се отбележи, че липсват негативни антропогенни въздействия.

Мъхове, Лишеи , Макромицети

По отношение на мъхове, лишеи, макромицети оценката е висока поради липса на негативни антропогенни въздействия.

1.18.7.1.2.Безгръбначни

По отношение на безгръбначната фауна ПР има средна степен на стабилност. Популациите са в стабилно състояние, но се наблюдава повлияване от антропогенен характер.

106

1.18.7.1.3.Земноводни и влечуги

По отношение на земноводни и влечуги ПР има висока степен на стабилност. Сравнявайки установеното при изследванията през 2014 година състояние с това от средата на първата декада на века можем да я определим като висока степен на стабилност.

1.18.7.1.4.Птици

По отношение на орнитофауната ПР има средна степен по показател стабилност. Липсата на данни за орнитофауната в миналото не позволяват оценката по този показател.

1.18.7.1.5.Бозайници

За едрите бозайници стабилността на популациите зависят изцяло от стопанисването и управлението на съседните територии, сред които един парк и две защитени зони.

Прилепи

Прилепите се характеризират с висока степен на стабилност по отношение на техния видов състав. Установените отрицателно действащи фактори (провеждане на интензивни сечи), проявяващи се в съседни територии, определят средна степен на стабилност по отношение на тяхната численост.

1.18.7.2.Приоритетни хабитати или популации на видове, за които е установено, че се намират в нестабилно състояние и причините за това.

1.18.7.2.1.Растителност

Поради висока степен на стабилност за флората и растителните съобщества не са налични сериозни въздействия от антропогенен характер, които дестабилизируют популациите и екосистемите. Неблагоприятно въздействащи фактори от естествен характер засега не са установени.

1.18.7.2.1.Прилепи

Видът Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) може да бъде определен като целеви вид за опазване в резервата.Нестабилното състояние на неговата популация се дължи на провежданите интензивни сечи в непосредствена близост до резервата, което е фактор за намаляване на броя на ефективно заетите убежища (респективно намаляване на числеността и плътността на популацията).

1.18.7.3. Оценка на необходимостта от мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на хабитати или популации на видове.

1.18.7.3.1. Безгръбначни

Препоръчва се контрол на извършваните дейности и мониторинг върху състоянието на популациите на видовете.

1.18.7.3.2. Земноводни и влечуги

По отношение на земноводни и влечуги се препоръчва да се възпрепятства навлизането на хора в резервата.

1.18.7.3.3. Прилепи

Необходимо е да се предприемат мерки по разширяване на площта на ПР. За подобряване на природозащитното състояние на популацията на вида Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) е необходимо разширяване на неговата площ, макар и с територии, върху които вече е проведена сеч, но са запазени единични стари букови дървета. По този начин ще бъде намалено безпокойството и ще бъде гарантирано запазването на съществуващи убежища в дългосрочен план

Допълнителна информация по отношение на екологичната оценка е представена в **Приложение № 49. Екологична оценка за поддържан резерват "Сини бряг"**.

1.19. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

1.19.1. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

1.19.1.1. Оценка на необходимостта от провеждане на санитарни дейности в горите, ако са установени проблеми

Санитарното състояние на насажденията е добро и не се налага провеждането на санитарни сечи. Има единични изкоренени и паднали дървета, които не влияят на състоянието на резервата. Освен това статутът на резервата не позволява такива.

1.19.1.2. Оценка на състоянието и необходимостта от мерки в насаждения от нетипични и чуждоземни дървесни видове, ако са установени такива.

На територията на резервата и прилежащите територии към него не се срещат инвазивни и чуждоземни представители на горскодървестната- хростова растителност видове.

1.19.2. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

1.19.2.1. Основните и специфичните проблеми за резервата;

Изсичане и пълноценно стопанско ползване на съхранени стари букови гори наоколо. Резерватът ще остане като малък остров сред младияците. Навлизане на ловци. Браконьерство. Това предизвиква безпокойство при животинските видове.

По отношение на флората и растителните съобщества не са налични проблеми от основен характер.

В известна степен специфичен проблем за резервата се явява прекомерното присъствие на къпината (*Rubus hyrtus*) в приземните етажи. Като силно конкурентен вид, тя ограничава условията за развитие на останалите растителни видове.

1.19.2.2. Оценка и посочване на факторите и причините, които водят пряко или косвено до възникване на констатираните проблеми от различен характер;

Таблица № 53

108

Констатираните проблеми	Фактори и причини, които водят до възникване на констатираните проблеми
Уязвимост на видове и местообитания в следствие на човешка дейност.	Макар и ограничено, в резервата има установени случаи на безпокойство в следствие човешко присъствие; Наличие на антропогенно натоварване около пътя, причиняващо безпокойство и трайно отдръпване на животните от него в дълбочина на територията.
Управление, охрана и контрол на резервата.	Прилежащите територии се управляват от институции, различни от институцията управляваща резервата; Липса на система за повишаване квалификацията на ангажираните в управлението на резервата.
Липса на широка обществена ангажираност и подкрепа за управлението на резервата.	Слаба ангажираност на институциите, управляващи прилежащите територии в проблематиката по управление на резервата; Недостатъчна информираност на местните хора и посетителите за биоразнообразието и неговото значение; Липса на информация за резервата;
Наличната информация за биоразнообразието не се използва за целите на управлението, липсват системи за мониторинг.	Наличната информация не е систематизирана; Не се използват възможностите на съвременни инструменти за планиране (ГИС). Недостатъчен капацитет за осъществяване на периодичен мониторинг на биоразнообразието.

1.20. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ПР „Сини бряг“ има важно място в екологичната мрежа Натура 2000, поради елитно присъствие на местообитание 91W0 Мизийски букови гори. Добри възможности за научно-изследователска дейност, насочена към дългосрочно проследяване на сукцесионните процеси. Предвид режима на защитената територия не се допуска развитие на туризъм и рекреация.

ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Определяне на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитени територии, приетата система за категоризация на международния съюз за защита на природата (IUCN), на базата на характеристики и оценки в предходните части на плана за управление и на база изследвания потенциал на територията. Формулирането на главните цели е свързано с идеята за опазване и поддържане на биоразнообразието в дългосрочен план – 10-годишен планов период. При определянето на главните цели се отчитат съществуващите (изследвани) абиотични, биотични и антропогенни фактори и прогнозите, свързани с очаквани промени в същите. От нормативна гледна точка ПР се управляват с цел поддържане на природния им характер; научни и образователни цели и/или екологичен мониторинг; възстановяване на популации на растителни и животински видове и/или условия на местообитанията им; опазване на генетичните ресурси. Разработеният спектър от главни и второстепенни цели и задачи осигурява устойчивото съществуване на резервата съобразно неговата естествена динамика.

109

2.1.1. Определяне на главните цели

Главна цел 1: Опазване и възстановяване на природните местообитания

Опазване и възстановяване на съществуващото фитоценотично разнообразие на растителността и благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

Главна цел 2: Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Запазване на естествените местообитания на популациите на консервационно значими видове растения и животни.

2.1.2. Определяне на второстепенните цели

Второстепенна цел 1: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

- Организиране на комплексен мониторинг;
- Повишаване екологичната култура на местното население и посетителите;
- Подобряване и поддържане на обществената информираност за възможностите, значимостта и ценността на резервата;
- Създаване и поддържане на база данни;
- Проучване на слабо познати организмови групи;
- Повишаване на екологичната култура на подрастващото поколение и формиране на природозащитно поведение сред населението;
- Изработване и поддържане на допълнителни указателни и информационни табла;

- Образователни програми с участието на студенти, ученици и местно население, свързани с опазване на биологичното разнообразие.
- Създаване и поддържане на страница на ПР с образователен раздел или отделен раздел на страницата на РИОСВ - Стара Загора, където да се предоставя информация за състоянието на ПР и образователните програми във връзка с опазване на биологичното разнообразие на резервата.

Второстепенна цел 2: Институционално развитие

Към момента институционалното развитие по отношение на организация и управление на резервата е добро. Експертите, отговорни за управлението на резервата, са с добра квалификация и притежават необходимите знания за устойчиво управление. Постигането на целите на плана и устойчиво управление на територията на резервата е възможно, чрез изпълнението на следните дейности:

- Усъвършенстване на управлението, чрез повишаване на квалификацията на служителите, имащи отношение към управлението на резервата;
- Постигане на подкрепа на местните общности за реализиране на целите на управлението;
- Привличане и работа с доброволци, особено такива от селищата около резервата;
- Назначаване на необходимия брой експерти, свързани с управлението на ПР от гледна точка на опазване на биоразнообразието за поддръжка и експлоатация, връзки с обществеността;
- Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на защитената територия;
- Разработване на програма за управление на поток от посетители с цел управление на процеса на антропогенно въздействие върху защитената територия.

Второстепенна цел 3: Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия.

Ограничаване и преустановяване на браконьерството, събирането на гъби. Реализиране на допълнителни мерки (контрол на замърсяването) и дейности за опазване, поддържане и възстановяване на защитената територия).

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от множество фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване. Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели съответстват на направените констатации и оценки. Представени са основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление. Те са разпределени като тенденции с антропогенен и естествен характер и са подредени по значимост.

111

2.2.1. Тенденции от естествен характер.

- Промени в климата, почвите**

Глобалните промени в климата са фактор, който оказва и ще оказва все по-силно въздействие върху екосистемите и видовете. Глобалното затопляне е трайна тенденция, водеща до промяна на климата в световен мащаб и съответно локалните условия на средата. То може да води и до промяна в микроклиматичните условия, хидротермичния и хранителен режим на почвите и върху други абиотични компоненти на средата. При-трайно проявление е възможно да настъпи промяна във видовия състав, намаляване и дори изчезване на консервационно значими видове и местообитания. Има негативно въздействие и върху горското стопанство, развитието на екологичния туризъм и други фактори за развитие на територията. Това води до създаването на стрес за екосистемите и видовете в тях и ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на видовете и природните местообитания.

Таблица № 54. Оценка на въздействие

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания	Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове	Повсеместно
Второстепенна 1	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	Природни местообитания	Потенциално
Второстепенна 2	Институционално развитие	-	-	-
Второстепенна 3	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия.	-	-	-

- **Природни бедствия (пожари, каламитети и други)**

Основните природните бедствия, които могат да доведат до загуба на биологично разнообразие са горските пожари, ветровалите, ветроломите, снеговалите, снеголомите, възникването на каламитети и други. Всички те могат да доведат до неизпълнение на целите за управление на резервата.

112

Таблица № 55. Оценка на въздействие

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания, Видове	Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове Природни местообитания	Повсеместно
Второстепенна 1	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално
Второстепенна 2	Институционално развитие	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално
Второстепенна 3	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия.	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално

- **Природна уязвимост на видовете и местообитанията (сукцесии, междувидова конкуренция, изолации и други)**

Природните местообитания и флората са тясно свързани с микроклимата в резервата, като са реално подложени на въздействието на протичащите сукцесионни процеси в резултат на промените в абиотичните условия на средата.

Природната уязвимост на основните консервационно значими видове и природни местообитания в ПР изисква повече усилия и комплексни мерки за тяхното опазване. Факторите, които затрудняват опазването на видове и местообитания са хранителна база, слаба репродуктивност и късен матуритет на някои приоритетни видове, междувидова конкуренция, изолация, каламитети, конкуренция за хранителна база и промяна в протичането на естествените сукцесии.

Таблица № 56. Оценка на въздействие

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания	Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове Природни местообитания	Повсеместно
Второстепенна 1	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна 2	Институционално развитие	-	-	-
Второстепенна 3	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия.	-	-	-

113

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

В резерватната територия не съществуват находища със стопанско значение на ресурсни видове растения или животни. Ограничения за постигане на целите на ПУ са идентифицирани предимно в прилежащите територии, като те са свързани с провеждането на интензивни сечи в съседни и граничещи с резервата територии.

2.2.2.1. Заплахи или тенденции от антропогенен характер, конкретно установени в ПР и възпиращи постигането на някои от главните или второстепенни цели.

Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията.

Въздействието е потенциално ниско, засягащо местообитанията.

Преобладават естествени елементи на флората. В ПР няма условия за развитие на ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията.

Бракониерство на горите, лова и ползването на ресурси.

Няма съставени актове за браconiерство и нерегламентирани сечи в границите на ПР.

Таблица № 57. Оценка на въздействие

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания Видове	Локално
Главна 2	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове Природни местообитания	Локално
Второстепенна 1	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	Природни местообитания Видове	Локално
Второстепенна 2	Институционално развитие	-	-	-
Второстепенна 3	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия	Средно	Природни местообитания Видове	Локално

Замърсяване на околната среда, шум

Въздействието е средно, засягащо видовете.

2.2.2.2. Ограничения и тенденции извън резервата

Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво. (Ниво на екологична култура на местното население)

Недостатъчна инициативност на местното население в резултат от липса на информираност за възможностите за икономическо развитие свързано с научно-познавателния туризъм и видове услуги свързани с него.

Недостатъчното ниво на знания и опит много често е в основата на неправилното отношение спрямо природата. Нивото на информираност и заинтересованост от гражданите, местната администрация, контролните органи, както и от научната общност, неправителствения сектор трябва да бъдат подобрили.

Въздействието е средно, по отношение на видове и хабитати, потенциално.

Инфраструктура

Няма установени негативни тенденции.

Административни, финансови и др.

Трудности при изпълнението на заложените дейности и проекти поради липса на финансови ресурси.

Въздействието е високо, локално.

115

2.2.3. Други ограничения и тенденции

Няма установени други ограничения и тенденции, които биха били заплаха за изпълнение на целите, заложен в плана. Ограниченията, идентифицирани главно в прилежащите територии, са със средна значимост, тъй като оказват въздействие върху числеността на съобществото без да влияят на видовия състав, характеризиращ се с висока степен на естественост. Обхватът на тези ограничения е локален с постоянно действие. Мерките за преодоляване на ограниченията не касаят съществуващите режими, тъй като териториално техният произход е извън ПР.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

Въздействието на ограниченията, които имат естествен характер, може да доведе до промяна на местообитанията, загуба на видовото разнообразие, намаляване на броя на популациите или изчезване на определен вид. Въздействието на антропогенните ограничения може да доведе до нарушаване на естествената стабилност на структурите на популациите от едри и дребни бозайници в дългосрочен план и поддържане на цялостния баланс в екосистемата. Липсата на достатъчна информация и познания за числеността и динамиката на популациите на видове възпрепятства прилагане на ефективни управленски решения.

116

В Таблица № 58 е представена оценка на въздействието на ограниченията върху главните и второстепенните цели. Оценката на ограниченията е направена по 3 показателя: значимост (незначително, средно, значително), обхват (потенциално, локално, повсеместно) и честота (рядко, периодично, постоянно).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Таблица № 58. Оценка на въздействие

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
Главна цел 1: Опазване и възстановяване на природните местообитания	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Повсеместно	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Мониторинг
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Локално	Постоянно	Засилен контрол
	Замърсяване на околната среда	Средно	Повсеместно	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологичната култура на местното население)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Незначително	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите

117

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

					на опазване на резервата.	
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Значително	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.	118
Главна цел 2: Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално ниво.	
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Локален	Рядко	Оборудване на противопожарно депо, прилагане и актуализиране на противопожарни планове, изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари	
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Мониторинг, провеждане на лесовъдски мероприятия при необходимост	
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг	
	Бракониерство по горите, лова, и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Локално	Постоянно	Засилен контрол	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	Замърсяване на околната среда	Средно	Повсеместно	Рядко	Засилен контрол
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	Средно	Локално	Периодично	Засилен контрол
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологичната култура на местното население)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата; Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Незначително	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите на опазване на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Значително	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.
Второстепенна цел 1: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално ниво
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Локално	Рядко	Прилагане и реализиране на противопожарни планове
	Природна уязвимост на	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Провеждане на

119

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект № DIR-5113325-1-88 се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)				лесовъдски мероприятия при необходимост, проучвания
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Замърсяване на околната среда	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологичната култура на местното население)	Средно	Локално	Периодично	Засилен контрол
	Инфраструктура	Значително	Повсеместно	Постоянно	Изграждане на туристическа инфраструктура и поддържането ѝ в добро състояние
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Непрекъснато повишаване квалификацията на експертите, отговорни за изп. на ПУ
Второстепенна цел 2: Институционално развитие	Промени в климата, почвите	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	-	-	-	-

120

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	Бракониерство по горите, лова, и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	-	-	-	-
	Замърсяване на околната среда	-	-	-	-
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологичната култура на местното население)	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване знанията на местното население
	Инфраструктура	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Подобряване на туристическата инфраструктура, осигуряване на финансиране за изпълнение на целите на ПУ
	Административни, финансови и др.	-	-	-	-
Второстепенна цел 3: Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия	Промени в климата, почвите	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	-	-	-	-
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)	-	-	-	-
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	-	-	-	-
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси –	Значително	Локално	Постоянно	Мониторинг

121

	билки, паша, незаконна сеч и др.				
	Замърсяване на околната среда	-	-	-	-
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологичната култура на местното население)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване знанията на местното население
	Инфраструктура	-	-	-	-
	Административни, финансови и др.	Значително	Локално	Постоянно	Повишаване квалификацията на експертите, отговорни за управлението на ПР с цел неговото опазване

122

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Потенциалът на територията по отношение консервация на местообитания и видове е много висок. Резерватът е с малка площ, но играе роля за постигане на възстановителни и консервационни цели и в този смисъл резерватната територия е подходяща за развитие на научни и образователни дейности.

Вследствие на изследваното и установено биоразнообразие в резервата съществуват определени потенциални начини за ползване на ПР „Сини бряг“. Оптималното използване на потенциалните възможности на резервата е важен фактор за постигане на поставените цели, свързани с ефективно управление на територията. В момента тези възможности не се използват пълноценно поради предимно институционални причини.

По отношение на консервация на местообитания и видове потенциалът на територията е висок. Резерватът, макар и с неголяма площ, дава възможност за постигане на възстановителни и консервационни цели и в този смисъл територията му е подходяща за развитие на научни и образователни дейности.

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

В тази част са определени режимите за дейностите и свързаните с тях норми, условия и препоръки. Те произтичат от аналитичната информация и оценките, представени в Част 1 и са насочени към преодоляване и/или ограничаване въздействието на идентифицираните заплахи и към постигане на целите, дефинирани в част 2 на ПУ. При формулирането им е използван подход, който предполага възможности за гъвкавост при вземане на управленски решения при промени в условията на развитие на територията или очаквани промени в обстоятелствата.

123

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ.

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, териториите на резервати се разделят на зони с определено функционално предназначение. За ПР „Сини бряг“ зоната е една и е обозначена като „Зона на съхранение“

- Обхват: територията на целия резерват
- Функционално предназначение: запазване на природни местообитания и видове в територията на резервата.

Карта на функционалното зонироване е представена в **Приложение № 50. Тематична карта "Функционално зонироване в поддържан резерват "Сини бряг"**.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

3.2.1. Общовалидни за цялата територия на резервата.

Настоящият ПУ не въвежда допълнителни общовалидни забрани за територията на ПР „Сини бряг“.

• Произтичащи от ЗЗТ:

Чл. 27 (1) В поддържаните резервати се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки включително с образователна цел;
4. събирането на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места;

5. провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни мерки
- (2) Дейностите по ал.1, т. 5 се определят в плана за управление на поддържаните резервати.

Чл. 28 За поддържаните резервати се прилагат разпоредбите на чл. 17.

Чл. 17 (2) Пътеките по ал. 1, т.3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите

(3) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват с разрешение от министерството на околната среда и водите.

ЗЗТ ДВ бр. 133/11.11.98 г., изм., бр.98/99 г., изм. и доп. ДВ бр.28/4.04.2000 г.

124

3.2.2. Валидни за зоните определени по точка 3.1.

1. Да не се допуска преминаване на посетители в територията на резервата, освен с научна цел, образователна цел, охрана или за извършване на планирани дейности;
2. Ограничено използване на техника при провеждане на научни изследвания;
3. При провеждане научни изследвания и използване на съоръжения след приключване на наблюденията да се демонтират и да се възстановява изходното състояние на терена;
4. За посещения с научна цел в обекта да се информира РИОСВ - Стара Загора .
5. Забранява се палене на огън и бивакуване .
6. По специализирания маршрут за достъп с познавателна цел да не се допускат посетители без водач от специализираната охрана.
7. Видимите части на елементите на информационната система да се изработват от дървен материал по утвърдени работни проекти.

3.2.3. Други режими и норми

Не се предвиждат.

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

125

На базата на направените характеристики и оценки, определената потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели, съответстващи на международните конвенции, Националният план за опазване на биологичното разнообразие и др. са определени приоритетни направления за 10-годишния период на действие на Плана.

- * Управление на територията с цел опазване на природните ресурси и биологичното разнообразие.
- * Дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие.
- * Природозащитно образование.

4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

В тази част на Плана са определени програми, проекти и дейности, които са насочени към постигане на главните и второстепенни управленски цели, заложи в Част 2 на настоящия документ. Целите са насочени към подобряване развитието на резервата в съответствие с неговото предназначение. Пряко или косвено преодоляване на идентифицираните заплахи чрез прилагане на адекватни мерки, времеви и финансово изпълними.

За периода на действие на плана се определят следните програми:

- I. ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ
- II. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.
- III. ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.
- IV. ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Към всяка програма са предвидени съответните проекти.

4.2.1. ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ

4.2.1.1. Проект: Проучване на флората, фауната, микотата, растителността и природните местообитания.

Цел: Попълване на пропуските в познанията и създаване на база от данни за биологичното разнообразие и сравнителни анализи за състоянието на отделните елементи.

Срок за изпълнение: 2016 – 2018 г.

Обект на прилагане: Флора, микота, фауна, растителност и природни местообитания.

Метод: Трансектни и точкови методи; преки и косвени; картиране; за местообитанията - прилагане на утвърдените методики в НСМБР.

Очакван резултат: Установяване на нови видове и местообитания. Разширяване на познанията за биологичното разнообразие на територията на поддържания резерват.

4.2.2. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.

4.2.2.1. Проект: Изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари

Цел: Оценка на риска от последствията при възникване на горски пожари.

Срок за изпълнение: 12 месеца

Обект: целия резерват

Метод: Създаване на модел в среда на ГИС за оценка на последствията при възникване на горски пожари на базата на аерокосмически, GPS и наземни данни.

Очакван резултат: Количествена оценка на последствията при възникване на пожар за съответния резерват и набелязване на препоръки за възстановяване на отрицателното въздействие. Оценка на рискови потенциални пожароопасни зони в съответния резерват.

126

4.2.3. ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.

4.2.3.1. Проект : Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм

Цел: Популяризиране на поддържания резерват. Създаване на информационна база, спомагаща за популяризиране на ценностите на поддържания резерват за различни възрастови групи, вкл. ученици и студенти.

Срок за изпълнение: 2016-2017 г.

Обект на прилагане: ПР „Сини бряг“

Метод: Издаване на нагледни материали, образователни пакети и заснемане на филм.

Очакван резултат: Популяризиране на поддържания резерват.

4.2.4. ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.

4.2.4.1. Проект: подобряване на материално-техническата база за целите на управление на резервата , включително оборудване на противопожарно депо

Цел: Подобряване управлението на резервата, осигуряване на подходяща материално техническа база

Срок за изпълнение: 2015 - 2017

Обект на прилагане: РИОСВ - Стара Загора

Метод: Детайлен анализ на нуждите от необходимо оборудване (бинокли, GPS приемници, ГИС софтуер, специализирано облекло и защитни средства, лична полева аптечка за оказване на първа помощ за всеки служител). Изготвят се детайлни технически спецификации и се предприемат процедури по осигуряване на тяхната наличност.

Очакван резултат: Подобрена материално-техническа база, оборудвано противопожарно депо

4.3. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни задачи се отнасят до организация на дейностите на РИОСВ-Стара Загора във връзка с отговорностите по изпълнение на Плана за управление:

- Разработване на графици за възлагането на дейности по Работния план към настоящия План.
- Институционално структуриране на специализирана охрана на резерват – длъжностни характеристики и обучение.
- Разработване на ежегодни планове за пожарна безопасност;
- Информационна политика:
  - Изработване и поставяне на елементи от информационната система с актуална информация от настоящия План и поддържането им;
  - Изработване на рекламни материали;
- Поддържане на редовни връзки с местни органи, организации и медии.
- Периодични проверки и мониторинг по проекти от Работния план
- Търсене на допълнителни източници на финансиране.

127

4.4. РАБОТЕН ПЛАН

В отделен свитък е приложен работен план, в който са представени конкретните мероприятия, свързани с постигането на целите на управлението. За конкретните мероприятия са предвидени описани срок за изпълнение, работен план за първите 3 години, етапи, предвидени през първата година и финансово остойностяване за същите. Вж **Приложение №51**.

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

128

5.1.1. Преглед на актуалността на поставените цели на управление на Р и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на на плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите .

Предвидените в настоящия ПУ дейности са планирани за изпълнение за 10-годишен период, съгласно ЗЗТ: чл. 55, ал 2. След изтичане на 10-годишния период на действие на настоящия ПУ същият ще бъде актуализиран.

5.1.2. Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии.

Процесът на изготвяне на актуализацията на Плана започва непосредствено след публичното обсъждане на втория четиригодишен период от действието на Плана. На базата на направения пълен преглед и ревизия се изготвя план за действие през останалите две години и задание за актуализация на Плана за управление. Самата актуализация приключва на десетата година от действието на първоначално приетия План.

Участници в прегледа са представители на РИОСВ/МОСВ, авторите на ПУ и/или независими експерти. Критериите за оценка са осъществени със схемата за извършване на текущ годишен преглед и резултатите от този преглед са показателни за изпълнението на целите на плана.

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

В края на всяка година се извършва отчет за изпълнените задачи и проекти и тяхното значение за постигане на оперативните цели на Плана. Оценка на извършената работа и изразходваните средства и време по изпълнението на проектите се прави текущо през годината. Това позволява да се променят приоритетите при изпълнение на дейностите и да се пренасочат средства.

Оценката на изпълнението на проектите се включва в годишните отчети пред МОСВ и представлява база за съставянето на годишния план и бюджет за следващата година.

В годишния план се вземат предвид и писмено изразени законосъобразни становища и препоръки на всички партньори на РИОСВ и отделни заинтересовани юридически и физически лица. За тази цел е необходимо да се създаде „Приемна“ или „Пощенска кутия“ към РИОСВ Стара Загора за изразяване на мнения и препоръки.

Приложения:

СВИТЪК 1

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

Приложение № 1. „Задание за разработване на ПУ на ПР „Сини бряг“

Приложение № 2. Заповеди

Приложение № 3. Персонална База Данни за поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 4. Тематична карта: "Защитени зони по Натура 2000 в поддържан резерват „Сини бряг“

СВИТЪК 2

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „СИНИ БРЯГ“

Обща информация

Приложение № 5. Тематична карта: "Местоположение на поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 6. Тематична карта "Фондова и административна принадлежност на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 7. Тематична карта "Граници на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 8. Карта на кадастралните единици на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 8а. "Списък на кадастрални номера и подотдели, попадащи в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 9. Управленска структура

Приложение № 10. Списък на Материално-техническо обезпечаване

Приложение № 11. Тематична карта "Съществуващо функционално зонироване в поддържан резерват "Сини бряг"

СВИТЪК 3

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „СИНИ БРЯГ“

Характеристика на абиотичните фактори

Приложение № 12. Окончателен доклад "Климатична характеристика поддържан резерват „СИНИ БРЯГ“

Приложение № 13. Тематична карта на геоложки строеж на района на поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 14. Окончателен доклад "Геология и геоморфология на територията на поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 15. Тематична карта "Релеф в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 16. Тематична карта "Хидрографска мрежа в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 17. Тематична карта "Почви в поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 17 а. Окончателен доклад "Разпространение и характеристика на почвите на територията на поддържан резерват „СИНИ БРЯГ“

СВИТЪК 4

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „СИНИ БРЯГ“

Биологична характеристика

130

Приложение №18. Тематична карта "Биотопи в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение №19. Литературна справка

Приложение № 20. Фитоценотични описания в поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 21. Тематична карта "Местообитания в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 22. Характеристика на горско-дървесната растителност в ПР „Сини бряг“

Приложение №23. Таксационни описания на горско-дървесната растителност в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 24. Карта на видовете насаждения в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 25. Карта на видове гори в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 26. Карта на санитарното състояние на насажденията в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 27. Карта на типовете местораствения в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 28. Отчетни форми на горския фонд в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 29. Постоянна пробна площ, заложена на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 30. Установени видове Флора в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 31. Тематична карта "Консервационно значими видове в поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 32. Тематична карта "Лечебни растения в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 33. Окончателен доклад "Проучване на флористичното, растителното и микологичното разнообразие в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 34. Консервационно значими видове безгръбначни животни на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 35. Установени видове безгръбначни животни на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

приложение № 36. Окончателен доклад "Проучване на видовете наземни безгръбначни животни в поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 37. Тематична карта "Безгръбначни животни в поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 38. Установен видов състав на херпетофауната в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 39. Окончателен доклад "Проучване на видовия състав на земноводните и влечугите на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 40. Тематична карта "Земноводни и влечуги в поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 41. Окончателен доклад "Информация за орнитофауната на територията на поддържан резерват „Сини бряг“

Приложение № 42. Тематична карта "Птици в ПР „Сини бряг“

Приложение № 43. Видов състав и природозащитен статус на бозайната (Mammalia) фауна на територията на поддържан резерват „Сини Бряг“

Приложение № 44. Тематична карта „Бозайници в поддържан резерват "Сини бряг"“

Приложение № 45. Окончателен доклад "Проучвания и изследвания за бозайната фауна на поддържан резерват „Сини бряг“ (компонент териофауна – без прилепи)"

Приложение № 46. Установени видове Прилепи на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 47. Окончателен доклад "Изследване на видовия състав на прилепите на територията на поддържан резерват "Сини бряг"

Приложение № 48. Тематична карта "Прилепи в поддържан резерват „Сини бряг“

131

СВИТЪК 5

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „СИНИ БРЯГ“

Първа оценка

Приложение № 49. Екологична оценка за поддържан резерват "Сини бряг"

СВИТЪК 6

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Приложение № 50. Тематична карта "Функционално зонироване в поддържан резерват "Сини бряг"

СВИТЪК 7

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

Приложение № 51. Работен план с представени конкретните мероприятия, свързани с постигането на целите на управлението на поддържан резерват "Сини бряг"